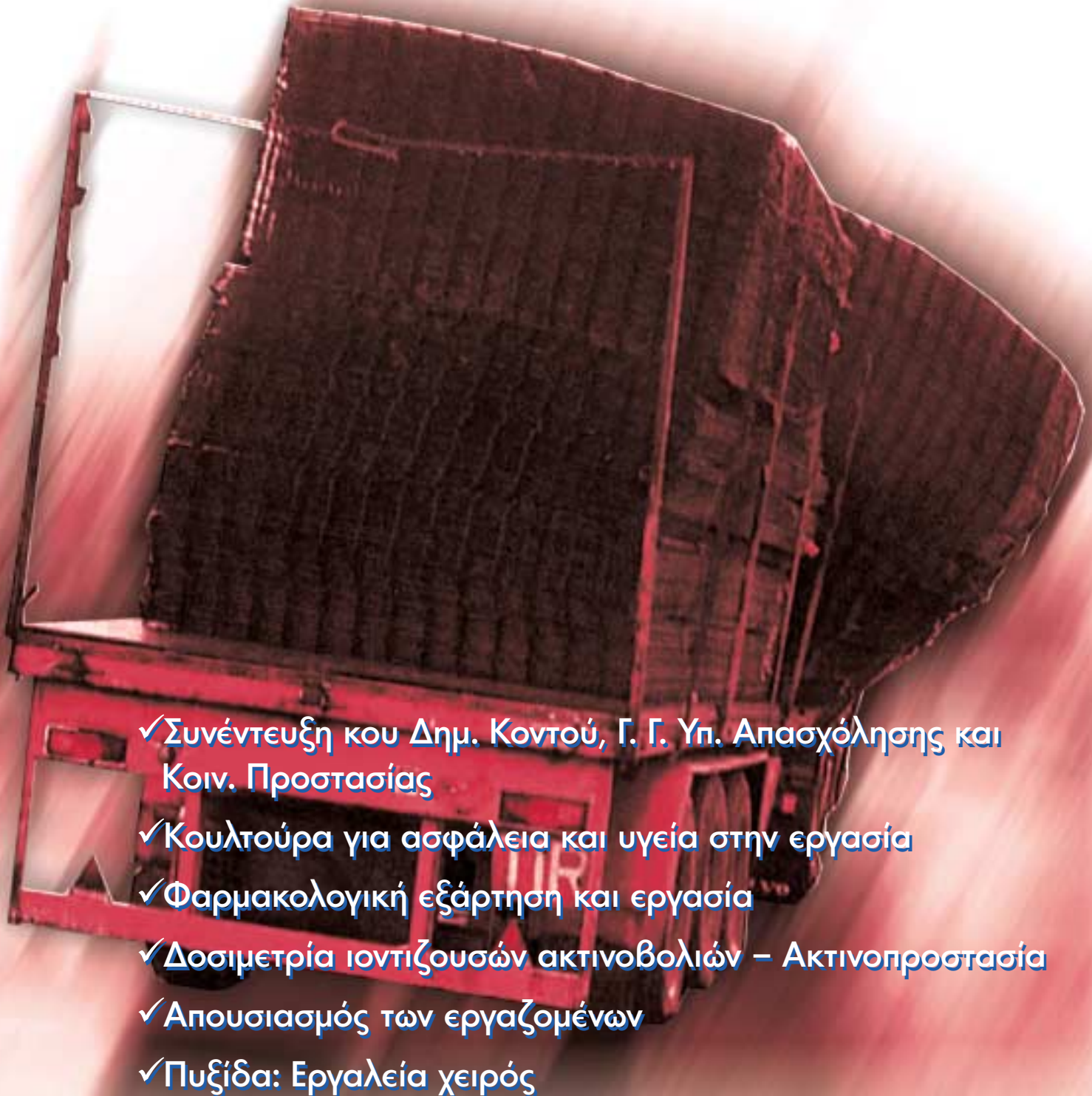

ΥΓΙΕΙΝΗ ΚΑΙ ΑΣΦΑΛΕΙΑ ΤΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

ΤΕΥΧΟΣ 20
ΟΚΤΩΒΡΙΟΣ-ΝΟΕΜΒΡΙΟΣ-ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΣ 2004

ΤΡΙΜΗΝΙΑΙΑ ΕΚΔΟΣΗ ΤΟΥ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟΥ ΥΓΙΕΙΝΗΣ ΚΑΙ ΑΣΦΑΛΕΙΑΣ ΤΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

- ✓ Συνέντευξη του Δημ. Κοντού, Γ. Γ. Υπ. Απασχόλησης και Κοιν. Προστασίας
- ✓ Κουλτούρα για ασφάλεια και υγεία στην εργασία
- ✓ Φαρμακολογική εξάρτηση και εργασία
- ✓ Δοσιμετρία ιοντιζουσών ακτινοβολιών – Ακτινοπροστασία
- ✓ Απουσιασμός των εργαζομένων
- ✓ Πυξίδα: Εργαλεία χειρός

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Σημείωμα της Σύσταξης

➤ Τα νέα του ΕΛ.ΙΝ.Υ.Α.Ε.

- ✓ Ημερίδα με θέμα: «Υγιείς οδηγοί και ασφαλής οδήγηση - Η υγεία και ασφάλεια στις μεταφορές» 1
- ✓ Μελέτες διερεύνησης των συνθηκών υγείας και ασφάλειας των εργαζομένων 2
- ✓ Συμμετοχή του ΕΛ.ΙΝ.Υ.Α.Ε στην κοινοτική πρωτοβουλία EQUAL 2
- ✓ Παλιοί συνάδελφοι σε νέες θέσεις 2
- ✓ Φωτογραφίες απ' το παρελθόν 2
- ✓ Συμμετοχή του ΕΛ.ΙΝ.Υ.Α.Ε σε πρόγραμμα με στόχο την ανάπτυξη εκπαιδευτικού πακέτου για την εκτίμηση των κινδύνων στους χώρους εργασίας 3
- ✓ Ανακοίνωση του ΚΕΚ Αθήνας 3
- ✓ Ημερίδα για οδοντίατρους στη Θεσσαλονίκη 3
- ✓ Δραστηριότητες παραρτήματος Ιωαννίνων 4
- ✓ Δραστηριότητες παραρτήματος Τρίπολης 4
- ✓ Ευρωπαϊκή Εβδομάδα 2004 για την Υγεία και Ασφάλεια στην Εργασία «Οικοδομώ- ντας την Ασφάλεια» 4
- ✓ 25η Σύσκεψη Συνεργασίας Διυλιστηρίων σε θέματα Υγιεινής, Ασφάλειας, Πυρασφάλειας και Περιβάλλοντος 6
- ✓ Ηλεκτρική Ενέργεια - Υγεία και Ασφάλεια Εργαζομένων 7

➤ Συνέντευξη

- ✓ Συνέντευξη του Δημήτρη Κοντού, Γενικού Γραμματέα Υπουργείου Απασχόλησης και Κοινωνικής Προστασίας 8

➤ Άρθρα

- ✓ Κουλτούρα για ασφάλεια και υγεία στην εργασία: ένα ζήτημα ζωτικού ενδιαφέρο- ντος. Του Τ. Γκινάλα 10
- ✓ Φαρμακολογική εξάρτηση και εργασία (οδηγίες για τους χώρους της εργασίας). Του Δρ. Σ. Επ. Γουσόπουλου 13
- ✓ Δοσιμετρία των ιοντιζουσών ακτινοβολιών και ακτινοπροστασία. Του Μ. Γ. Δεληγά 19
- ✓ Ο απουσιασμός των εργαζομένων για λόγους υγείας. Της Κ. Μιχαλιού 22

➤ Πυξίδα για την υγεία και την ασφάλεια

- ✓ Εργαλεία χειρός. Επιμέλεια κειμένου: Σ. Σιδηροπούλου 15

➤ Λόγος και Εικόνα

- ✓ Οι ταμπάκηδες της Σάμου: Το βυρσοδεψείο του Δημ. Θ. Ταλαμπέκου (Όρμος Ν. Καρλοβάσου 1905-10) Επιμέλεια κειμένου: Σ. Δοντάς 27

➤ Διεθνές Περισκόπιο

- ✓ Δράσεις της ActionAid κατά της παιδικής εργασίας. Επιμέλεια: Σ. Δοντάς 28
- ✓ Συμμετοχή του ΕΛΙΝΥΑΕ σε επίσκεψη μελέτης με θέμα «επαγγελματική κατάρτιση και διασφάλιση ποιότητας στη Δανία». Επιμέλεια: Ν. Βαγιόκας 28
- ✓ Συνάντηση της Τεχνικής Επιτροπής 108 του Διεθνούς Οργανισμού Τυποποίησης (ISO/TC 108). Επιμέλεια: Κ. Λώμη 29
- ✓ Διακήρυξη Bilbao για τη βελτίωση των προτύπων υγείας και ασφάλειας των κατα- σκευαστικών έργων - Βραβεία καλής πρακτικής 2004. Επιμέλεια: Κ. Καψάλη 29

➤ Επικαιρότητα

- ✓ Διείσδυση του φυσικού αερίου στην αγορά ενέργειας: τεχνικά προβλήματα, προο- πτικές, ασφάλεια 30
- ✓ Παράνομες μεταποιητικές δραστηριότητες στον αστικό ιστό 31
- ✓ Νομοθετικές εξελίξεις. Επιμέλεια: Α. Δαϊκού 32
- ✓ Συνέδρια-Ημερίδες-Εκθέσεις. Επιμέλεια: Κ. Καψάλη 32

➤ Βιβλιοπαρουσίαση

- ✓ Τοξικολογία. Επιμέλεια: Σ. Δοντάς 33

Με το 20ο τεύχος συμπληρώνονται πέντε χρόνια περιοδικού. Είναι μια καλή ευκαιρία για ανασκόπηση της πορείας του. Πιστεύουμε ότι στο διάστημα αυτό προσφέραμε χρήσιμες πληροφορίες στους εργαζο- μένους, τους επαγγελματίες της υγείας και της ασφάλειας, τους επιστήμονες και τους φοιτητές.

Στο τεύχος αυτό παρουσιάζονται εκδηλώσεις που διοργανώθηκαν πρόσφατα στη χώρα μας και οι οποί- ες κάλυψαν ένα ευρύ φάσμα θεμάτων σχετικών με την ΥΑΕ. Δημοσιεύεται επίσης συνέντευξη του Γ. Γ. του Υπ. Απασχόλησης και Κοιν. Προστασίας του Δ. Κοντού, τον οποίο και ευχαριστούμε θερμά.

Στα άρθρα του τεύχους θίγονται θέματα όπως η κουλτούρα για την ασφάλεια και την υγεία στην εργα- σία, η φαρμακολογική εξάρτηση στους χώρους εργα- σίας, ο απουσιασμός των εργαζομένων και οι ιοντί- ζουσες ακτινοβολίες. Η πυξίδα αναλύει τα προβλήμα- τα από τη χρήση εργαλείων χειρός.

Φίλοι μας, το περιοδικό μας σας θέλει δίπλα του. Η συμμετοχή σας με δημοσιεύσεις, ιδέες και προτά- σεις είναι το οξυγόνο του.

ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΥΓΙΕΙΝΗΣ ΚΑΙ ΑΣΦΑΛΕΙΑΣ ΤΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

Περιοδικό του Ελληνικού Ινστιτούτου Υγιεινής και Ασφάλειας της Εργασίας

Εκδότης:

Το Δ.Σ. του ΕΛ.ΙΝ.Υ.Α.Ε.:

Βασίλειος Μακρόπουλος (Πρόεδρος)

Ανδρέας Κολλάς και Βασίλειος Κορκίδης (Αντιπρόεδροι)
Ιωάννης Αδαμάκης, Θεόδωρος Δέδες, Νικόλαος Θωμόπουλος,
Γεράσιμος Παπαδόπουλος, Δημήτριος Τζαβάρας
και Γεώργιος Χαμπηλομάτης (Μέλη)

Συντακτική Επιτροπή:

Νικόλαος Βαγιόκας, Εύη Γεωργιάδου,
Σπύρος Δοντάς, Εβίτα Καταγή, Κων/τίνα Καψάλη
Τηλ.: 210 8200100, Φαξ.: 210 8200222

E-mail: periodical@elinyae.gr

Διεύθυνση στο ίντερνετ: <http://www.elinyae.gr/ekdoseis/periodiko.htm>

Διεύθυνση: Λιοσίων 143 και Θεירוσίου 6, 104 45 Αθήνα

ISSN: 1108-5916

Την έκδοση επιμελείται το Τμήμα Εκδόσεων του Κέντρου Τεκμηρίωσης και Πληροφόρησης. Οι απόψεις και οι αναλύσεις των άρθρων και των επιστολών δεν εκφράζουν απαραίτητα τις θέσεις του περιοδικού.
Καλλιτεχνική Επιμέλεια - Εκτύπωση - Βιβλιοδεσία:
ΑΡΤΙΟΝ ΓΡΑΦΙΚΕΣ ΤΕΧΝΕΣ ΑΒΕΕΕ Θέμιδος 25 Ρέντης 182 33
τηλ: 210.4831792, fax: 210.4831.794

Ημερίδα με θέμα: «Υγιείς οδηγοί και ασφαλής οδήγηση - Η υγεία και ασφάλεια στις μεταφορές»

Στην Ελλάδα τα οδικά ατυχήματα είναι η αιτία για τον **θάνατο 6 πολιτών, κατά μέσο όρο, ημερησίως**. Σε ετήσια βάση στη χώρα μας συμβαίνουν περίπου 20.000 τροχαία ατυχήματα με θύματα, στα οποία τραυματίζονται σοβαρά περίπου 30.000 οδηγοί, επιβάτες και πεζοί

και σκοτώνονται περισσότεροι από 2.500 συνάνθρωποί μας. Πολλά από τα θύματα των τροχαίων ατυχημάτων είναι εργαζόμενοι σε ώρα υπηρεσίας και έτσι ένας μεγάλος αριθμός των οδικών ατυχημάτων είναι και **εργατικά ατυχήματα**.

Το ΕΛ.ΙΝ.Υ.Α.Ε., θέλοντας να συμβάλει με αποτελεσματικότητα στην προσέγγιση αλλά και την αντιμετώπιση αυτής της εφιαλτικής κατάστασης, ολοκλήρωσε σχετική

μελέτη για τη διερεύνηση των βασικών παραγόντων που εμπλέκονται στα οδικά ατυχήματα. Η μελέτη αυτή επικεντρώνεται και δίνει έμφαση σε δυο βασικούς άξονες της οδικής ασφάλειας:

- ✓ στη μεταφορά των επικίνδυνων φορτίων
- ✓ στους παράγοντες που επιδρούν και επηρεάζουν την οδική ικανότητα και συμπεριφορά του επαγγελματία οδηγού.

Τα βασικά συμπεράσματα της μελέτης, πλαισιωμένα με σχετικές προτάσεις που λαμβάνουν υπόψη τη διεθνή εμπειρία και πρακτική, αποτέλεσαν αντικείμενο αναλυτικής παρουσίασης και συζήτησης σε ημερίδα που διοργάνωσε το Ινστιτούτο στις **13 Δεκεμβρίου 2004** στο ξενοδοχείο «ΤΙΤΑΝΙΑ». Η ημερίδα διεξήχθη με μεγάλη επιτυχία. Παρευρέθηκαν περισσότερα από 100 άτομα, εκπρόσωποι φορέων, τεχνικοί ασφάλειας, γιατροί εργασίας και εργαζόμενοι.

Η έναρξη των εργασιών και η εισαγωγή στη θεματολογία της ημερίδας πραγματοποιήθηκε από τον **Πρόεδρο του ΕΛΙΝΥΑΕ** **κο Β. Μακρόπουλο** ο οποίος τόνισε τη

σημασία του θέματος. Χαιρετισμό απηύθυναν ο Γενικός Γραμματέας του Συλλόγου Ελλήνων Συγκοινωνιολόγων ο **κος Ευσταθιάδης**, ο **κος Α. Κολλάς** εκπρόσωπος της ΓΣΣΕ, ο **κος Δ. Λέντζος** μέλος του προεδρείου της ΓΣΕΒΕΕ, και μέλος της διοίκησης του παραρτήματος του ΕΛΙΝΥΑΕ στην Τρίπολη και ο **κος Γ. Δραπανιώτης**, Γενικός Δ/ντής του ΣΕΒ.

Στη συνέχεια παρουσιάστηκε εισήγηση σχετικά με την οργάνωση της οδικής ασφάλειας στη Γερμανία και τη λειτουργία του Γερμανικού Συμβουλίου για την οδική ασφάλεια», από την **κα J. Lacroix** (Συμβούλιο της Γερμανίας για την οδική ασφάλεια/DVR).

Ο **κος Σ. Δρίβας**, Ιατρός Εργασίας, αναφέρθηκε σε θέματα σχετικά με την κατάσταση της υγείας των οδηγών των αστικών μέσων μεταφοράς και ο **κος Χρ. Χατζής**, Ιατρός Εργασίας, Διδάκτωρ Ιατρικής του Παν/ιού Αθηνών, σε πλευρές που αφορούν στην επαγγελματική υγεία και ευθύνη των εμπλεκόμενων (οδηγοί), στις οδικές μεταφορές επικίνδυνων φορτίων.

Στο θέμα της ασφάλειας κατά τη μεταφορά φορτίων γενικά και επικίνδυνων φορτίων ειδικότερα, αναφέρθηκαν ο **κος Κ. Πούλιος**, Ηλεκτρολόγος Μηχανικός και ο **κος Γ. Τσιρώνης**, Μηχανολόγος-Μηχανικός, αντίστοιχα.

Ακολούθησε συζήτηση με ερωτήσεις από τους παρευρισκόμενους. Κατά τη διάρκεια της ημερίδας αναγνωρίστηκε η **σημασία των ασφαλών συνθηκών εργασίας των οδηγών για την υγεία και ασφάλεια τους αλλά και για τη δημόσια υγεία και ασφάλεια γενικότερα**.

Τα πρακτικά της ημερίδας είναι διαθέσιμα στη βιβλιοθήκη του ΕΛΙΝΥΑΕ.

Μελέτες διερεύνησης των συνθηκών υγείας και ασφάλειας των εργαζομένων

Στα πλαίσια των καταστατικών σκοπών του, το ΕΛΙΝΥΑΕ υλοποιεί μελέτες για την υγεία και ασφάλεια των εργαζομένων, οι οποίες χρηματοδοτούνται από πόρους του Γ΄ ΚΠΣ και του ΛΑΕΚ. Στην υλοποίησή τους συμμετέχει το ειδικό επιστημονικό δυναμικό του ΕΛ.ΙΝ.Υ.Α.Ε. και επιστημονικοί συνεργάτες του Ινστιτούτου.

Οι μελέτες έχουν σκοπό τη διερεύνηση των κινδύνων για την υγεία και ασφάλεια σε βασικούς κλάδους οικονομικής δραστηριότητας και την αποτύπωση της ελληνικής πραγματικότητας, την εκπόνηση μεθοδολογικών και εκπαιδευτικών εργαλείων και τη διάδοση αυτών των πληροφοριών μέσω σχετικών εκδόσεων, ημερίδων, σεμιναρίων κατάρτισης κ.λπ. Κάθε μελέτη περιλαμβάνει αφενός αξιολόγηση στοιχείων από τη διεθνή βιβλιογραφία και αφετέρου έρευνα πεδίου σε πιλοτικά επιλεγμένους εργασιακούς χώρους κάθε κλάδου. Θα πρέπει να τονιστεί ότι δεδομένων των περιορισμένων χρονικών ορίων για την υλοποίηση αυτών των μελετών, η διερεύνηση των συνθηκών εργασίας εστιάζεται κατά προτεραιότητα σε βασικές παραγωγικές διαδικασίες και επαγγελματικούς κινδύ-

νους. Τα αποτελέσματα που προκύπτουν αποτελούν βάση για την περαιτέρω διερεύνηση και προαγωγή της υγείας και ασφάλειας στους συγκεκριμένους κλάδους.

Μέχρι τα μέσα του 2004 πραγματοποιήθηκαν μελέτες στους κλάδους των τεχνικών έργων οδοποιίας, των τηλεπικοινωνιών, των εγκαταστάσεων βιολογικών καθαρισμών, της βιομηχανίας μετάλλου, της κλωστοϋφαντουργίας, των αστικών μεταφορών και μεταφορών επικίνδυνων φορτίων, όπως επίσης και μελέτη που αφορούσε στη συνδυασμένη εφαρμογή της νομοθεσίας για τον επαγγελματικό κίνδυνο και την πρόληψη των βιομηχανικών ατυχημάτων μεγάλης έκτασης. Στην τρέχουσα χρονική περίοδο, πραγματοποιούνται μελέτες που εστιάζονται σε εργασίες στα μεταλλεία-λατομεία, τις λιμενικές υπηρεσίες, τις διοικητικές υπηρεσίες, τις βιομηχανίες πλαστικών και χρωμάτων, τα νοσοκομεία, τις ταχυδρομικές υπηρεσίες, τα ξενοδοχεία, τα διυλιστήρια πετρελαίου και την ενέργεια. Πρέπει να επισημανθεί ότι για την υλοποίηση των μελετών, βασική προϋπόθεση αποτελεί η ενεργός συμμετοχή των εργαζομένων και των αντίστοιχων επιχειρήσεων.

Συμμετοχή του ΕΛ.ΙΝ.Υ.Α.Ε στην κοινοτική πρωτοβουλία EQUAL

Το ΕΛ.ΙΝ.Υ.Α.Ε. στα πλαίσια της συμμετοχής του στο έργο «Ανάπτυξη πρότυπου συστήματος δια βίου κατάρτισης και εξ΄ αποστάσεως πιστοποίησης δεξιοτήτων στις μικρομεσαίες επιχειρήσεις» της Κ.Π. **EQUAL**, διοργάνωσε στις 24/11/04 στη Θεσσαλονίκη **ημερίδα** παρουσίασης του συγκεκριμένου έργου και των μέχρι στιγμής αποτελεσμάτων του. Οι θεματικές ενότητες που αναπτύχθηκαν αφορούσαν στη συνοπτική παρουσίαση του όλου προγράμματος, την Εφαρμογή Συστήματος Εναλλαγής Κατάρτισης - Απασχόλησης στις ελληνικές μικρομεσαίες

επιχειρήσεις και την Έννοια και Εφαρμογή της εξ Αποστάσεως Κατάρτισης και Πιστοποίησης Δεξιοτήτων.

Εντός του Δεκεμβρίου στα πλαίσια του παραπάνω έργου, καταρτίστηκαν στις εγκαταστάσεις του Ινστιτούτου σε Αθήνα και Θεσσαλονίκη, εργαζόμενοι στον κλάδο της **φωτογραφίας** και των **συνεργείων αυτοκινήτου**, σε θέματα υγείας και ασφάλειας κατά την εργασία. Το συγκεκριμένο πρόγραμμα ήταν συνολικής διάρκειας 80 ωρών.

Παλιοί συνάδελφοι σε νέες θέσεις

Ο **κος Νίκος Βαγιόκας**, χημικός μηχανικός, MSc., μέχρι σήμερα συντονιστής του παραρτήματος του ΕΛ.ΙΝ.Υ.Α.Ε. στη Θεσσαλονίκη, ανέλαβε διευθυντής του Κέντρου Επαγγελματικής Κατάρτισης του Ινστιτούτου στην Αθήνα.

Συντονιστής του παραρτήματος Θεσσαλονίκης ορίστηκε ο **κος Αντώνης Ταργουζίδης**, μηχανολόγος μηχαν-

ικός, MBA.

Η **κα Κωνσταντίνα Καψάλη**, βιβλιοθηκονόμος, μέχρι σήμερα στέλεχος του Κέντρου Πληροφόρησης Τεκμηρίωσης του ΕΛ.ΙΝ.Υ.Α.Ε., ανέλαβε υπεύθυνη του εν λόγω κέντρου.

Καλή επιτυχία στο έργο σας παιδιά!

Φωτογραφίες απ' το παρελθόν

Έχετε παλιές φωτογραφίες από χώρους εργασίας, εργάτες, μηχανήματα, εγκαταστάσεις, εργοστάσια;

Μας ενδιαφέρουν! Στείλτε τις στο περιοδικό μας για δημοσίευση!

Μην ξεχάσετε να σημειώσετε όσες πληροφορίες γνωρίζετε για το θέμα τους (χρονολογία, τόπος κ.λπ.)

και φυσικά το όνομα, τη διεύθυνση και το τηλέφωνό σας. Ενημερώστε μας αν θέλετε να σας επιστραφούν. Σκοπός μας είναι η δημιουργία ενός φωτογραφικού αρχείου με θέμα την εργασία μέσα στο χρόνο και ίσως μια έκθεση του υλικού αυτού.

Συμμετοχή του ΕΛ.ΙΝ.Υ.Α.Ε. σε πρόγραμμα με στόχο την ανάπτυξη εκπαιδευτικού πακέτου για την εκτίμηση των κινδύνων στους χώρους εργασίας

Το ΕΛ.ΙΝ.Υ.Α.Ε συμμετέχει σε **ευρωπαϊκό πρόγραμμα με θέμα "Development of a Comprehensive Training Course for Assessing the Risk at Workplace"** που αφορά στην επαγγελματική κατάρτιση σε θέματα υγιεινής και ασφάλειας της εργασίας, στα πλαίσια του Leonardo Da Vinci – Community Vocational Training Action Programme (2000 – 2006). Το ερευνητικό έργο θα επικεντρωθεί στις κλαδικές ανάγκες επιμόρφωσης εργαζομένων και εργοδοτών στις πολύ μικρές επιχειρήσεις. Στοχεύει στη δημιουργία ενός περιεκτικού εκπαιδευτικού πακέτου με έμφαση στη διαδικασία εκτίμησης του επαγγελματικού κινδύνου στους χώρους εργασίας σε διάφορους κλάδους

οικονομικής δραστηριότητας. Η ανάδειξη ορθών πρακτικών μέσα από την εφαρμογή της προτεινόμενης μεθοδολογίας εκτίμησης του επαγγελματικού κινδύνου θα συντελέσει στη βελτίωση των συνθηκών εργασίας των επιχειρήσεων στις οποίες θα διανεμηθεί και θα πραγματοποιηθεί η επαγγελματική κατάρτιση των εργαζομένων. Η διάχυση των αποτελεσμάτων του προγράμματος θα γίνει από όλους του εταίρους των πέντε κρατών που εκπροσωπούν (Ελλάδα, Κύπρο, Λιθουανία, Ρουμανία και Γερμανία), καθώς το εκπαιδευτικό πακέτο θα αναπτυχθεί σε πέντε γλώσσες (συμπεριλαμβανομένης της Αγγλικής).

Ανακοίνωση

Το Κέντρο Επαγγελματικής Κατάρτισης του ΕΛ.ΙΝ.Υ.Α.Ε. πρόκειται να υλοποιήσει στην Αθήνα δύο **επιδοτούμενα προγράμματα επιμόρφωσης Τεχνικού Ασφάλειας** (25 ατόμων το καθένα) επιπέδου ΑΕΙ & ΤΕΙ με ειδικότητες που καθορίζονται στο Π.Δ. 294/88. Το θεματικό αντικείμενο του προγράμματος είναι «**Υγιεινή & Ασφάλεια – Πρόληψη Ατυχημάτων**».

Το πρόγραμμα απευθύνεται σε εργαζομένους Μικρών, Μεσαίων και Πολύ Μικρών Επιχειρήσεων (ΜΜΕ & ΠΜΕ), εκτός των εργαζομένων του Τουριστικού Τομέα, Τραπεζών, ΟΤΑ, Αναπτυξιακών Εταιρειών και Επιχειρήσεων του ευρύτερου Δημοσίου Τομέα, που πληρούν τα παρακάτω κριτήρια:

- Έχουν αρχίσει την επιχειρηματική δραστηριότητά τους πριν από την 01-01-1999

- Απασχολούν με σχέση εξαρτημένης εργασίας 1 έως 50 άτομα.

Η διάρκεια των προγραμμάτων είναι 150 ώρες έκαστο (105 ώρες θεωρία & 45 ώρες πρακτική) και η χρονική περίοδος υλοποίησης είναι Μάρτιος - Απρίλιος 2005.

Οι καταρτιζόμενοι θα επιδοτηθούν με 2,34 ευρώ μικτά /ώρα κατάρτισης.

Οι ενδιαφερόμενοι θα πρέπει να καταθέσουν τα απαραίτητα δικαιολογητικά στο Κ.Ε.Κ. ΕΛ.ΙΝ.Υ.Α.Ε. από Δευτέρα έως Παρασκευή μεταξύ των ωρών 09.30 - 16.00, (Λιοσίων 143 & Θειρσίου 6, 3ος όροφος, σταθμός ΜΕΤΡΟ/ΗΣΑΠ «Αττική»).

Πληροφορίες: κα Βενέτη Δήμητρα τηλ.: 210 8200136 και στην ιστοσελίδα www.elinyae.gr.

Ημερίδα για οδοντίατρος στη Θεσσαλονίκη

Το Σάββατο 9 Οκτωβρίου πραγματοποιήθηκε στο ξενοδοχείο Macedonia Palace, ημερίδα με θέμα: «**Υγιεινή & Ασφάλεια στο χώρο του Οδοντιατρείου**».

Η ημερίδα διοργανώθηκε από το ΕΛ.ΙΝ.Υ.Α.Ε σε συνεργασία με την Οδοντιατρική Σχολή του Α.Π.Θ., ενώ υποστηρίχτηκε από τον Οδοντιατρικό Σύλλογο Θεσσαλονίκης. Το θεματολόγιο περιελάμβανε:

- ✓ Ακτινοπροστασία στο οδοντιατρείο. Αναπλ. Καθηγήτριας **κος Νικόλαος Παρίσης**

- ✓ Επίδραση στο περιβάλλον-Απόβλητα. **κος Νικόλαος Ιωσηφίδης**, οδοντίατρος

- ✓ Τεχνική ασφάλεια οδοντιατρείου. **κος Χρήστος Χατζηγιάννου** Ηλεκτρολόγος Μηχανικός MSc

- ✓ Νομική διάσταση Υγιεινής & Ασφάλειας. Καθηγήτρια **κα Μαρία Καϊόφα-Γκμπάντι**

- ✓ Η θεώρηση της Ιατρικής της Εργασίας. Επικ. Καθηγήτριας **κος Θεόδωρος Κωνσταντινίδης**

- ✓ Μυοσκελετικές παθήσεις και εργονομία. **κα Κωνσταντίνα Λώμη**, εργονόμος

- ✓ Μέσα ατομικής προστασίας εργαζομένων. Επικ. Καθηγήτρια **κα Βασιλική Τοπίτσογλου**

- ✓ Λοιμώδη νοσήματα – Εμβολιασμοί. Επικ. Καθηγήτριας **κος Αλέξανδρος Κολοκοτρώνης**

- ✓ Προστασία ασθενών οδοντιατρείου. Επικ. Καθηγήτρια **κα Δήμητρα Σακελλάρη**

- ✓ Απολύμανση και αποστείρωση. Αναπλ. Καθηγήτριας **κος Σωτήρης Κάλφας**

- ✓ Σχεδιασμός οδοντιατρείου. **κα Άννα Βαδάκογλου**, Αρχιτέκτονας-Διακοσμήτρια

- ✓ Ποιότητα νερού μηχανήματος. Αναπλ. Καθηγήτρια **κα Δανάη Σοφιανού**

Η εκδήλωση προκάλεσε το ενδιαφέρον 220 περίπου προσκεκλημένων που κατέκλυσαν την αίθουσα Αριστοτέ-

λης του ξενοδοχείου. Κοινό συμπέρασμα των παρευρισκομένων ήταν η αναγνώριση της **σημασίας της επαγγελματικής υγείας και ασφάλειας**, η ανάγκη **τήρησης κανόνων υγιεινής** στο εργασιακό περιβάλλον, καθώς και

η ανάγκη προστασίας του **ευρύτερου περιβάλλοντος** μέσω αποτελεσματικής **διαχείρισης των αποβλήτων** του οδοντιατρείου.

Δραστηριότητες παραρτήματος Ιωαννίνων

Από το Σεπτέμβριο έως το Δεκέμβριο στα Ιωάννινα υλοποιήθηκαν επτά 35ωρα **σεμινάρια** για εργοδότες επιχειρήσεων Β' κατηγορίας. Τα σεμινάρια παρακολούθησαν συνολικά 183 άτομα, ηλεκτρολόγοι, εργοδότες από πρατήρια υγρών καυσίμων, υδραυλικοί, συντηρητές ανελκυστήρων, οδοντοτεχνίτες, αρτοποιοί, ζαχαροπλάστες, και ασπιουργοί.

Κατά την ίδια χρονική περίοδο υλοποιήθηκαν επίσης έξι 10ωρα και δύο 5ωρα **σεμινάρια** για εργοδότες επιχειρήσεων Γ' Κατηγορίας. Τα σεμινάρια παρακολούθησαν συνολικά 179 άτομα, μεταξύ αυτών 15 λογιστές και 25 συμβολαιογράφοι.

Τα σεμινάρια υλοποιούνται σε συνεργασία με την Ομοσπονδία Επαγγελματιών Βιοτεχνών και Εμπόρων του νομού Ιωαννίνων.

Το παράρτημα συμμετείχε σε **ημερίδα** του νομαρχιακού τμήματος της ΑΔΕΔΥ Ιωαννίνων στις 15 Οκτωβρίου.

Δραστηριότητες παραρτήματος Τρίπολης

Το παράρτημα σε συνεργασία με το Εργατοϋπαλληλικό Κέντρο Καλαμάτας διοργάνωσε στις 29 Σεπτεμβρίου στην Καλαμάτα **ημερίδα** με θέμα «**Ασφάλεια και Υγεία στους χώρους Εργασίας**». Τα θεματικά αντικείμενα που αναπτύχθηκαν από τα στελέχη του Ινστιτούτου, κο Σπύρο Δρίβα, γιατρό εργασίας, κο Σπύρο Δοντά, χημικό, κο Κων/νο Καρακασίλη μηχανολόγο μηχανικό, αφορούσαν στο νομοθετικό πλαίσιο υγείας και ασφάλειας εργασίας, την εκτίμηση και πρόληψη κινδύνων για την ασφάλεια των εργαζομένων, τη διαχείριση χημικών ουσιών και την εκτίμηση και πρόληψη κινδύνων για την υγεία των εργαζομένων.

Η Επιστημονική Ένωση Τεχνολογικής Εκπαίδευσης Μηχανικών (Ε.Ε.Τ.Ε.Μ) ν. Μεσσηνίας διοργάνωσε **ημερίδα** με θέμα «**Υγεία και Ασφάλεια στα Τεχνικά Έργα**» στις 10 Νοεμβρίου στην Καλαμάτα. Το ΕΛ.ΙΝ.Υ.Α.Ε συμμετείχε στην παραπάνω εκδήλωση παρουσιάζοντας τις ενότητες:

Στην ημερίδα αναπτύχθηκε από τη συνάδελφο κα Κ. Ζορμπά εισήγηση με θέμα «Προδιαγραφές εργασιακών χώρων για την ασφάλεια και υγεία».

Από 27 Σεπτεμβρίου έως 1 Οκτωβρίου σε συνεργασία με το Κέντρο Υγείας Υγιεινής της Εργασίας του ΕΛ.ΙΝ.Υ.Α.Ε. πραγματοποιήθηκαν μετρήσεις βλαπτικών παραγόντων σε σχιστήρια και λατομεία μαρμάρου στη Βόρεια Ελλάδα. Οι μετρήσεις συνεχίστηκαν από 4-10 Νοεμβρίου στα λατομεία μαρμάρου στο νομό Ιωαννίνων. Οι μετρήσεις έγιναν στα πλαίσια της μελέτης «Εκτίμηση επαγγελματικού κινδύνου σε σχιστήρια και λατομεία μαρμάρου».

Επίσης συνεχίζονται οι μετρήσεις φυσικών και χημικών βλαπτικών παραγόντων σε συνεργασία με το Κέντρο Υγείας Υγιεινής της Εργασίας του ΕΛ.ΙΝ.Υ.Α.Ε. σε επιχειρήσεις της Ηπείρου, μετά από σχετικά αιτήματα.

«Κίνδυνοι για την Ασφάλεια στα Τεχνικά Έργα» με τη συνάδελφο κα Θεώνη Κουκουλάκη, υπεύθυνη του Κέντρου Ασφάλειας της Εργασίας του ΕΛ.ΙΝ.Υ.Α.Ε, και «Νομοθετικό πλαίσιο Υγείας και Ασφάλειας στα Τεχνικά Έργα» με τη συνάδελφο κα Κωνσταντίνο Καρακασίλη από το παράρτημα Τρίπολης του ΕΛ.ΙΝ.Υ.Α.Ε. Στους παρευρισκόμενους μοιράστηκαν σχετικές εκδόσεις του Ινστιτούτου και του υπουργείου Απασχόλησης και Κοινωνικής Προστασίας.

Μετά από αίτημα της ΔΕΥΑ Καλαμάτας, το Ινστιτούτο **κατάρτισε** σε θέματα υγείας και ασφάλειας 30 εργαζομένους της επιχείρησης στο βιολογικό καθαρισμό και στο δίκτυο αποχέτευσης. Το συγκεκριμένο πρόγραμμα χρηματοδοτήθηκε από το ΛΑΕΚ.

Το παράρτημα ολοκλήρωσε τον κύκλο **σεμιναρίων** επιμόρφωσης για το 2004, καταρτίζοντας 21 εργοδότες επιχειρήσεων Γ' κατηγορίας από 29/11/04 έως 1/12/04.

Το παράρτημα **συνεχίζει να δέχεται αιτήσεις για σεμινάρια επιμόρφωσης** εργοδοτών επιχειρήσεων Β' και Γ' κατηγορίας επικινδυνότητας, μέλη Επιτροπών Υγιεινής & Ασφάλειας Εργασίας, Μηχανικών-Τεχνικών Ασφαλείας επιχειρήσεων και εργαζομένων σε επιχειρήσεις, η υλοποίηση των οποίων θα ξεκινήσει το ερχόμενο έτος.

Ευρωπαϊκή Εβδομάδα 2004 για την Υγεία και Ασφάλεια στην Εργασία «Οικοδομώντας την Ασφάλεια»

Στα πλαίσια της φετινής Ευρωπαϊκής Εβδομάδας για την Ασφάλεια και Υγεία στην Εργασία με κεντρικό σύνθημα «οικοδομώντας την ασφάλεια», διοργανώθηκαν στη χώρα μας διάφορες εκδηλώσεις σε πολλές από τις οποίες συμμετείχε και το ΕΛΙΝΥΑΕ. Στις εκδηλώσεις αυτές παρουσιάστηκαν στοιχεία που αφορούσαν στην κατάστα-

ση των συνθηκών εργασίας στον κλάδο των τεχνικών έργων. Μεταξύ άλλων αναδείχθηκαν σημαντικά προβλήματα ως προς την εφαρμογή της υπάρχουσας σχετικής νομοθεσίας στη χώρα μας και έγιναν αναφορές στις κατευθύνσεις δράσης και τα μέτρα που πρέπει να ληφθούν για τη βελτίωση της κατάστασης.

- Στις 19/10 διοργανώθηκε στην Αθήνα ημερίδα με θέμα: «**διαχείριση της ασφάλειας της εργασίας στις**

κατασκευές και στα τεχνικά έργα» από το Σύλλογο Τεχνικών & Υγειονομικών Επιθεωρητών Εργασίας. Χαιρέτισμό απηύθυναν ο υφυπουργός Απασχόλησης & Κοινωνικής Προστασίας **κός Γ. Γιακουμάτος** και ο Γενικός

Γραμματέας του υπουργείου **κός Δ. Κοντός**, ο Ειδικός Γραμματέας του ΣΕΠΕ **κός Χρ. Κουρούσης**, το μέλος της Διοίκησης της ΓΣΕΕ και υπεύθυνος για τα θέματα συνθηκών εργασίας **κός Α. Κολλάς**, η εκπρόσωπος του ΣΕΒ **κα Ειρ. Μπαρδάνη**, ο αντιπρόεδρος της ΓΣΕΒΕΕ **κός Ν. Αντζινάς**, η εκπρόσωπος της ΑΔΕΔΥ **κα Ε. Σακκά** και ο πρόεδρος του ΕΛΙΝΥΑΕ **κός Β. Μακρόπουλος**. Ο πρόε-

δρος του Συλλόγου Τεχνικών & Υγειονομικών Επιθεωρητών Εργασίας **κός Π. Πλιάκας** παρουσίασε τις θέσεις του συλλόγου. Στη συνέχεια πραγματοποιήθηκαν εισηγήσεις σε δύο επί μέρους θεματικές ενότητες. Η **κα Μ. Δόση** (Τεχνική Επιθεωρήτρια Εργασίας), αναφέρθηκε στο θεσμικό πλαίσιο για την ασφάλεια και υγεία των εργαζομένων στις κατασκευές, ο **κός Ι. Παχύγιαννης** (Τεχνικός Επιθεωρητής Εργασίας), στις πηγές κινδύνων για την ασφάλεια των εργαζομένων στις κατασκευές, καθώς και για τις αιτίες των εργατικών ατυχημάτων, ο **κός Αλ. Γαστεράτος** (Υγειονομικός Επιθεωρητής Εργασίας), στις πηγές κινδύνων για την υγεία των εργαζομένων και στις επιπτώσεις της έκθεσής τους σε επιβλαβείς παράγοντες. Κατά τη διάρκεια της δεύτερης ενότητας, ο **κός Ν. Σαραφόπουλος** (Δ/ντής ΚΕΠΕΚ Δυτικής Ελλάδας, Ηπείρου & Ιονίων Νήσων) αναφέρθηκε στη δράση του ΣΕΠΕ και των τεχνικών και υγειονομικών επιθεωρητών εργασίας στα τεχνικά έργα. Στη συνέχεια παρουσιάστηκαν εισηγήσεις που αφορούσαν στα συστήματα διαχείρισης ασφάλειας μεγάλων τεχνικών έργων από τους **κ.κ. Α. Γαλάνη** (Δ/ντή λειτουργίας της Γέφυρα Λειτουργία ΑΕ), **Β. Λουκίδη** (πρωϊστάμενο του τμήματος υγιεινής και ασφάλειας της «Εγνατία Οδός Α.Ε.») και **Β. Δανελιάν** (τομεάρχης ασφάλειας του Διεθνούς Αεροδρομίου Αθηνών). Ακολούθησαν παρεμβάσεις εκπροσώπων φορέων και συμμετεχόντων.

• Αντίστοιχη ημερίδα υπό την αιγίδα του Υπ. Απασχόλησης και Κοινωνικής Προστασίας, διοργανώθηκε στη Λάρισα στις 22/10 με θέμα «**ασφάλεια στις οικοδομές και στα τεχνικά έργα**». Την ημερίδα χαιρέτισαν ο υφυπουργός Απασχόλησης & Κοινωνικής Προστασίας, ο Γενικός Γραμματέας του υπουργείου, εκπρόσωποι των

κοινωνικών εταίρων, τοπικών φορέων & ο πρόεδρος του ΤΕΕ, Τμήματος Κεντρικής - Δυτικής Θεσσαλίας, **κός Ντ. Διαμάντος**. Στο πρώτο μέρος της ημερίδας αναπτύχθηκε το νομοθετικό πλαίσιο για την υγεία και την ασφάλεια στις οικοδομές και τα τεχνικά έργα από την **κα Αντ. Μπίσκα**, πολιτικό μηχανικό, τεχνική επιθεωρήτρια ΣΕΠΕ (ΚΕΠΕΚ Κεντρικής Ελλάδας), οι γενικές υποχρεώσεις των διαφόρων παραγόντων του έργου, η κατάσταση στον κατασκευαστικό κλάδο στην Ελλάδα και οι δράσεις πρόληψης από τον **κο Αλ. Καραγεωργίου**, μεταλλειολόγο μηχανικό, πρωϊστάμενο τμήματος τεχνικής και υγειονομικής επιθεώρησης Μαγνησίας. Στο δεύτερο μέρος παρουσιάστηκαν οι κίνδυνοι για την υγεία των εργαζομένων από τον πρόεδρο του ΕΛΙΝΥΑΕ **κ. Β. Μακρόπουλο** και τον **κο Αλ. Γαστεράτο**. Παρουσιάστηκε επίσης εισήγηση σχετικά με

τη διαχείριση της ασφάλειας στο έργο της Εγνατίας οδού από τον **κο Βασ. Λουκίδη**. Στους προσκεκλημένους μοιράστηκε έντυπο υλικό του Υπουργείου και του ΕΛ.ΙΝ.Υ.Α.Ε.

• **Ημερίδα** με θέμα «**Οικοδομώντας την ασφάλεια**» διοργανώθηκε και από το **Τεχνικό Επιμελητήριο Ελλάδας (ΤΕΕ)** στις 8/12. Η έναρξη της ημερίδας πραγματοποιήθηκε από τον **κο Θ. Δραγκιώτη**, Γενικό Γραμματέα του ΤΕΕ και η εισήγηση της Οργανωτικής Επιτροπής από τον **κο Θ. Σεραφίδη**, μέλος της ΔΕ του ΤΕΕ και συνδέσμου με τη Μόνιμη Επιτροπή Συνθηκών Ασφάλειας και Υγείας. Πραγματοποιήθηκαν χαιρετισμοί εκ μέρους του **Πανελληνίου Συλλόγου Διπλ. Μηχανολόγων - Ηλεκτρολόγων (ΠΣΔΜ-Η)** από τον αντιπρόεδρο του συλλόγου και μέλος του ΔΣ του ΕΛΙΝΥΑΕ **κο Γερ. Παπαδόπουλο**, εκ μέρους του Συλλόγου Αρχιτεκτόνων (ΣΑΔΑΣ) από τον ταμία **κο Β. Καλωνιάτη**, εκ μέρους της **Ελληνικής Εταιρείας Ιατρικής της Εργασίας και Περιβάλλοντος** από τον αντιπρόεδρο του ΔΣ **κο Γ. Ραχιώτη**, εκ μέρους του **ΣΕΒ** από τον **κο Οδ. Κυριακόπουλο**, της **ΓΣΕΕ** από τον **κο Α. Φραγκόπουλο** και της **Ελληνικής Εταιρείας Εργονομίας** από τον πρόεδρο **κο Η. Μπανούτσο**. Κατά τη διάρκεια της ημερίδας πραγματοποιήθηκε εκ μέρους του **ΕΛΙΝΥΑΕ** παρουσίαση από την **κα Θ. Κουκουλάκη**, υπεύθυνη του Κέντρου Ασφάλειας της Εργασίας του Ινστιτούτου, σχετικά με την έρευνα της **Ευρωπαϊκής Επιτροπής** για την εκτίμηση της εφαρμογής της νομοθεσίας για την ασφάλεια και υγεία στα εργοτάξια (ΠΔ 305/94)*. Η **κα Α. Καφετζοπούλου** (τ. Ειδ. Γραμματέας ΣΕΠΕ, τ. Γενική Διευθύντρια Υπουργείου Εργασίας) αναφέρθηκε στο θεσμικό πλαίσιο για την ασφάλεια και υγεία και σε στατιστικές εργατικών ατυχημάτων στα τεχνικά έργα καθώς και στην κατάσταση στον κλάδο των οικοδομών στην Ελλάδα, ο **κος Η. Μπανούτσος** (Εργονόμος M.Sc.) στη διαχείριση συστήματος ασφάλειας και υγείας στα τεχνικά έργα, ο **κος Ν. Σαραφόπουλος** σε καλές πρακτικές για την ΑΥΕ στα τεχνικά έργα, ο **κος Β. Λουκίδης** στη συμβολή του κυρίου του έργου στην εφαρμογή της νομοθεσίας για την ΑΥΕ σε μεγάλο τεχνικό έργο, ο **κος Δ. Αθανασιάδης** (υπεύθυνος Τομέα Τεχνικών Έργων της «Εργονομία ΑΕ») στην ασφάλεια εργασίας κατά την κατασκευή μεταλλικού στεγάστρου στο ποδηλα-

τοδρόμιο ΟΑΚΑ, ο **κος Α. Καραγεωργίου** στη λειτουργία των θεσμών πρόληψης του επαγγελματικού κινδύνου στα μικρά τεχνικά έργα, ο **κος Ι. Ψαρρός** (Κοσμήτορας ΔΣ Ένωσης Κατασκευαστών Κτιρίων) στα μικρά ιδιωτικά οικοδομικά έργα, ο **κος Π. Παντουβάκης** (Επίκ. Καθηγητής Σχολής Πολιτικών Μηχικών ΕΜΠ), η **κα Μ. Παραλίκα** (Επίκ. Καθηγήτρια ΤΕΙ Αθήνας) και ο **κος Θ. Βλάχος** (Διευθύνων Σύμβουλος ΙΕΚΕΜ ΤΕΕ) στο θέμα της εκπαίδευσης μηχανικών σε θέματα ΑΥΕ και η **κα Κ. Τοράκη** (Μονάδα Τεκμηρίωσης και Πληροφόρησης ΤΕΕ) στις δυνατότητες πληροφόρησης σε θέματα ΑΥΕ στη βιβλιοθήκη του ΤΕΕ.

• Με αντίστοιχη θεματολογία διοργανώθηκε **εσπερίδα** από το **Ινστιτούτο Διοικήσεως Παραγωγής Προϊόντων και Υπηρεσιών (ΙΔΙΠ-ΠΥ)** στις 23/11 με τίτλο «**Οικοδομώντας την ασφάλεια**». Στην εσπερίδα παρουσιάστηκε εισήγηση από τον πρόεδρο του ΕΛΙΝΥΑΕ **κο Β. Μακρόπουλο** με θέμα «Εργασία και Υγεία – Επαγγελματικές ασθένειες». Αναπτύχθηκαν επίσης τα ακόλουθα θέματα: «θεσμικό πλαίσιο για την υγεία και ασφάλεια στην εργασία» (**κα Α. Χριστοδούλου**, Διευθυντής συνθηκών εργασίας, Υπ. Απασχόλησης και Κοινωνικής Προστασίας), «ασφάλεια και η υγεία στην εργασία - ποιότητα - παραγωγικότητα και ο ρόλος των εργοδοτών, εργαζομένων και πολιτείας» (**κα Α. Καφετζοπούλου**), «εργοδότες και ασφάλεια» (**κος Β. Δανελιάν**), «εργονομία, ασφάλεια και υγιεινή στην εργασία» (**κος Ν. Μαρμαράς**, αναπληρ. Καθηγητής Εργονομίας ΕΜΠ).

Μέρος των εισηγήσεων των ημερίδων που αναφέρονται παραπάνω είναι διαθέσιμες στη βιβλιοθήκη του ΕΛΙΝΥΑΕ.

Μια ενδιαφέρουσα πρωτοβουλία στα πλαίσια της ευρωπαϊκής εβδομάδας για τη ΥΑΕ ήταν αυτή που πήρε ο **Δήμος Ψυχικού** για τη θέσπιση **ειδικών βραβείων** για τη βράβευση των έξι (6) καλύτερων εκθέσεων ιδεών, των μαθητών της δευτέρας και τρίτης Λυκείου των εννέα Λυκείων του Ψυχικού, με στόχο να συμβάλλει στην ευαισθητοποίηση των μαθητών, όσον αφορά την υγιεινή και την ασφάλεια στην εργασία. Ο **δήμαρχος κος Κ. Νεόφυτος** προσκάλεσε τα Λύκεια που εδρεύουν στο Ψυχικό (Δημόσιο, Βαρβάκειο, Κολεγίου Ψυχικού, Κολεγίου Αθηνών, τρία Αρσάκεια, Σχολής Μωραΐτη, Σχολής Ι.Μ. Παναγιωτόπουλου) να συμμετάσχουν, εφόσον το επιθυμούν, σε αυτή τη δραστηριότητα, ορίζοντας ως θέμα συγγραφής έκθεσης ιδεών, στο μάθημα των Νέων Ελληνικών στις δύο τελευταίες τάξεις, είτε το θέμα «Προστασία της Υγείας κατά την Εργασία», είτε το θέμα «Προστασία της Υγείας κατά την Εργασία: Η περίπτωση των οικοδομικών και των κατασκευαστικών εργασιών».

25η Σύσκεψη Συνεργασίας Διυλιστηρίων σε θέματα Υγιεινής, Ασφάλειας, Πυρασφάλειας και Περιβάλλοντος

Το **ΕΛΙΝΥΑΕ** συμμετείχε στην **25^η Σύσκεψη συνεργασίας των διυλιστηρίων σε θέματα υγιεινής, ασφάλειας,**

πυρασφάλειας και περιβάλλοντος, η οποία οργανώθηκε από τις Βιομηχανικές Εγκαταστάσεις Ελευσίνας των

*Βλ. σχετικό άρθρο κας Κουκουλάκη, τ. 19 του περιοδικού του ΕΛΙΝΥΑΕ.

Ελληνικών Πετρελαίων (ΕΛΠΕ) Α.Ε. στις 22-23 Νοεμβρίου. Στη σύσκεψη συμμετείχαν εκπρόσωποι από τα **ΕΛΠΕ ΑΕ** (Βιομηχανικές Εγκαταστάσεις Ασπροπύργου/ΒΕΑ, Θεσσαλονίκης/ΒΕΘ και Ελευσίνας/ΒΕΕ), τη **Motor Oil**, τη **ΔΕΠΑ**, την **ΕΚΟ – ΕΛΔΑ ΑΒΕΕ**, τα **Υπουργεία** Ανάπτυξης, ΠΕΧΩΔΕ, Απασχόλησης και Κοινωνικής Προστασίας, το **Εργαστήριο Αξιοπιστίας και Βιομηχανικής Ασφάλειας του ΕΚΕΦΕ «Δημόκριτος»**, το **Πολυτεχνείο Κρήτης**, το **Θριάσιο Νοσοκομείο**, το **Λιμεναρχείο Ελευσίνας**, την **Πυροσβεστική Υπηρεσία Ελευσίνας** και την **1^η ΕΜΑΚ**.

Την έναρξη των εργασιών της σύσκεψης κήρυξε ο Διευθυντής Υγιεινής – Ασφάλειας – Πυρασφάλειας και

Περιβάλλοντος των ΒΕΕ των ΕΛΠΕ ΑΕ **κος Ι. Δερμιτζάκης**. Κατά τη διάρκεια της, πραγματοποιήθηκαν πολύ ενδιαφέρουσες εισηγήσεις και συζητήσεις και εξήχθησαν σημαντικά συμπεράσματα.

Εκ μέρους του **ΕΛΙΝΥΑΕ** πραγματοποιήθηκε εισήγηση από την **κα Ε. Γεωργιάδου** (Κέντρο Ασφάλειας της Εργασίας) σχετικά με τη μελέτη για την υγεία και ασφάλεια των εργαζομένων στον τομέα της διύλισης πετρελαίου, η οποία πραγματοποιείται από το Ινστιτούτο με τη συμβολή εξωτερικών συνεργατών, σε συνεργασία με τις επιχειρήσεις και τις ενώσεις των εργαζομένων του κλάδου. Ο **κος Γ. Μουζάκης** (ΥΠΕΧΩΔΕ) αναφέρθηκε, μεταξύ άλλων, στην αναθεώρηση της οδηγίας Seveso II και σε προγράμματα που έχουν ενταχθεί στο Γ' ΚΠΣ (σύνταξη ειδικών ΣΑΤΑΜΕ, ενημέρωση κοινού κ.λπ.) και ο **κος Γ. Παπαδάκης** (Πολυτεχνείο Κρήτης) στον οδηγό επιθεωρήσεων Seveso II. Η **κα Μ. Κωνσταντινίδου** (ΕΚΕΦΕ «Δημόκριτος») παρουσίασε τα πρώτα αποτελέσματα στα πλαίσια της συντονισμένης δράσης Shape Risk όσον αφορά στην εναρμόνιση των οδηγιών IPPC και Seveso καθώς και στις δράσεις και πρακτικές για την επίτευξη συνέχειας στη διαχείριση κινδύνων (υγεία και ασφάλεια εργαζομένων και μεγάλα βιομηχανικά ατυχήματα). Αναφέρθηκε επίσης στη βάση δεδομένων που έχει αναπτυχθεί για ατυχήματα στην ελληνική και κυπριακή πετροχημική βιομηχανία. Η **κα Β.**

Μουκρίωτη (ΒΕΘ ΕΛΠΕ ΑΕ) αναφέρθηκε στο σύστημα KRRIS για την αξιολόγηση της ασφάλειας των διυλιστηρίων, ο Πλωτάρχης ΛΣ **κος Ν. Σπανός** (Κεντρικό Λιμεναρχείο Ελευσίνας) στην πορεία υλοποίησης του Κώδικα ISPS στα λιμάνια της χώρας, ο **κος Η. Ναούμ** (ΒΕΑ ΕΛΠΕ ΑΕ) στις νέες τεχνολογίες που είναι διαθέσιμες για την ασφάλεια των πετρελαϊκών εγκαταστάσεων, ο **κος Ι. Παλιοκρασσάς** (Motor Oil) στο σύστημα πιστοποίησης εκδοτών και παραληπτών αδειών εργασίας και ο **κος Κ. Μαϊμανάκος** (Πολυτεχνείο Κρήτης) στη μελέτη ασφάλειας που έγινε για τις εγκαταστάσεις της Shell στα Χανιά και στη στατιστική ανάλυση ατυχημάτων με υγρά καύσιμα σε διυλιστήρια χρησιμοποιώντας τις βάσεις δεδομένων BARRI και MARS. Από όλους του εκπροσώπους των διυλιστηρίων πραγματοποιήθηκε παρουσίαση των εργατικών ατυχημάτων, των περιστατικών φωτιάς καθώς και άλλων σημαντικών συμβάντων στις εγκαταστάσεις.

Ιδιαίτερα όσον αφορά στην υγεία της εργασίας, ο **κος Στ. Κωστόπουλος** και η **κα Ε. Κυπραίου** (Θριάσιο Νοσοκομείο) αναφέρθηκαν στην ιατρική της εργασίας, τα επίπεδα πρόληψης, τις οριακές τιμές έκθεσης και τους χημικούς παράγοντες στο χώρο των διυλιστηρίων αντίστοιχα. Ο **κος Ι. Μπάρτζης** (Motor Oil) στην παρουσίασή του εστίασε στις επιπτώσεις από το υδροθείο. Πραγματοποιήθηκε συζήτηση για τις απαραίτητες εξετάσεις και την περιοδικότητα αυτών για την παρακολούθηση της υγείας των εργαζομένων.

Στον τομέα του περιβάλλοντος, η **κα Ο. Τσαγκαράκου** (Υπ. Ανάπτυξης) παρουσίασε την αναμενόμενη επίδραση στην κλιματική αλλαγή των αερίων εκπομπών του θερμοκηπίου και η **κα Π. Παγώνη** (ΕΛΠΕ ΑΕ) τις εξελίξεις όσον αφορά στην εμπορία ρύπων (οδηγία 87/2003). Ο **κος Α. Καουτσάκης** (Κεντρικό Λιμεναρχείο Ελευσίνας) αναφέρθηκε στον κανονισμό ΕΚ/1726/03 και τη σταδιακή απόσυρση των πλοίων μονού κύτους. Η **κα Ε. Στέφα** (Motor Oil) παρουσίασε τη διαδικασία ασφαλούς αφαίρεσης των 3 δεξαμενών μολύβδου, ο **κος Μ. Παλιοκρασσάς** (ΒΕΕ ΕΛΠΕ ΑΕ) τα βασικά σημεία του σεμιναρίου περιβαλλοντικής διαχείρισης της ΙΕΜΑ, ο **κος Ε. Δεμέννας** την εξέλιξη της εγκατάστασης των διαδικασιών περιβαλλοντικής διαχείρισης του Ευρωπαϊκού κανονισμού EMAS στο διυλιστήριο, η **κα Λ. Γούτα** (ΒΕΘ ΕΛΠΕ ΑΕ) έρευνα της CONCAWE σχετικά με τις τάσεις των υγρών αποβλήτων στα ευρωπαϊκά διυλιστήρια και ο **κος Δ. Λαμπρινούδης** (ΒΕΑ ΕΛΠΕ ΑΕ) την παρακολούθηση της κατάστασης υδροφόρου ορίζοντα μέσω γεωτρήσεων σε όλο το διυλιστήριο του Ασπροπύργου. Πραγματοποιήθηκε επίσης συζήτηση για προβλήματα εφαρμογής του EMAS, τη συμπλήρωση του οδηγού διαχειριστικών σχεδίων στερεών αποβλήτων κ.α.

Στο τέλος της δεύτερης ημέρας παρουσιάστηκαν τα βασικά συμπεράσματα από τους κ.κ. **Ε. Δεμέννα** και **Γ. Καβαθά** (ΒΕΕ ΕΛΠΕ ΑΕ) και ακολούθησε συζήτηση.

Ηλεκτρική Ενέργεια - Υγεία και Ασφάλεια Εργαζομένων

• Το **ΕΛΙΝΥΑΕ** συμμετείχε σε ημερίδα που διοργανώθηκε από τη **ΓΕΝΟΠ – ΔΕΗ** στη Λαμία (2/12/2004), με θέμα την υγεία και ασφάλεια των εργαζομένων. Στην ημερίδα πήραν μέρος Τεχνικοί Ασφάλειας, μέλη Επιτρο-

πών Υγιεινής και Ασφάλειας της Εργασίας (ΕΥΑΕ), εκπρόσωποι συνδικαλιστικών οργανώσεων και άλλοι εργαζόμενοι. Χαιρετισμό απηύθυναν ο Δ/ντης Περιφέρειας Κεντρικής Ελλάδας της ΔΕΗ ΑΕ και εκπρόσωπος της ΓΣΕΕ.

Παρουσιάστηκαν εισηγήσεις από την κα **Μ. Τολάκη**, Διευθύντρια της Διεύθυνσης Υγιεινής και Ασφάλειας της Εργασίας (ΔΥΑΕ) της ΔΕΗ ΑΕ, σχετικά με τις **σύγχρονες εξελίξεις στον τομέα της υγείας και ασφάλειας**, τον **κο Μ. Πεφάνη** από τη ΔΥΑΕ της ΔΕΗ ΑΕ σχετικά με τα **μέσα ατομικής προστασίας** και τον **κο Ε. Φλώρο**, μέλος του ΔΣ της ΓΕΝΟΠ ΔΕΗ (εκπρόσωπο στην επιτροπή ΥΑΕ της ΓΕΝΟΠ ΔΕΗ), σχετικά με το **θεσμικό πλαίσιο για την ΥΑΕ**. Χαιρετισμό απηύθυνε επίσης ο **κος Αντωνιάδης** από το **ΚΕΠΕΚ** Λαμίας. Εκ μέρους του **ΕΛΙΝΥΑΕ** παρουσιάστηκε εισήγηση από την **κα Ε. Γεωργιάδου** (Κέντρο Ασφάλειας της Εργασίας), σχετικά με τη **μελέτη για την υγεία και ασφάλεια των εργαζομένων στον κλάδο της ενέργειας**, η οποία υλοποιείται από το Ινστιτούτο με τη συμβολή και εξωτερικών συνεργατών, σε συνεργασία με επιχειρήσεις και ενώσεις εργαζομένων στον κλάδο. Ακολούθησαν ερωτήσεις από τους παρευρισκόμενους και συζήτηση σχετικά με τα θέματα που αναπτύχθηκαν.

• Επίσης, το **ΕΛΙΝΥΑΕ** **συνδιοργάνωσε με το Σωμα-**

τείο Ορυχείων - Σταθμών (ΣΟΣ) της ΔΕΗ Μεγαλόπολης, τη ΔΥΑΕ της ΔΕΗ ΑΕ και το ΙΝΕ/ΓΣΕΕ-ΑΔΕΔΥ, διημερίδα σχετικά με την υγεία και ασφάλεια των εργαζομένων, την απασχόληση και την κοινωνική ασφάλιση (15-16/12/2004, Ελληνικό Αρκαδίας). Τις εργασίες χαιρέτισαν ο δήμαρχος Μεγαλόπολης, εκπρόσωπος της Γενικής Διεύθυνσης Παραγωγής της ΔΕΗ, εκπρόσωποι του ΙΝΕ/ΓΣΕΕ-ΑΔΕΔΥ και της ΑΔΕΔΥ και ο πρόεδρος της Ε.Κ Αρκαδίας.

Την πρώτη ημέρα των εργασιών αναπτύχθηκαν θέματα σχετικά με τις **σύγχρονες εξελίξεις στο νομοθετικό πλαίσιο για την ΥΑΕ (κα Μ. Τολάκη)**, το **ρόλο της ιατρικής της εργασίας (κος Χ. Αλεξόπουλος, τομεάρχης ιατρικής της εργασίας ΔΥΑΕ/ΔΕΗ ΑΕ)** και τα **μέσα ατομικής προστασίας (κος Ι. Χατζηθάνος, υποτομεάρχης υλικών ΔΥΑΕ/ΔΕΗ)**. Εκ μέρους του ΕΛΙΝΥΑΕ πραγματοποιήθηκε εισήγηση από τον **κο Κ. Καρακασίλη** (μηχαν. μηχ., παράρτημα Τρίπολης του ΕΛΙΝΥΑΕ) σχετικά με τη **γραπτή εκτίμηση επαγγελματικού κινδύνου** καθώς και τη **μελέτη για την υγεία και ασφάλεια των εργαζομένων στον κλάδο της ενέργειας που υλοποιείται από το Ινστιτούτο**. Ακολούθησε συζήτηση με τους παρευρισκόμενους για τα θέματα που αναπτύχθηκαν. Η θεματολογία της δεύτερης ημέρας αφορούσε στην αποτύπωση της **σύγχρονης κοινωνικο-οικονομικής πραγματικότητας** στον ελλαδικό χώρο (**κος Φ. Κολεβέντης, μέλος της διοίκησης ΓΣΕΕ**) και στην παρουσίαση των **θέσεων του συνδικαλιστικού κινήματος** όσον αφορά στην ανάπτυξη και την απασχόληση (**κος Π. Λινάρδος- Ρυλμόν, επιστημονικός συνεργάτης ΙΝΕ/ΓΣΕΕ-ΑΔΕΔΥ**). Ιδιαίτερη αναφορά τέλος έγινε και στο ισχύον πλαίσιο που διέπει τα **ασφαλιστικά και συνταξιοδοτικά** θέματα των εργαζομένων (**κος Γ. Κουτρουμάνης, πρόεδρος Π.Ο.Π.Ο.Κ.Π.**).

ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗ

Συνέντευξη του **κου Δημήτρη Κοντού, Γενικού Γραμματέα Υπουργείου Απασχόλησης και Κοινωνικής Προστασίας**

ΕΡ.: Τα ζητήματα σχετικά με την υγεία και την ασφάλεια φαίνεται ότι σταδιακά αποκτούν ολοένα και μεγαλύτερη σημασία μεταξύ των εργοδοτών και των εργαζομένων. Αυτό αποτελεί μια κατάκτηση της κοινωνίας μας, η οποία σταθερά προσαρμόζεται στα ευρωπαϊκά δρώμενα. Ποιες είναι οι προτεραιότητές σας στον τομέα της υγείας και της ασφάλειας και με ποιες παρεμβάσεις πιστεύετε ότι θα επιταχυνθεί αυτή η προσαρμογή;

ΑΠ.: Ο τομέας της υγείας και της ασφάλειας περιλαμβάνει τρία μέρη: το νομοθετικό, το οργανωτικό – εκτελεστικό και τέλος το ενημερωτικό.

Στο νομοθετικό μέρος θα συνεχιστεί τόσο η εναρμόνιση της ελληνικής νομοθεσίας με την αντίστοιχη κοινοτική όσο και η καθαρά ελληνική παραγωγή νομοθεσίας η οποία αποσκοπεί στη βελτίωση των συνθηκών εργασίας των εργαζομένων. Σήμερα το νομοθετικό μας πλαίσιο

μπορεί να θεωρείται επαρκές αλλά είναι δύσχρηστο για τις μικρομεσαίες επιχειρήσεις. Η προσωπική μου φιλοδοξία είναι να καταστήσουμε την νομοθεσία για υγεία και ασφάλεια πραγματικά οικεία σε αυτούς στους οποίους και κατά κύριο λόγο απευθύνεται.

Στο οργανωτικό – εκτελεστικό μέρος οι προτεραιότητές μας αφορούν αφενός στην καλύτερη οργάνωση των Δ/νσεων της Κεντρικής Υπηρεσίας και αφετέρου στην αναβάθμιση της λειτουργίας του Σώματος Επιθεώρησης Εργασίας.

Στο ενημερωτικό μέρος το Υπουργείο μας πρέπει να δώσει μεγάλη προσοχή και φροντίδα. Η ενημέρωση των εργοδοτών και των εργαζομένων και η ανάπτυξη της αντίληψης ότι η υγεία και ασφάλεια στην εργασία μας αφορά όλους πρέπει να είναι το κύριο μέλημά μας.

ΕΡ.: Ποια μέτρα σκοπεύετε να πάρετε ως Πολιτεία

ώστε:

- α) Να αυξηθεί ο αριθμός των ιατρών εργασίας;
- β) Να δημιουργηθεί ένα αξιόπιστο σύστημα καταγραφής των επαγγελματιών ασθενειών;

ΑΠ.: Δεν είναι τυχαίο ότι και τα δύο θέματα που θίξατε στην πράξη έχουν τελεματώσει επί είκοσι έτη μετά την έκδοση του Ν.1568/85. Η κατάσταση είναι λοιπόν ιδιόμορφη και χρειάζεται προσεκτικούς χειρισμούς. Κατ' αρχάς απαιτείται στενή και παραγωγική συνεργασία σε πολιτικό και υπηρεσιακό επίπεδο του Υπουργείου Απασχόλησης και του Υπουργείου Υγείας. Επιπλέον αφού ληφθεί υπόψη η γνώμη των κοινωνικών εταίρων πρέπει να εξεταστεί η υπάρχουσα κατάσταση και οι προτάσεις των φορέων που εμπλέκονται. Το θέμα τελεί ακόμη υπό εξέταση διότι για μας προέχει η βιωσιμότητα και η επιτυχία των ρυθμίσεων που θα προταθούν και όχι ο όποιος βραχυπρόθεσμος και κατά συνέπεια αναποτελεσματικός εντυπωσιασμός.

ΕΡ.: Πιστεύετε ότι ο έλεγχος της εφαρμογής του υπάρχοντος θεσμικού πλαισίου είναι ικανοποιητικός; Εάν δεν συμφωνείτε με ποια μέσα σκοπεύετε να τον βελτιώσετε;

ΑΠ.: Κατά την προσωπική μου γνώμη ο έλεγχος εφαρμογής της νομοθεσίας μας μέχρι τώρα δεν ήταν ικανοποιητικός. Πρέπει να γίνει σαφές και κατανοητό ότι ενώ η νομοθεσία για υγεία και ασφάλεια παράγεται από τη Γενική Δ/ση Συνθηκών και Υγιεινής της Εργασίας που είναι Κεντρική Υπηρεσία, ο έλεγχος εφαρμογής της νομοθεσίας ανήκει στα ΚΕΠΕΚ του ΣΕΠΕ την πολιτική ευθύνη λειτουργίας του οποίου έχει ο Ειδικός Γραμματέας του Υπουργείου μας κ. Κουρούσης. Από πλευράς μας εκείνου που έχει παρατηρηθεί είναι ότι τα τελευταία χρόνια η συνεργασία των δύο μερών (ΣΕΠΕ και Γεν. Δ/σης) είναι πτωχή και αυτό έχει σίγουρα επιπτώσεις πέραν των άλλων και στον ελεγκτικό μηχανισμό. Κατά πρώτον λοιπόν πρέπει να συντονιστούν οι δύο Υπηρεσίες και αυτό είναι δική μας ευθύνη. Για το καθαρά ελεγκτικό κομμάτι και τον εφεξής τρόπο της λειτουργίας του ΣΕΠΕ, πρέπει να ερωτηθεί ο πολιτικός του προϊστάμενος.

ΕΡ.: Πρόσφατα είχαμε την ιδιαίτερη τιμή να σας υποδεχούμε στους χώρους του ΕΛ.ΙΝ.Υ.Α.Ε. Πως αξιολογείτε το μέχρι σήμερα έργο του Ινστιτούτου συνολικά αλλά και κατά αντικείμενο όπως: η εφαρμοσμένη έρευνα, η κατάρτιση και η πληροφόρηση;

ΑΠ.: Κατ' αρχάς είναι ιδιαίτερα ευχάριστο να βλέπουμε να δραστηριοποιείται στον τομέα της υγείας και ασφάλειας ένα Ινστιτούτο που αντανάκλα τη βούληση και το ενδιαφέρον των δύο κοινωνικών συνομιλητών. Η Πολιτεία λοιπόν δεν μπορεί παρά να χαίρει όταν βλέπει αφενός να συνεργάζονται μεταξύ τους και αφετέρου να συστρατεύονται μαζί της, εργοδότες και εργαζόμενοι, στον δύσκολο αγώνα για την μείωση των επαγγελματικών ατυχημάτων και ασθενειών. Στα πλαίσια αυτά και με το δεδομένο της πολύπλευρης δράσης του Ινστιτούτου στην έρευνα, την κατάρτιση και την πληροφόρηση, το μέχρι τώρα έργο του ΕΛ.ΙΝ.Υ.Α.Ε. δεν μπορεί παρά να κριθεί ως θετικό. Βέβαια οι προκλήσεις των καιρών επιτάσσουν ακόμη μεγαλύτερη προσπάθεια Στο πλαίσιο της Ευρώπης του ανταγωνισμού

και της προόδου όλες οι δομές είναι καλό να επανεξετάζονται και ει δυνατόν να βελτιώνονται. Πάντα εκτός από το καλό υπάρχει το καλύτερο.

ΕΡ.: Το ΕΛ.ΙΝ.Υ.Α.Ε όπως γνωρίζετε έχει την έξωθεν αναγνώριση, συνεργαζόμενο με διεθνούς φήμης ευρωπαϊκά Ινστιτούτα όπως: το INRS στη Γαλλία, το FIOH στη Φιλανδία, την Eurogip στη Γαλλία κ.λπ. Σε ποιους τομείς πιστεύετε ότι η συνεργασία του Υπουργείου με το ΕΛ.ΙΝ.Υ.Α.Ε. θα μπορούσε να προωθήσει την υγιεινή και την ασφάλεια επ' ωφελεία των εργοδοτών και των εργαζομένων;

ΑΠ.: Με αφορμή την επί έτη δοκιμασμένη συνεργασία του ΕΛ.ΙΝ.Υ.Α.Ε. με το Υπουργείο μας στα θέματα της Ευρωπαϊκής Εβδομάδας για υγεία και ασφάλεια στην εργασία φρονώ ότι το ήδη καλό κλίμα συνεργασίας θα μπορούσε να επεκταθεί και σε άλλα θέματα, προγράμματα και εκδηλώσεις. Για παράδειγμα είμαστε θετικοί σε ερευνητικά προγράμματα κοινής συνεργασίας με το ΕΛ.ΙΝ.Υ.Α.Ε., σε κοινές εκδόσεις εντύπων για θέματα υγείας και ασφάλειας, σε από κοινού συνεργασία για επαφές με τον Οργανισμό για υγεία και ασφάλεια που εδρεύει στο Μπιλμπάο και εκτέλεση αντίστοιχων προγραμμάτων κ.λπ.

Είναι προφανές ότι η στενότερη συνεργασία των δύο μερών είναι προς το κοινό συμφέρον, δεδομένου ότι το αντικείμενο των εργασιών μας είναι ταυτόσημο.

ΒΙΟΓΡΑΦΙΚΟ ΣΗΜΕΙΩΜΑ

Ο Δημήτριος Κοντός του Αναστασίου

- Γεννήθηκε στα Φάρσαλα το 1953.
- Είναι έγγαμος με τη Μαρία Μομφερράτου και πατέρας δύο κοριτσιών
- Υπηρετήσε τη στρατιωτική του θητεία ως Έφεδρος Αξιωματικός του Υγειονομικού (1979-1981).

Σπουδές-επαγγελματική δράση

- Πτυχιούχος Οδοντίατρος Οδοντιατρικής Σχολής του Πανεπιστημίου Αθηνών (1979).
- Πτυχιούχος Εθνικής Σχολής Δημόσιας Υγείας (Ε.Σ.Δ.Υ.) Τμήμα Υγειονολόγων (1993).
- Εργάζεται ως οδοντίατρος.
- Έχει παρακολουθήσει περισσότερα από 100 επιστημονικά συνέδρια στην Ελλάδα και το εξωτερικό.
- Έχει περισσότερες από 40 επιστημονικές ανακοινώσεις σε έγκυρα επιστημονικά περιοδικά.
- Έχει συμμετοχή σε πολλές ερευνητικές εργασίες με θέματα που αφορούν τη Δημόσια Υγεία.

Συνδικαλιστική δράση

- Εκλεγμένος στο Δ.Σ. των Φοιτητών Οδοντιατρικής Σχολής Αθηνών 1975-1979.
- Εκλεγμένο μέλος στο Δ.Σ. του Οδοντιατρικού Συλλόγου Αττικής από το 1984. Κατέχει τη θέση του Γεν. Γραμματέα από το 1996 και του Προέδρου από το 2003.

Πολιτική δράση

- Μέλος της ΟΝΝΕΔ από την ίδρυσή της το 1974.
- Περιφερειάρχης στη Γραμματεία Οργανωτικού της ΝΔ 1994-1997.
- Μέλος της Γραμματείας Συνδικαλισμού της ΝΔ από το 1997. Υπεύθυνος των Ε.Κ.Ο. Επιστημονικού Τομέα.
- Αναπληρωτής Γραμματέας Συνδικαλισμού της ΝΔ από το 1998-2001.
- Εκλεγμένο μέλος της Κεντρικής Επιτροπής της ΝΔ στο Ε' Συνέδριο του Κόμματος, πρώτος σε ψήφους από τον Επιστημονικό Τομέα.
- Γραμματέας Συνδικαλισμού της ΝΔ από τον Ιούλιο του 2001.

Κουλτούρα για ασφάλεια και υγεία στην εργασία: ένα ζήτημα ζωτικού ενδιαφέροντος

του Τρύφωνα Γκινάλα*

«Αξιοπρεπής εργασία είναι η ασφαλής εργασία. Είμαστε όμως πολύ μακριά από το να επιτύχουμε αυτό το στόχο. Κάθε χρόνο δύο περίπου εκατομμύρια άνδρες και γυναίκες χάνουν τις ζωές των εξαιτίας ατυχημάτων και ασθενειών που σχετίζονται με τη δουλειά τους. Επιπρόσθετα, 270 εκατομμύρια εργαζόμενοι υφίστανται εργατικά ατυχήματα ενώ 160 εκατομμύρια πάσχουν από επαγγελματικές ασθένειες, σύμφωνα με συντηρητικές εκτιμήσεις.» Juan Somavia - Γενικός Διευθυντής του Διεθνούς Γραφείου Εργασίας (Δ.Γ.Ε.)

Διαβάζοντας τα ανατριχιαστικά νούμερα που παρατίθενται πιο πάνω, είναι εύλογο να αναρωτηθεί κανείς:

- Η εργασία αναπόφευκτα συνεπάγεται ατύχημα και/ή ασθένεια;
- Είναι τελικά η εργασία ένας παγκόσμιος ακήρυχτος πόλεμος;

Η εντύπωση που έχει δημιουργηθεί σε πολλούς, εξαιτίας της δύναμης των αριθμών, είναι ότι και τα δύο ερωτήματα επιδέχονται θετική και μόνο απάντηση. Σημασία όμως για τα θέματα αυτά δεν έχουν οι εντυπώσεις, αλλά η γνώμη των επαϊόντων.

Το Δ.Γ.Ε. εκτιμά ότι τα περισσότερα εργατικά ατυχήματα, θανατηφόρα και μη, καθώς και οι επαγγελματικές ασθένειες θα μπορούσαν να προληφθούν. Η εκτίμηση αυτή, κανονικά θα έπρεπε να προβληματίζει δυναμικά τόσο τις Κυβερνητικές Υπηρεσίες όσο και τους Κοινωνικούς Συνομιλητές, εργαζόμενους και εργοδότες. Σύμφωνα με το Δ.Γ.Ε. η ευρεία διάδοση μιας **επιμορφωτικής καλλιέργειας** στα θέματα υγείας και ασφάλειας, που υποστηρίζεται από κατάλληλη εθνική πολιτική και προγράμματα, **σαφώς κατατείνει στη δραματική μείωση των θυμάτων** αυτού του ιδιότυπου πολέμου στους χώρους εργασίας. Στοιχεία αυτής της προσπάθειας μπορεί να είναι η διάδοση των προτύπων υγείας και ασφάλειας, η ανάπτυξη κατευθυντήριων οδηγιών και καλών πρακτικών, η διεθνής συνεργασία και η προώθηση της αντίληψης στον κόσμο της εργασίας ότι η επένδυση στα θέματα υγείας και ασφάλειας είναι διαχρονικά ανταποδοτική. Η μέθοδος «θεραπείας» του προβλήματος εκτείνεται σε βάθος χρόνου και εμπλέκει όλα τα κομμάτια του κοινωνικού ιστού. Οι οργανωμένες κοινωνίες των αναπτυγμένων κρατών μάλιστα, παίρνουν τα μέτρα τους από πολύ νωρίς. Από τη βασική (Δημοτικό) και τη μέση (Γυμνάσιο-Λύκειο) ακόμη εκπαίδευση γίνεται ιδιαίτερη προσπάθεια να ανα-

πτυχθεί στους μαθητές η αντίληψη της πρόληψης, η προστασία της υγείας και της ασφάλειας στους χώρους εργασίας. (Στο σημείο αυτό, θα είχε ίσως ιδιαίτερο ενδιαφέρον να αναλυθούν τόσο η υπάρχουσα κατάσταση στη χώρα μας όσο και το δέον γενέσθαι. Αυτό όμως αποτελεί το αντικείμενο ιδιαίτερου άρθρου)

Βέβαια, η πρώτη εισαγωγή της αντίληψης της αξίας της πρόληψης δεν πρέπει να γεννά υπέρμετρη αισιοδοξία γιατί τα πράγματα δεν είναι εύκολα. Εδώ δεν έχουμε να κάνουμε με ένα φανερό εχθρό. Ορισμένα ατυχήματα δεν αναφέρο-

νται και κυρίως πολλές επαγγελματικές ασθένειες δεν γίνονται αντιληπτές. Ανεξάρτητα όμως από αυτό, και σύμφωνα πάντα με τις εκτιμήσεις του Δ.Γ.Ε. για όλο τον κόσμο, οι τέσσερις μεγαλύτερες αιτίες θανάτων που σχετίζονται με την εργασία είναι:

- καρκίνος (32%),
- ασθένειες του κυκλοφορικού συστήματος που συνδέονται με την εργασία (23%),
- επαγγελματικά ατυχήματα (19%),
- μεταδοτικές ασθένειες που συνδέονται με την εργασία (17%).

Το Δ.Γ.Ε. σημειώνει ότι η πιο πάνω στατιστική αφορά στην παγκόσμια εικόνα και όχι σε συγκεκριμένα κράτη, άρα είναι λογικό τα ποσοστά και οι αιτίες που αναφέρονται να διαφοροποιούνται από κράτος σε κράτος.

Για παράδειγμα τα θανατηφόρα ατυχήματα, τα ατυχήματα και οι επαγγελματικές ασθένειες μειώνονται σταθερά στα αναπτυγμένα κράτη, ενώ είναι σταθερά ή αυξάνονται στα αναπτυσσόμενα. Οι αιτίες είναι πολλές. Η καλή οργάνωση και η πρόληψη παίζουν βέβαια κυρίαρχο ρόλο, αλλά παράλληλα και η «εξαγωγή» επικίνδυνων εργασιών είναι επίσης σημαντική παράμετρος η οποία πρέπει να λαμβάνεται υπόψη στην ερμηνεία των όποιων στατιστικών «επιτυχιών».

Από την άλλη μεριά βλάβες που συνδέονται με το στρες στην εργασία ή με την υπερβολική εργασία βαίνουν αυξανόμενες στον «πολιτισμένο» κόσμο.

Είναι ίσως κοινοτοπία να πούμε ότι κανένας τομέας εργασίας δεν είναι ασφαλής. Ωστόσο φαίνεται ότι ορισμένοι τομείς εμπερικλείουν μεγαλύτερη επικινδυνότητα:

Αγροτικός τομέας

Στον τομέα αυτό εργάζονται παγκοσμίως 1.300.000.000 άτομα. Το Δ.Γ.Ε. εκτιμά ότι σκοτώνονται 170.000 αγρότες κάθε χρόνο.

Ορυχεία

Αν και το εργατικό δυναμικό των ορυχείων είναι μόλις το 1% του παγκόσμιου εργατικού δυναμικού ο τομέας αυτός δίνει το 5% των θανατηφόρων ατυχημάτων.

Οικοδομή-τεχνικά έργα

Τουλάχιστον 60.000 άτομα σκοτώνονται κάθε χρόνο. Εκατοντάδες χιλιάδες παθαίνουν σοβαρές βλάβες και ασθένειες.

Αλιεία

Είναι από τους τομείς με τη μεγαλύτερη επικινδυνότητα. Χαρακτηριστικό είναι ότι το 1996 στις Η.Π.Α. το ποσοστό θανατηφόρων ατυχημάτων στον τομέα αυτό ήταν οκτώ φορές μεγαλύτερο από το αντίστοιχο που αφορούσε σε επαγγελματίες μοτοσικλετιστές.

Διαλυτήρια πλοίων

Από τους πλέον επικίνδυνους τομείς ιδιαίτερα όταν το κράτος που ευρίσκονται δεν μπορεί να εγγυηθεί για την ποιότητα του ελεγκτικού του μηχανισμού.

Τα τελευταία χρόνια ακούγεται η έκφραση «κουλτούρα για υγεία και ασφάλεια». Τελικά τι μπορεί να σημαίνει;

*Ο κος Τρύφωνα Γκινάλας είναι φυσικός, διευθυντής στο Υπουργείο Απασχόλησης και Κοινωνικής Προστασίας.

Σε ένα ατύχημα, τα γενεσιουργά αίτια πολλές φορές προσδιορίζονται σαν έλλειψη μέτρων ασφάλειας ή σαν ανθρώπινο λάθος ή σαν τεχνική αστοχία του υλικού ή του μηχανήματος. Μια προσεκτική όμως εξέταση των περιστάσεων συνήθως οδηγεί σε πιο ουσιαστικές διαπιστώσεις, που έχουν να κάνουν με την όλη λειτουργία της επιχείρησης ή της υπηρεσίας που συνέβη το ατύχημα.

Είναι ξεκάθαρο ότι βασικά λάθη στην οργάνωση, το κλίμα και τις διαδικασίες δείχνουν την τάση που έχει μια επιχείρηση στο να συμβεί ένα ατύχημα. Αυτό λοιπόν το περιβάλλον, μέσα στο οποίο ζουν και εργάζονται οι εργαζόμενοι εμπεριέχει σε μεγαλύτερο ή μικρότερο βαθμό την έννοια της κουλτούρας για την υγεία και την ασφάλεια στην εργασία, η οποία γενικά συνίσταται στη στάση, τα πιστεύω και τη συμπεριφορά εργαζομένων και εργοδοτών.

Ένας σύνθετος ορισμός αυτής της έννοιας έχει ως εξής:

«η κουλτούρα για την υγεία και την ασφάλεια στην εργασία είναι το προϊόν ατομικών και ομαδικών αξιών, στάσεων, ικανοτήτων και προτύπων συμπεριφοράς που καθορίζουν τη συμφωνία, το στυλ και την επάρκεια των προγραμμάτων για υγεία και ασφάλεια μιας επιχείρησης. Επιχειρήσεις με θετική κουλτούρα χαρακτηρίζονται από σχέσεις των μελών της που βασίζονται στην αμοιβαία εμπιστοσύνη και που μοιράζονται τις ίδιες αντιλήψεις για την σημασία της ασφάλειας και για την αποτελεσματικότητα των προληπτικών μέτρων.»

Ένας απλός και λειτουργικός προσδιορισμός της κουλτούρας για την υγεία και την ασφάλεια είναι: «... ο τρόπος να κάνουμε τη δουλειά μας σωστά».

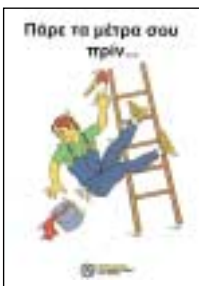
Μια θετική κουλτούρα στην επιχείρηση σημαίνει ότι οι διάφορες μονάδες συνεργάζονται αρμονικά, αλληλεπιδρούν δημιουργικά και δίνουν μια προστιθέμενη αξία στη συλλογική αυτή συνεννόηση και συμφωνία. Στην αντίθετη περίπτωση, μια αρνητική κουλτούρα σημαίνει ότι η οποιαδήποτε συνεννόηση κάποιων, θα πνιγεί από την αδιαφορία και τον ωχαδερφισμό των περισσοτέρων.

Από διάφορες μελέτες έχει καταδειχθεί ότι συγκεκριμένοι παράγοντες χαρακτηρίζουν επιχειρήσεις ή υπηρεσίες ως έχουσες θετική κουλτούρα. Αυτοί οι παράγοντες είναι:

- η σημασία της καθοδήγησης σε συνδυασμό με την συναίνεση του έχοντος την ευθύνη της επιχείρησης
- η εμπλοκή όλων των εργαζομένων
- η σωστή επικοινωνία, κατανόηση και συμφωνία όλων για τους στόχους που τίθενται
- οι δυνατότητες κατάρτισης και η θετική ανταπόκριση σε αλλαγές
- η επίδειξη φροντίδας και προσοχής για θέματα υγείας και ασφάλειας στο χώρο δουλειάς.

Ολική κουλτούρα για ασφάλεια και υγεία

Οι παραδοσιακού τύπου κουλτούρες στοχεύουν στην παροχή της αναγκαίας υποστήριξης στους εργαζόμενους ώστε να αντεπεξέρχονται στις ανάγκες που καθορίζει το πρόγραμμα βελτίωσης των συνθηκών εργασίας, καταβάλλοντας στην πράξη, τόσο οι ίδιοι όσο και η επιχείρηση τη μικρότερη δυνατή προσπάθεια. Έτσι οι επιχειρήσεις που επαφίενται σε συμβατικές προσεγγίσεις ασφάλειας και καθοδήγησης συχνά αποτυγχάνουν να εμψυχήσουν στους εργαζόμενους κατάλληλες συμπεριφορές και στάσεις που πραγματικά να εδράζονται σε υγεία και ασφάλεια. Είναι λοιπόν οξύμωρο σχήμα η διαπίστωση ότι αφενός οι επιχειρήσεις αυτές δυσκολεύονται να προσδιορίσουν και στη συνέχεια να παραμερίσουν, τα εμπόδια για βέλτιστη ασφάλεια ενώ αφετέρου τα περισσότερα άτομα-εργαζόμενοι τους

συναισθάνονται και έχουν τις αναγκαίες αξίες και καλές προθέσεις. Αυτό συμβαίνει γιατί οι πραγματικές τους συμπεριφορές πόρρω απέχουν από αυτό που θα λέγαμε ολική κουλτούρα υγείας και ασφάλειας.

Το ζητούμενο λοιπόν είναι πως να εφαρμόσουμε σε μια επιχείρηση ένα μοντέλο ολικής κουλτούρας, το οποίο να δίνει τη δυνατότητα να κλείσουμε το κενό μεταξύ των προθέσεων και των αξιών που έχουν οι εργαζόμενοι και των συμπεριφορών τους όταν είναι εν δράσει.

Σε ένα σύστημα ολικής κουλτούρας για υγεία και ασφάλεια, οι εργαζόμενοι όχι μόνο αισθάνονται υπεύθυνοι για τη δική τους ασφάλεια αλλά και για την ασφάλεια των συνεργατών τους. Τα άτομα έχουν τα αναγκαία εργαλεία και τις μεθόδους, καθώς και την κατάλληλη συναισθηματική κατάσταση (π.χ. έχουν την αίσθηση ότι ανήκουν σε ομάδα, έχουν αυτοέλεγχο κ.λπ.) για να φροντίσουν δραστικά τα θέματα υγείας και ασφάλειας των συντρόφων τους. Αντίστοιχα, οι δομές της επιχείρησης ενθαρρύνουν, αναγνωρίζουν και ενισχύουν τις θετικές συμπεριφορές αυτού του είδους.

Χρησιμοποιώντας απλές αλλά αποτελεσματικές τεχνικές οι εργαζόμενοι μαθαίνουν να παρατηρούν περιοδικά ο ένας τον άλλον δίνοντας παράλληλα τη γνώμη τους σχετικά με τη δέουσα συμπεριφορά σε σχέση με τους εν δυνάμει κινδύνους στο χώρο δουλειάς τους. Οι παρατηρήσεις τους συλλέγονται από την Επιτροπή για την Υγεία και την Ασφάλεια (ΕΥΑΕ) και αναλύονται με την βοήθεια του Τεχνικού Ασφάλειας και του Γιατρού Εργασίας. Κατόπιν γίνεται συζήτηση καθ' ομάδες προκειμένου να συμφωνηθούν οι δυνατότες παρεμβάσεις και τα ληπτά προληπτικά μέτρα. Έτσι οι εργαζόμενοι αισθάνονται βαθμιαία, περισσότερο άνετα σαν στοιχεία αυτού του μηχανισμού ο οποίος αποσκοπεί μεν στο να βελτιώσει τις συνθήκες εργασίας τους αλλά και που οι ίδιοι παίζουν ουσιαστικό ρόλο με τις παρατηρήσεις τους και τη συμμετοχή τους. Βέβαια το να υπάρχει αυτού του είδους η ανατροφοδότηση είναι ένα δυνατό εργαλείο – κίνητρο για τη βελτίωση της συμπεριφοράς των εργαζομένων απέναντι στα θέματα υγείας και ασφάλειας αλλά για την ολική κουλτούρα αυτό δεν είναι αρκετό. Προκειμένου να υπάρχει συνεχής βελτίωση πρέπει να δρομολογηθούν μέτρα κατά των αιτιών των ατυχημάτων σε κάθε επίπεδο της οργάνωσης της επιχείρησης. Οι ομάδες εργασίας στα πλαίσια αυτά χρησιμοποιούν μια διαδικασία επίλυσης προβλημάτων που λέγεται «κάνε αυτό» (do it) για να σχεδιάσουν, εφαρμόσουν, εκτιμήσουν και βελτιώσουν στρατηγικές που προάγουν την ολική κουλτούρα ασφάλειας.

Η πραγματικά θετική ολική κουλτούρα χαρακτηρίζεται από οκτώ παραμέτρους:

• **Άμεση εμπλοκή των εργαζομένων.** Είναι πολύ σημαντικό να συμμετέχουν οι εργαζόμενοι στην ανάπτυξη και την εφαρμογή των μέτρων για τη βελτίωση της υγείας και της ασφάλειας. Η ανατροφοδότηση μέσω ευαισθητοποιημένων εργαζομένων είναι ιδιαίτερα πολύτιμη γιατί οι ίδιοι γνωρίζουν πολύ καλύτερα σε σχέση με τρίτους τους κινδύνους και τα προβλήματα του εργασιακού τους περιβάλλοντος

• **Συναίνεση της διοίκησης.** Οι επιβλέποντες διευθυντές ενθαρρύνουν με το κύρος τους και παρακινούν ενεργά τους εργαζόμενους να συμπεριφέρονται κατά ασφαλή τρόπο.

• **Ατομική υπευθυνότητα.** Οι εργαζόμενοι αισθάνονται οι ίδιοι υπεύθυνοι για την προστασία της υγείας τους και της ασφάλειάς τους. Παράλληλα οι επιβλέποντες προϊστάμενοι αισθάνονται επίσης υπεύθυνοι για την καλή επίδοση των υφισταμένων τους στον τομέα της υγείας και της

ασφάλειας.

- **Ατομική επιβράβευση** όσων έφθασαν τους στόχους. Όπως επιβραβεύονται η εμπρόθεσμη επίτευξη, η παραγωγικότητα και η ποιότητα έτσι πρέπει να γίνεται και με τα θέματα των συνθηκών εργασίας.

- **Συνεργατική υποστήριξη** (οι εργαζόμενοι μαθαίνουν πώς να δίνουν και να παίρνουν χρήσιμες παρατηρήσεις στα θέματα υγείας και ασφάλειας). Έτσι αντιλαμβάνονται ότι η δική τους συμπεριφορά έχει αντίκτυπο όχι μόνο στην δική τους ασφάλεια αλλά και στην ασφάλεια των ανθρώπων με τους οποίους συνεργάζονται.

- **Κατάρτιση - εξοπλισμός.** Οι εργαζόμενοι πρέπει να έχουν κατάλληλη και κατά καιρούς ανανεούμενη κατάρτιση καθώς και τα μέσα για την εκτέλεση των εργασιών που τους ανατίθενται με ασφάλεια. Ο ατομικός προστατευτικός εξοπλισμός πρέπει να είναι διαθέσιμος και τα προστατευτικά μέσα και διατάξεις του μηχανολογικού εξοπλισμού στην θέση τους.

- **Οργανωτική συναίνεση.** Τόσο οι διευθύνοντες όσο και οι εργαζόμενοι συναίνουνο στο θέμα της βελτίωσης των συνθηκών εργασίας της επιχείρησης σε όλα τα επίπεδα.

- **Ικανοποίηση από την εργασία.** Αν πληρούνται οι προηγούμενες επτά προϋποθέσεις είναι βέβαιο ότι η ικανοποίηση από την εργασία αυξάνει.

Είναι τέλος σημαντικό να κατανοηθεί από όλους ότι η κουλτούρα για την ασφάλεια και την υγεία είναι ένα υποσύνολο της συνολικής κουλτούρας της επιχείρησης.

Τελικά αξίζει η καλή υγεία και ασφάλεια στην εργασία;

Η απάντηση είναι έμμεση. Ας δούμε πρώτα πόσο κοστίζουν στην παγκόσμια οικονομία τα ατυχήματα και οι επαγγελματικές ασθένειες:

Σύμφωνα με εκτιμήσεις του Δ.Γ.Ε., βασισμένες σε ένα

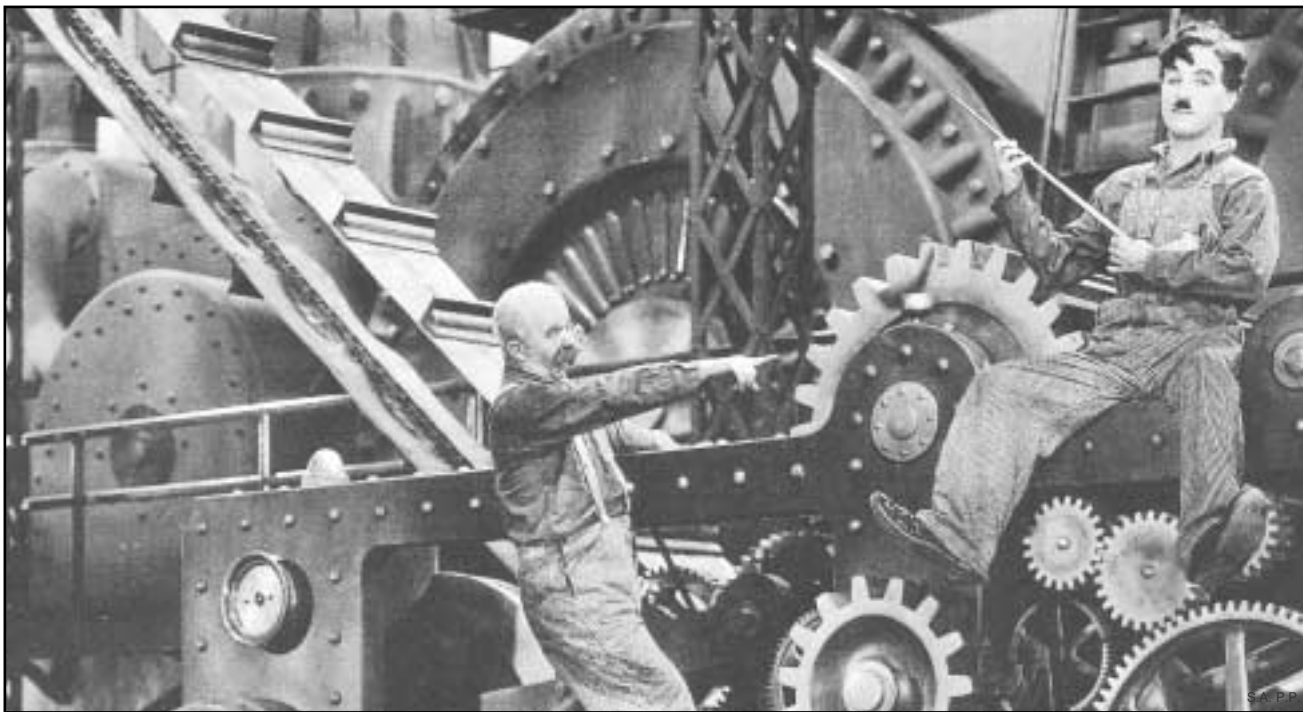
επιλεγμένο σύστημα αποζημίωσης, το κόστος ξεπερνά το 1.251.353 εκατομμύρια δολάρια Η.Π.Α.

Πάνω από όλα όμως **ο ανθρώπινος πόνος και το κοινωνικό κόστος** προέχουν του οικονομικού.

Πάντως τα ατυχήματα και οι ασθένειες που συνδέονται με την εργασία δεν είναι «εκ θεού»! Δεν είναι τυχαίο ότι οι επιχειρήσεις που έχουν υψηλές προδιαγραφές υγείας και ασφάλειας διακρίνονται εξίσου καλά και στις οικονομικές τους επιδόσεις. Από την άλλη πλευρά όσο πιο οργανωμένο, ενημερωμένο και δυνατό είναι το σωματείο των εργαζόμενων τόσο πιο ασφαλείς είναι οι εργαζόμενοι. Τα ατυχήματα και οι ασθένειες που συνδέονται με την εργασία αντιμετωπίζονται, προβλέπονται, καταπολεμούνται και όλοι έχουν ένα ρόλο σε αυτόν τον αγώνα.

Τα τελευταία 150 χρόνια κατεβλήθη κάθε προσπάθεια στη βελτίωση των θεμάτων ασφαλείας του μηχανολογικού εξοπλισμού επιχειρήσεων. Αποτέλεσμα αυτής της προσπάθειας ήταν η μείωση των ατυχημάτων στην πλειοψηφία των περιπτώσεων. Αυτή η επιτυχία δεν φαίνεται όμως να έχει την ίδια λαμπρή συνέχεια στο μέλλον επειδή η συχνότητα των τεχνολογικών «αστοχιών» τείνει να μηδενιστεί. Αντίθετα ο ρόλος της ανθρώπινης συμπεριφοράς έχει αναδειχθεί σε πρώτο πλάνο μια και υπάρχουν σοβαρές εκτιμήσεις από ειδικούς ότι στο 80% των βιομηχανικών ατυχημάτων συνεισφέρει ο άνθρωπος παράγων. Είναι πλέον ευρέως αποδεκτό ότι ο πλέον αποδεκτός τρόπος για περαιτέρω μείωση των ατυχημάτων είναι η ανάδειξη κοινωνικών και οργανωτικών παραγόντων στο χώρο δουλειάς.

Οι έχοντες την ευθύνη της επιχείρησης πρέπει σήμερα να αντιληφθούν ότι το ενδεχόμενο να έχουν ένα ατύχημα στην επιχείρηση δεν οφείλεται στις ατομικές παραλείψεις – χειρισμούς των υφισταμένων τους αλλά στο συνολικό έλλειμμα κουλτούρας για την υγεία και την ασφάλεια. □

Βιβλιογραφία

- [1] Safety in numbers-Pointers for a global safety culture at work
Geneva 2003, ILO.
- [2] Human and Organizational Factors in Offshore Safety

HSE Books 1997

- [3] Managing the risks of organizational accidents-
J. Reason 1997
- [4] Safety culture-the way forward- Mark Fleming and
Ronny Lardner
The chemical engineer 11-3-99

Φαρμακολογική εξάρτηση και εργασία (οδηγίες για τους χώρους της εργασίας)

του Δρ. Σταύρου Επ. Γουσόπουλου*

Η μάστιγα των ναρκωτικών δεν θα μπορούσε να απουσιάζει από τους χώρους της εργασίας. Ολοένα και περισσότερο αυξάνονται οι αναφορές για εξαρτημένους εργαζόμενους, οι οποίοι αποτελούν κοινωνικό πρόβλημα για τις επιχειρήσεις, όπου αυτοί προσφέρουν εργασία. Ενώ η χρησιμοποίηση των φαρμάκων είναι θεμιτή και επιβεβλημένη, όταν αυτή γίνεται με την συμβουλή του ιατρού και σύμφωνα με τις οδηγίες του (προφυλάξεις ενίοτε), η χρήση των εξαρτησιογόνων ουσιών θέτει σε κίνδυνο τόσο τον ίδιο τον εργαζόμενο, τους συναδέλφους του, αλλά το περιβάλλον της εργασίας γενικότερα. Η λήψη τους χαρακτηρίζεται επικίνδυνη σωματικά και ψυχικά για το χρήστη. Ιστορικά η κοινωνία, αποδεχόμενη τη χρήση της αλκοόλης, του καπνίσματος και της καφεΐνης (καφέ), τις έχει απομονώσει από τη χρησιμοποίηση άλλων φαρμακευτικών ουσιών, καθόσον τα προβλήματα που προκαλούν έχουν σαφώς τεκμηριωθεί. Βέβαια δεν πρέπει να παραγνωρίσουμε το γεγονός ότι η σύγχρονη λήψη της αλκοόλης με άλλα φάρμακα εγκυμονεί πολλούς σοβαρούς κινδύνους.

Ο εργοδότης, ο οποίος είναι σύμφωνα και με το νόμο ο υπεύθυνος για τη διαφύλαξη της υγείας και της ασφάλειας του προσωπικού του, θα πρέπει έγκαιρα να εντοπίζει τέτοια περιστατικά και να τα κατευθύνει για θεραπευτική αντιμετώπιση. Σε βιομηχανικές δραστηριότητες όπου οι κανόνες ασφάλειας είναι περισσότερο απαιτητοί, η ευθύνη του είναι ακόμη μεγαλύτερη.

Η επιτυχής αντιμετώπιση αυτών των περιστατικών, συνεισφέρει θετικά τόσο στην επιχείρηση όσο και στους εργαζόμενους, επειδή:

- εξοικονομούνται πόροι από την εκπαίδευση νέων εργαζομένων στη θέση αυτών που αποχωρούν
- μειώνεται το κόστος από τον απουσιασμό και τη χαμηλή παραγωγικότητα
- δημιουργείται περισσότερο παραγωγικό περιβάλλον προσφέροντας την απαιτούμενη βοήθεια στους εργαζόμενους που παραδέχονται την εξάρτησή τους αυτή, προάγοντας με αυτόν τον τρόπο την ηθική
- μειώνονται οι κίνδυνοι των ατυχημάτων
- βελτιώνεται η δημόσια εικόνα της επιχείρησης, ως υπεύθυνου εργοδότη
- η επιχείρηση συνεισφέρει στην κοινωνική προσπάθεια για την εξάλειψη της εξάρτησης

Οι περισσότερες φαρμακευτικές ουσίες που προκαλούν εξάρτηση είναι γνωστές σε όλους, όπως :

1. Οι ναρκωτικές ουσίες (ηρωίνη, κοκαΐνη, κρακ, έκσταση, LSD,μανιτάρια, κάνναβις)
2. Τα βαρβιτουρικά.
3. Τα ηρεμιστικά.
4. Οι αμφεταμίνες.

5. Τα αναβολικά στεροειδή.
6. Οι «σούστες».
7. Οι διαλύτες.

Η κατανάλωση αυτών των φαρμακευτικών ουσιών επηρεάζει τον εγκέφαλο και το σώμα με διάφορους τρόπους. Διαταράσσουν τον τρόπο της σκέψης, επηρεάζοντας την αντίληψη και τα αισθήματα, οδηγώντας σε εσφαλμένες αποφάσεις και μειωμένη συγκέντρωση. Ο ίδιος ο εργαζόμενος αδιαφορεί για την υγεία του και την εν γένει παρουσίασή του. Η όλη κατάσταση αυτή οδηγεί σε μειωμένη απόδοση ακόμη και όταν η λήψη των εξαρτησιογόνων ουσιών γίνεται εκτός του χώρου της εργασίας.

Ποια σημεία θα μας οδηγήσουν στην υποψία ότι κάποιος εργαζόμενος κάνει χρήση αυτών των ουσιών;

- ✓ Ξαφνική αλλαγή της συμπεριφοράς.
- ✓ Ασυνήθιστη ερεθιστικότητα ή απάθεια.
- ✓ Ξαφνική ροπή να εμφανίζεται σε σύγχυση.
- ✓ Διακυμάνσεις στη συγκέντρωση και την ενεργητικότητα.
- ✓ Αδυναμία εκτέλεσης της συνήθους εργασίας.
- ✓ Αδυναμία τήρησης του ωραρίου προσέλευσης στην εργασία.
- ✓ Απουσιασμοί μικράς διάρκειας.
- ✓ Διατάραξη των σχέσεων με τους συναδέλφους, τους πελάτες και τους προϊσταμένους.
- ✓ Ανεπιτημοσύνη (κλοπές, προκειμένου να συντηρηθεί ένας δαπανηρός εθισμός)

(ΠΡΟΣΟΧΗ!!!! Τα παραπάνω μπορούν να εμφανιστούν και σε καταστάσεις έντονου στρες, έτσι θα πρέπει να λαμβάνονται σαν ενδείξεις και όχι σαν αποδείξεις.)

Όλες οι επιχειρήσεις μικρές ή μεγάλες θα πρέπει να εφαρμόζουν μια γραπτή πολιτική στο θέμα αυτό, όπως ακριβώς γίνεται και με το αλκοόλ. Η ύπαρξη γραπτής πολιτικής αποκλείει τον ισχυρισμό της μη κατανόησης, αλλά στοχεύει και στην πρόληψη μελλοντικών προβλημάτων.

Η πολιτική αυτή επιτυγχάνεται μέσω τεσσάρων σταδίων

1° Στάδιο : Εξακρίβωση του προβλήματος.

- α. **Καταγραφή των ασθενειών.** Υπάρχει μήπως κάποια χρονική περίοδος που καταγράφονται «ανεξήγητες» ασθένειες ή συχνός απουσιασμός;
- β. **Αλλαγή συμπεριφοράς.** Τι αλλαγές στην συμπεριφορά παρατηρήσατε σε κάποιο/ους εργαζόμενο/ους ;
- γ. **Παραγωγικότητα.** Υπάρχει μήπως μείωση της παραγωγικότητας;
- δ. **Καταγραφή ατυχημάτων.** Υπάρχει μήπως αύξηση των ατυχημάτων ή των παρ' ολίγον ατυχημάτων από

*Ο Δρ Σταύρος Επ. Γουσόπουλος, είναι Ειδικός Ιατρός Εργασίας, Ειδικός Παθολόγος, Διδάκτωρ ΔΠΘ και διδάσκει Τοξικολογία του Ανθρώπου στην Ιατρική Σχολή του Δημοκρίτειου Πανεπιστημίου Θράκης. (Εργαστήριο Ιατροδικαστικών Επιστημών: Δ/της Ο Καθηγητής Κ.Μ. Χουρδάκης). E-mail : gousopol@otenet.gr.

κάποιο/ους εργαζόμενο/ους;

ε. **Προβλήματα πειθαρχίας.** Έχετε παρατηρήσει μήπως προβλήματα επικοινωνίας ή πειθαρχίας με κάποιο/ους εργαζόμενο/ους.

Τα ανωτέρω βοηθούν στην ανακάλυψη της τυχόν ύπαρξης εξαρτησιογόνων ουσιών στο περιβάλλον της επιχείρησης.

2^ο Στάδιο: Σχεδιασμός προσέγγισης του προβλήματος.

α. **Πρόγραμμα επαγρύπνησης.** Τακτική ενημέρωση σε ομάδες εργασίας ή μέσω σεμιναρίων για την πολιτική της εταιρείας στη χρησιμοποίηση εξαρτησιογόνων ουσιών.

β. **Πρόγραμμα εκπαίδευσης.** Η ύπαρξη ενός προγράμματος εκπαίδευσης για τους διευθυντές και τους προϊστάμενους των διαφόρων τμημάτων της επιχείρησης όχι μόνο θα τους προετοιμάσει έτσι ώστε να αντιλαμβάνονται γρήγορα το πρόβλημα, αλλά και θα τους κάνει κατάλληλους στο να το αντιμετωπίσουν όταν παρουσιαστεί. Στο σημείο αυτό θα πρέπει να ζητηθεί η συνεργασία των δημοσίων φορέων, υπεύθυνων για την προστασία της υγείας.

γ. **Υποστήριξη των εργαζομένων που είναι εξαρτημένοι,** ώστε να βρουν λύση στο πρόβλημά τους εφόσον το επιθυμούν.

δ. Η εμπιστευτικότητα των πληροφοριών που δίδει ο ίδιος ο εργαζόμενος, παραδεχόμενος το πρόβλημά του, έρχεται σε αντίθεση με τη νομική υποχρέωση του εργοδότη να το δηλώσει. Η προτροπή της εργοδοσίας και η αποδοχή της από τον εργαζόμενο, να ζητηθεί η βοήθεια των κατάλληλων οργανισμών, είναι η καταλληλότερη επιλογή.

ε. **Η επιλογή της εργασίας.** Εάν ο εξαρτημένος εργαζόμενος απασχολείται σε εργασίες που απαιτούν τη μέγιστη δυνατή συγκέντρωση και προσοχή (οδηγός μηχανμάτων, συστημάτων ασφάλειας κ.ά) θα πρέπει να μεταφερθεί σε άλλη θέση εργασίας.

ΠΡΟΣΟΧΗ !!! Η λήψη των οποιονδήποτε μέτρων είναι περισσότερο εφικτή όταν γίνεται με τη σύμφωνη γνώμη του προσωπικού ή των εργασιακών σωματίων.

3ο Στάδιο: Δράσεις

ΣΧΕΔΙΟ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΚΑΤΑΠΟΛΕΜΗΣΗ ΤΗΣ ΦΑΡΜΑΚΕΥΤΙΚΗΣ ΕΞΑΡΤΗΣΗΣ

Σκοπός

Επεξήγηση για την ύπαρξη της πολιτικής και το πεδίο της εφαρμογής της
(Εφαρμογή σε όλο το προσωπικό συμπεριλαμβανομένων και των στελεχών).

Υπευθυνότητα

Ποιος είναι υπεύθυνος για την εφαρμογή της;
(Όλα τα στελέχη και οι προϊστάμενοι θα πρέπει να είναι υπεύθυνοι, αλλά είναι προτιμότερο να αναφέρεται ονομαστικά ο έχον την ευθύνη).

Ορισμός

Ο ορισμός της φαρμακολογικής εξάρτησης.

Κανόνες

Επεξήγηση ότι η φαρμακολογική εξάρτηση είναι

πράξη επιζήμια αν όχι ζημιογόνος για την εταιρεία (οικονομικά αλλά και κοινωνικά).

Δήλωση δεσμευτική

• Η απουσία για θεραπεία ή αποτοξίνωση θεωρείται ως απουσία από κοινή νόσο ή ασθένεια.

• Αναγνώριση ότι η υποτροπή είναι δυνατή.

• Η πολιτική της επιχείρησης επιδέχεται τακτική ανανέωση σε συνεργασία με το εργασιακό σωματείο.

Εμπιστευτικότητα

Αποδοχή της επιχείρησης ότι ένα πρόβλημα φαρμακολογικής εξάρτησης, θα αντιμετωπισθεί με απόλυτη εχεμύθεια, κάτι που άλλωστε πηγάει και από τη νομοθεσία.

Συμπαράσταση

Περιγραφή της βοήθειας που μπορούν να έχουν σε επίπεδο επιχείρησης (Ιατρός Εργασίας) αλλά και κατάλογος με τους κοινωνικούς φορείς που εμπλέκονται.

Προτροπή στον εξαρτημένο εργαζόμενο για αυτόβουλη αναζήτηση ιατροκοινωνικής συμπαράστασης.

Πληροφόρηση

Γραπτή πληροφόρηση των εργαζομένων για τις επιδράσεις στην υγεία και την ασφάλεια που μπορεί να έχει η φαρμακολογική εξάρτηση.

Πειθαρχική δίωξη

Πρέπει να εξηγούνται οι συνθήκες κάτω από τις οποίες η επιχείρηση μπορεί να ασκήσει πειθαρχική δίωξη.

Για παράδειγμα:

α) όταν η προσφερόμενη βοήθεια απορρίπτεται,

β) όταν είναι δυνατό να συμβεί μείζον ατύχημα ή ζημία και

γ) όταν απορρίπτεται η δήλωση του προβλήματος στην αστυνομία.

4ο Στάδιο : Αυτοέλεγχος.

Θα πρέπει τακτικά να ελέγχεται εάν η πολιτική της επιχείρησης αποδίδει ή εάν χρειάζονται αλλαγές. Θα πρέπει να αναθεωρηθούν οι εκτιμήσεις του 1ου σταδίου, με τον έλεγχο των ασθενειών και του απουσιασμού. Θα πρέπει οι εργαζόμενοι να αισθάνονται ασφαλείς με την εφαρμοζόμενη πολιτική.

Είναι εύλογο ότι ο εργοδότης χωρίς τη βοήθεια του ιατρού της επιχείρησης είναι αδύνατον να προσεγγίσει με ασφάλεια το πρόβλημα της ύπαρξης εξαρτημένου εργαζόμενου στο χώρο των δραστηριοτήτων της επιχείρησής του. Το πρόβλημα αυτό απαιτεί πολυεπιστημονική ιατρική προσέγγιση. Η ύπαρξη φορέων παροχής υπηρεσιών προστασίας της υγείας και της ασφάλειας των εργαζομένων, που διαθέτουν ιατρούς διαφόρων ειδικοτήτων, είναι η καταλληλότερη λύση. Άλλωστε και η ΕΕ προάγει την πολυεπιστημονική προσέγγιση των χώρων της εργασίας. □

Βιβλιογραφία

[1]. Κ. Χουρδάκης (1996). Τοξικολογία του Ανθρώπου. Θεσσαλονίκη. University Studio Press.

[2]. Franz-Xaver Reich (2004). Γενική Τοξικολογία: Ουσίες, Δράσεις, Περιβάλλον. Αθήνα. Ιατρικές Εκδόσεις Π.Χ. Πασχαλίδης.

[3]. Στ. Γουσόπουλος – Π. Επιβατιανός (1994). Επαγγελματική & Βιομηχανική Τοξικολογία. Θεσσαλονίκη. University Studio Press.

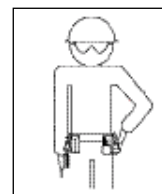

ΕΡΓΑΛΕΙΑ ΧΕΙΡΟΣ

ΠΥΞΙΔΑ Ν° 19

<p>Εισαγωγή</p>	<p>Τα συχνά και σοβαρά ατυχήματα που συμβαίνουν κατά τη χρήση εργαλείων χειρός επιβάλλουν τη λήψη κάποιων μέτρων όσον αφορά τη χρήση, συντήρηση και μεταφορά τους, έτσι ώστε να μην κινδυνεύει ούτε ο χρήστης-χειριστής, αλλά ούτε και οι τρίτοι που εργάζονται στον ίδιο χώρο με αυτόν. Οι βλάβες που προκαλούνται από την κακή χρήση ή τη χρήση ελαττωματικών εργαλείων είναι μώλωπες, κατάγματα, ακρωτηριασμοί, προσωρινές ή μόνιμες βλάβες στα μάτια κ.α.</p>
<p>Είδη εργαλείων χειρός</p>	<p>Αναμφισβήτητα υπάρχει μια μεγάλη ποικιλία εργαλείων χειρός που χρησιμεύουν για κάθε είδους εργασία. Γενικά όμως μπορεί κανείς να διακρίνει κάποια που χρησιμοποιούνται συνηθέστερα και είναι:</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Εργαλεία συγκράτησης, όπως η μέγγενη. ✓ Κοπτικά εργαλεία, όπως κόφτες μαλακών μετάλλων και μαχαίρια. ✓ Πριόνια χειρός και σιδηροπριόνια. ✓ Κάβουρες. ✓ Βιδωτικά εργαλεία, όπως κατασβίδια και κλειδιά. ✓ Κρουστικά εργαλεία, όπως σφυριά και βαριοπούλες. ✓ Ηλεκτροκίνητα εργαλεία χειρός, όπως τροχοί λείανσης και κοπής, δράπανοι, αυτόματα βιδωτικά κ.α.
<p>Βασικές συμβουλές για τη χρήση εργαλείων χειρός</p>	<p>Πρέπει:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Να επιλέγεται το κατάλληλο εργαλείο για κάθε εργασία. Τα υποκατάστατα αυξάνουν την πιθανότητα ατυχήματος. • Να χρησιμοποιούνται εργαλεία που επιτρέπουν στον καρπό να μένει ίσιος. Να αποφεύγεται η χρήση εργαλείων χειρός με λυγισμένο καρπό. • Να επιβεβαιώνεται ότι οι εργαζόμενοι έχουν εκπαιδευτεί κατάλληλα στην ασφαλή χρήση εργαλείων χειρός. • Να χρησιμοποιούνται εργαλεία καλής ποιότητας. • Να επιθεωρούνται τα εργαλεία για ελαττώματα, πριν τη χρήση. Να αντικαθίστανται τα φθαρμένα. • Να διατηρούνται τα εργαλεία κοπής ακονισμένα και να καλύπτεται η κοπτική αιχμή με κατάλληλο κάλυμμα ώστε να προστατεύεται το εργαλείο και να αποτρέπονται τραυματισμοί από ακούσια επαφή. • Να αντικαθίστανται σπασμένες, ραγισμένες ή σχισμένες λαβές σε λίμες, σφυριά, κατασβίδια και σμίλες. • Να εξασφαλίζεται ότι οι λαβές εργαλείων όπως σφυριά και τσεκούρια, εφαρμόζουν σφιχτά στην κεφαλή τους. • Να αντικαθίστανται φθαρμένα σαγόνια κλειδιών, κάβουρες και μεγάλες πένσες. • Να γίνεται ανάπλαση κεφαλών εργαλείων κρούσης (π.χ. σφυριά, σμίλες κ.λπ.) που οι κεφαλές τους έχουν πάρει σχήμα μανιταριού ή έχουν βγάλει αιχμές. • Αιχμηρά εργαλεία (π.χ. πριόνια, κοπίδια, μαχαίρια) που βρίσκονται σε θήκες, δεν πρέπει να εξέχουν πάνω από την κορυφή της θήκης. • Να συντηρούνται προσεκτικά τα εργαλεία. Να διατηρούνται στεγνά και καθαρά και να αποθηκεύονται προσεκτικά μετά από κάθε χρήση. • Να μεταφέρονται τα εργαλεία σε ανθεκτική εργαλειοθήκη από και προς το χώρο εργασίας. • Να φέρονται γυαλιά ασφαλείας και καλά προσαρμοσμένα γάντια κατάλληλα με τον εκάστοτε κίνδυνο που αντιμετωπίζεται από το είδος εργασίας. • Να διατηρείται το περιβάλλον εργασίας καθαρό και συμμαζεμένο ώστε να αποφεύγονται ατυχήματα. • Να χρησιμοποιείται μία βαριά ζώνη ή ποδιά και να αναρτώνται τα εργαλεία στα πλάγια και όχι πίσω από την πλάτη.
<p>Τι πρέπει να αποφεύγεται κατά τη χρήση εργαλείων χειρός</p>	<p>Δεν πρέπει:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Να χρησιμοποιούνται εργαλεία για εργασίες για τις οποίες δεν είναι κατασκευασμένα. • Να χρησιμοποιούνται εργαλεία για εργασίες για τις οποίες δεν έχουν σχεδιαστεί. Για παράδειγμα να χρησιμοποιούνται κατασβίδια σαν σμίλες και μοχλοί, σφήνες, λοστοί ή κλειδιά σαν σφυριά. • Να ασκείται υπερβολική δύναμη ή πίεση σε εργαλεία. • Να κόβετε προς το μέρος σας όταν χρησιμοποιείτε κοπτικά εργαλεία. • Να κρατιέται το στέλεχος κοπτικού εργαλείου ή κατασβιδιού με το χέρι. • Να φοριούνται μεγάλα γάντια για τη χρήση εργαλείων χειρός. • Να πετιούνται εργαλεία. Να δίνονται με το χέρι και πρώτα τη λαβή απ' ευθείας στους εργαζόμενους. • Να μεταφέρονται εργαλεία με τρόπο που να απαιτεί τη χρήση των χεριών ενώ κάποιος ανεβαίνει σε φορητή σκάλα ή κάνει επικίνδυνη εργασία. Εάν γίνεται εργασία σε σκάλα ή εξέδρα τα εργαλεία πρέπει να ανεβοκατεβαίνουν μέσα σε κουβά ή χέρι με χέρι.

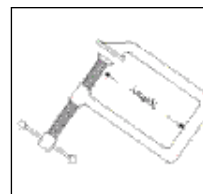
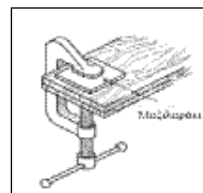

- Να μεταφέρονται αιχμηρά εργαλεία σε τσέπες.

Μέγγενες

Πρέπει:

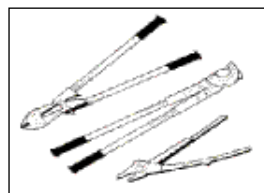
- Να εξασφαλίζεται ότι ο στροφέας στο άκρο του κοχλία περιστρέφεται ελεύθερα, πριν τη χρήση. Να αχρηστεύονται μέγγενες με λυγισμένο πλαίσιο. Εάν είναι δυνατόν να αντικαθίστανται και τυχόν λυγισμένοι κοχλίες.
- Να εξασφαλίζεται ότι η πλάκα πίεσης και μέρη στήριξης της μέγγενης είναι σε πλήρη επαφή με το τεμάχιο πριν το σφίξιμο.
- Να χρησιμοποιούνται μαξιλαράκια στις μέγγενες τύπου C για να μην αφήνονται σημάδια.
- Να ξεσφίγγονται οι μέγγενες μόλις τελειώσει η εργασία. Οι μέγγενες είναι μόνο για προσωρινή εργασία για ασφαλή στήριξη.
- Να διατηρούνται όλα τα κινούμενα μέρη της μέγγενης ελαφρά λαδωμένα και τα εργαλεία καθαρά για να αποφεύγεται τυχόν ολίσθηση. Να εξασφαλίζεται ότι δεν υπάρχουν ακαθαρσίες σε κανένα μέρος που έρχεται σε επαφή με το κατεργαζόμενο τεμάχιο.
- Οι μέγγενες τύπου C να αποθηκεύονται κρεμασμένες σε ράφια και όχι σε συρτάρια.
- Να μη χρησιμοποιούνται μεγάλες μέγγενες μόνο και μόνο για το μεγάλο τους λαϊμό. Υπάρχουν και μικρότερες μέγγενες με βαθύ λαϊμό.
- Να μη χρησιμοποιούνται μέγγενες με λυγισμένο πλαίσιο ή κοχλία.
- Να μη χρησιμοποιούνται κλειδιά, σωλήνες, σφυριά ή πένσες για να σφίγγονται οι μέγγενες. Να χρησιμοποιούνται κλειδιά μόνο σε μέγγενες ειδικά σχεδιασμένες για κλειδιά.
- Να μην ανυψώνονται ή τραβιούνται οι μέγγενες τύπου C. Να χρησιμοποιούνται ειδικές μέγγενες για το σκοπό αυτό.
- Να μη χρησιμοποιούνται μέγγενες τύπου C για την κατασκευή εξέδρων για εργαζόμενους.

Κόφτες μαλακών μετάλλων

Πρέπει:

- Να κόβονται τα υλικά ίσια και κάθετα και το υλικό να κρατιέται στην κατάλληλη γωνία με το εργαλείο.
- Να εμποδίζεται ο τραυματισμός από εκσφενδονισμένο μέταλλο τυλίγοντας μια λινάτσα ή ύφασμα γύρω από τα σαγόνια του κόφτη. Ρινίσματα μπορεί να πεταχτούν κατά την κοπή. Όσο πιο σκληρό το μέταλλο τόσο πιο μακριά πετάγονται.
- Να προειδοποιούνται όσοι είναι κοντά για τον κίνδυνο εκτόξευσης κομματιών.
- Να ρυθμίζεται και να λιπαίνεται ο κόφτης και τα κινητά μέρη καθημερινά εάν γίνεται βαριά χρήση.
- Να μη χρησιμοποιούνται μαξιλαράκια για εργασίες που απαιτούν μονωμένα χερούλια. Τα μαξιλαράκια είναι για άνεση και όχι για προστασία από το ρεύμα.
- Να μη χρησιμοποιούνται κόφτες που είναι ραγισμένοι, σπασμένοι ή χαλαρωμένοι (στη βίδα των σαγονιών).
- Να μη γίνεται διαγώνια κοπή.
- Να μη στρίβονται δεξιά – αριστερά οι κόφτες όταν κόβουν σύρμα.
- Να μη χτυπιούνται με σφυρί ούτε να επεκτείνεται το μήκος του χερουλιού για επίτευξη μεγαλύτερης δύναμης κοπής.
- Να μην εκτίθενται οι κόφτες σε μεγάλες θερμοκρασίες.

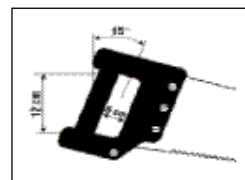
Μαχαίρια

- Τα δάκτυλα δεν πρέπει να έρχονται σε επαφή με τη λεπίδα.
- Ο εργαζόμενος δεν πρέπει να κινείται κρατώντας μαχαίρι.
- Να μην αποσπάται η προσοχή του εργαζόμενου κατά τη διάρκεια εκτέλεσης της εργασίας του.
- Μετά το τέλος της εργασίας το μαχαίρι πρέπει να επανατοποθετείται στον ειδικό προβλεφθέντα ασφαλή χώρο.
- Θα πρέπει να υπάρχει ένα τουλάχιστο άτομο εκπαιδευμένο στην παροχή πρώτων βοηθειών ειδικά όταν γίνονται συστηματικά εργασίες με χρήση μαχαιριού. Όταν αυτό δεν είναι δυνατόν λόγω λίγου προσωπικού θα πρέπει κάποιος να είναι τουλάχιστο εκπαιδευμένος στη διακοπή ροής αίματος.
- Επιπλέον όλοι οι εργαζόμενοι, ειδικά εάν γίνονται συστηματικά εργασίες με χρήση μαχαιριού, πρέπει να γνωρίζουν τι πρέπει να κάνουν σε περίπτωση αιμορραγίας.

Πριόνια και σιδηροπριόνια

Πρέπει:

- Να επιλέγεται πριόνι κατάλληλου σχήματος και μεγέθους για την εργασία που προορίζεται.
- Να επιλέγεται πριόνι που κρατά τον καρπό σε φυσιολογική θέση.
- Να επιλέγεται πριόνι με άνοιγμα λαβής τουλάχιστο 12cm (5in.) σε μήκος και 6cm (2,5in.) σε πλάτος και με κλίση 15°.
- Να ελέγχεται το τεμαχιζόμενο αντικείμενο για καρφιά, ρόζους και άλλα αντικείμενα που μπορεί να καταστρέψουν το εύκαμπτο πριόνι.
- Να αρχίζει η κοπή με τοποθέτηση του χεριού πίσω από το σημάδι κοπής με τον αντίχειρα προς τα πάνω και πίεση στη λεπίδα. Να αρχίζει η κοπή προσεκτικά και αργά ώστε να αποφευχθούν αναπηδήσεις της λεπίδας. Να τραβιέται προς τα πάνω μέχρι η λεπίδα να «δαγκώσει». Να γίνεται η αρχή με μερικό κόψιμο και μετά να έρχεται η λεπίδα στην κατάλληλη γωνία.

Σφυριά και βαριοπούλες

- Το μέταλλο του σφυριού ή της βαριοπούλας να είναι καλά στερεωμένο στον άξονα ο οποίος να είναι σε άριστη κατάσταση.
- Να χρησιμοποιείται προστατευτικό μαξιλαράκι κατασκευασμένο από λάστιχο για την προστασία του χεριού.

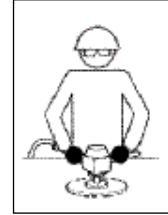
Ηλεκτροκίνητα εργαλεία χειρός

- Οι κίνδυνοι από τη χρήση ηλεκτροκίνητων εργαλείων προέρχονται κυρίως από:
1. Το ηλεκτρικό ρεύμα.
  2. Τα κινητά μέρη-εξαρτήματά τους, ιδιαίτερα όταν χρησιμοποιούνται χωρίς συστήματα προστασίας.
  3. Τη χρησιμοποίηση των εργαλείων με διαφορετικά εξαρτήματα από αυτά που προβλέπει ο κατασκευαστής.
  4. Τα εκτοξευόμενα τμήματα του υλικού επεξεργασίας.

Γενικές Οδηγίες ασφαλούς χρήσης ηλεκτροκίνητων εργαλείων

Πρέπει:

- Τα εργαλεία να είναι γειωμένα.
- Τα μικρά φορητά εργαλεία να είναι γειωμένα για μεγαλύτερη ασφάλεια.
- Όταν χειριζόμαστε φορητά εργαλεία είναι καλό να χρησιμοποιούμε γάντια και ειδικά παπούτσια που παρέχουν προστασία από το ηλεκτρικό ρεύμα.
- Στους χώρους που υπάρχει υγρασία είναι προτιμότερο να χρησιμοποιείται ρεύμα χαμηλής τάσης.
- Τα μηχανήματα, τα καλώδια και οι πρίζες να είναι πάντα σε καλή κατάσταση διαφορετικά να μην χρησιμοποιούνται.
- Να αποφεύγεται η χρήση τους σε χώρους όπου υπάρχει υποψία ή η ένδειξη ότι υπάρχουν εύφλεκτα υλικά ή αέρια γιατί υπάρχει κίνδυνος πυρκαγιάς ή έκρηξης.
- Να μην χρησιμοποιείται κανένα εργαλείο χωρίς τα προστατευτικά του συστήματα.
- Να χρησιμοποιούνται μόνο τα εξαρτήματα και τα υλικά που προβλέπει ο κατασκευαστής.
- Να γίνεται πάντα χρήση των μέσων ατομικής προστασίας.

Νομοθεσία

1. **Π.Δ. 395/94**, (220/A): Ελάχιστες προδιαγραφές ασφαλείας και υγείας για τη χρησιμοποίηση εξοπλισμού εργασίας από τους εργαζόμενους κατά την εργασία τους σε συμμόρφωση με την οδηγία 89/655/ΕΟΚ.
2. **Π.Δ. 89/99**, (94/A): Τροποποίηση του Π.Δ. 395/94 «ελάχιστες προδιαγραφές ασφαλείας και υγείας για τη χρησιμοποίηση εξοπλισμού εργασίας από τους εργαζόμενους κατά την εργασία τους σε συμμόρφωση με την οδηγία 89/655/ΕΟΚ, (220/A) σε συμμόρφωση με την οδηγία 95/63/ΕΚ του Συμβουλίου».
3. **Εγκύκλιος 130268/27-9-99**, Ανακοίνωση δημοσίευσης Π.Δ. 89/99.
4. **Π.Δ. 304/00**, (241/A): Τροποποίηση του Π.Δ. 395/94 «ελάχιστες προδιαγραφές ασφαλείας και υγείας για τη χρησιμοποίηση εξοπλισμού εργασίας από τους εργαζόμενους κατά την εργασία τους σε συμμόρφωση με την οδηγία 89/655/ΕΟΚ» (220/A) όπως αυτό τροποποιήθηκε με το Π.Δ. 89/99. Τροποποίηση του Π.Δ. 395/94 σε συμμόρφωση με την οδηγία 95/63/ΕΚ του Συμβουλίου (94/A).
5. **Έγγρ. 130327/5-11-2000**: Υπουργείου Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων. Ανακοίνωση δημοσίευσης Π.Δ. 304/00 τροποποίηση του Π.Δ. 395/94 «ελάχιστες προδιαγραφές ασφαλείας και υγείας για τη χρησιμοποίηση εξοπλισμού εργασίας από τους εργαζόμενους κατά την εργασία τους σε συμμόρφωση με την οδηγία 89/655/ΕΟΚ» (220/A) όπως αυτό τροποποιήθηκε με το Π.Δ. 89/99 «τροποποίηση του π.δ.395/94 σε συμμόρφωση με την οδηγία 95/63/ΕΚ του Συμβουλίου» (94/A).

Βιβλιογραφικές αναφορές

1. "Maintaining portable & transportable electrical equipment", London, HSE, 1994
2. "International encyclopedia of ergonomics and human factors", v.1, Waldemar Karwosky (ed.), London : Taylor & Francis, c2001
3. Ενημερωτικά φυλλάδια του Καναδικού Ινστιτούτου για την Επαγγελματική Υγεία και Ασφάλεια (Canadian Centre for Occupational Health and Safety-<http://www.ccohs.ca>)
4. «Ασφάλεια Εργαζομένου», Π. Ανδρεάδης, Γ. Παπαϊωάννου, Εκδόσεις ΙΩΝ, 1997
5. «Ασφάλεια στις κατασκευές», ΕΛΙΝΥΑΕ και Διεθνές Γραφείο Εργασίας, 2001
6. «Οδηγός Υγιεινής και Ασφάλειας», Σαραφόπουλος Νίκος, Εκδόσεις Μεταίχμο, 2001

Επιμέλεια: **Σιδηροπούλου Σοφία**, Μηχανικός Περιβάλλοντος Τ.Ε.
ΕΛΙΝΥΑΕ-Παράρτημα Θεσσαλονίκης

Δοσιμετρία των ιοντιζουσών ακτινοβολιών και ακτινοπροστασία

του Μιλτιάδη Γ. Δεληγά*

Βασικό μέγεθος στην ακτινοπροστασία είναι η **απορροφούμενη δόση**, D , δηλαδή η απορροφούμενη ενέργεια ανά μονάδα μάζας, με μονάδα το Gray (Gy), που ισούται με 1 Joule/kg. Η απορροφούμενη δόση ορίζεται με όρους που της επιτρέπουν να καθορισθεί σε ένα σημείο, αλλά

συνήθως στην Ακτινοπροστασία χρησιμοποιείται ο μέσος όρος της σε κάποιο όργανο ή ιστό [1].

Η πιθανότητα εμφάνισης των **στοχαστικών φαινομένων**, δηλαδή των φαινομένων που μετριοούνται με όρους πιθανοτήτων, βρέθηκε να εξαρτάται όχι μόνον από την απορροφούμενη δόση, αλλά ακόμη και από το είδος και την ενέργεια της ακτινοβολίας στην οποία οφείλεται η δόση. Αυτό λαμβάνεται υπόψη ισοσταθμίζοντας την απορροφούμενη δόση με έναν παράγοντα που έχει σχέση με την ποιότητα της ακτινοβολίας. Στο παρελθόν αυτός ο παράγοντας βαρύτητας ονομαζόταν παράγοντας ποιότητας Q και εφαρμοζόταν στην απορροφούμενη δόση σε ένα σημείο του ιστού ή του οργάνου [2]. Η ισοσταθμισμένη απορροφούμενη δόση ονομάστηκε **ισοδύναμο δόσης H** ($H = D * Q$).

Στην Ακτινοπροστασία ενδιαφέρει η μέση απορροφούμενη δόση σε ένα όργανο ή ιστό, ισοσταθμισμένη ως προς την ποιότητα της ακτινοβολίας και όχι η ισοσταθμισμένη τιμή αυτής σε ένα συγκεκριμένο σημείο. Έτσι το 1991, η Διεθνής Επιτροπή Ακτινοπροστασίας (International Commission on Radiological Protection - ICRP) όρισε τον **παράγοντα βαρύτητας λόγω ακτινοβολίας W_R** , που εξαρτάται από το είδος και την ενέργεια της ακτινοβολίας που προσπίπτει στο σώμα (Πίνακας 1). Η ισοσταθμισμένη απορροφούμενη δόση ονομάστηκε **ισοδύναμη δόση ιστού ή οργάνου**, συμβολίζεται με H_T και δίνεται από τη σχέση:

$$H_T = \sum W_R \cdot D_{T,R} (1)$$

όπου H_T η μέση απορροφούμενη δόση ιστού ή οργάνου T , που οφείλεται στην ακτινοβολία R . Μονάδα ισοδύναμης δόσης είναι το Sievert (Sv) που ισούται με 1 Joule/kg [1].

Η τιμή του W_R για κάθε είδος και ενέργεια ακτινοβολίας επελέγη να είναι αντιπροσωπευτική των τιμών της σχετικής βιολογικής δραστηριότητας αυτής της ακτινοβολίας στην επαγωγή στοχαστικών φαινομένων για χαμηλές δόσεις. **Σχετική βιολογική δραστηριότητα** (Relative Biological Effectiveness - RBE), μιας ακτινοβο-

λίας ορίζεται ο λόγος της απορροφούμενης δόσης χαμηλής LET ακτινοβολίας (συνήθως φωτόνια πρότυπης λυχνίας ακτίνων X, 250 kVp) που προξενεί το ίδιο βιολογικό αποτέλεσμα με την υπό εξέταση ακτινοβολία. Η RBE εξαρτάται από το είδος και την ενέργεια της ακτινοβολίας και το ακτινοβόλο βιολογικό υλικό.

Πίνακας 1. Παράγοντες βαρύτητας ακτινοβολίας W_R

Είδος και ενέργεια	W_R
Φωτόνια όλων των ενεργειών	1
Ηλεκτρόνια και μίονια όλων των ενεργειών	1
Νετρόνια ενέργειας < 10 keV	5
10 keV ως 100 keV	10
> 100 keV ως 2 MeV	20
> 2 MeV ως 20 MeV	10
> 20 MeV	5
Πρωτόνια ενέργειας > 2 MeV	5
Σωματίδια α, προϊόντα σχάσης, βαρείς πυρήνες	20

Η σχέση μεταξύ πιθανότητας εμφάνισης στοχαστικών φαινομένων και ισοδύναμης δόσης εξαρτάται και από το είδος του οργάνου ή του ιστού που ακτινοβολείται. Ορίζεται ένας παράγοντας ο οποίος ονομάζεται παράγοντας βαρύτητας του ιστού W_T , που για την ίδια ισοδύναμη δόση H_T σε διάφορους ιστούς, σταθμίζει τη σχετική συνεισφορά κάθε ιστού στην πρόκληση στοχαστικού αποτελέσματος. Οι τιμές των W_T δίνονται στον Πίνακα 2 και είναι κανονικοποιημένες, ώστε το άθροισμά τους να είναι ίσο με τη μονάδα.

Πίνακας 2. Παράγοντες βαρύτητας ιστού W_T (ICRP 60)

Ιστός ή όργανο	W_T
Γονάδες	0,20
Μυελός οστών (ερυθρός)	0,12
Έντερο	0,12
Πνεύμονας	0,12
Στομάχι	0,12
Κύστη	0,05
Μαστός	0,05
Ήπαρ	0,05
Οισοφάγος	0,05
Θυρεοειδής	0,05
Δέρμα	0,01
Επιφάνεια οστών	0,01
Υπόλοιπα	0,05 ^{2,3}

1. Οι τιμές υπολογίστηκαν από ένα πληθυσμό αναφοράς ίσου αριθμού ανδρών και γυναικών και ένα μεγάλο εύρος ηλικιών.

2. Στους υπόλοιπους ιστούς περιλαμβάνονται οι παρακάτω ιστοί και όργανα: επινεφρίδια, εγκέφαλος, παχύ έντερο, λεπτό έντερο, νεφρός, μύς, πάγκρεας, σπλήνας, θύμος αδένας και μήτρα.

3. Στις περιπτώσεις όπου ένα μόνον από τα όργανα ή ιστούς που περιλαμβάνονται στη λίστα των υπολοίπων, δέχεται μια ισοδύναμη δόση μεγαλύτερη της μεγαλύτερης δόσης σε οποιοδήποτε από τα δώδεκα κύρια όργανα του πίνακα, τότε σε αυτό δίνεται μια τιμή W_T ίση με 0,025, ενώ ο παράγοντας 0,025 κατανέμεται εξίσου σε όλα τα υπόλοιπα.

*Ο κος Μιλτιάδης Γ. Δεληγάς είναι Ακτινοφυσικός MSc, Δρ Ιατρικής Σχολής του Α.Π.Θ., Τεχνικός Επιθεωρητής Εργασίας

Αν κατά την ακτινοβόληση του ανθρωπίνου σώματος ακτινοβοληθούν διάφοροι ιστοί T σε διάφορες δόσεις H_T, τότε το συνολικό αποτέλεσμα υπολογίζεται με τον προσδιορισμό της ενεργού δόσης E, από τη σχέση

$$E = \sum W_T \cdot H_T \quad (2)$$

Η **ενεργός δόση** είναι εκείνη η δόση, την οποία αν ελάμβανε το ακτινοβοληθέν σώμα ομοιόμορφα, θα είχε ίση πιθανότητα κινδύνου εμφάνισης στοχαστικών αποτελεσμάτων με την πραγματική ακτινοβόληση. Η ενεργός δόση βοηθά στη σύγκριση και τον προσδιορισμό αποτελεσμάτων μεταξύ διαφόρων ομάδων ανθρώπων που ακτινοβολήθηκαν σε διάφορες συνθήκες.

Οι τιμές των W_R, W_T εξαρτώνται από τη σύγχρονη γνώση στη Ραδιοβιολογία και είναι δυνατόν να αλλάξουν στο μέλλον.

Τόσο η ισοδύναμη δόση όσο και η ενεργός δόση είναι μεγέθη που ορίστηκαν να χρησιμοποιούνται στην Ακτινοπροστασία. Δίνουν τη βάση της εκτίμησης της πιθανότητας εμφάνισης των στοχαστικών φαινομένων και μόνο για τιμές απορροφούμενης δόσης αρκετά μικρότερες από τις τιμές δόσης κατωφλίου των καθοριζόμενων φαινομένων.

Όρια δόσεων

Τα όρια δόσεων καθορίζονται χωριστά για δυο κατηγορίες εκτιθέμενων στην ακτινοβολία :

α) Τους επαγγελματικά εκτιθέμενους σε ιοντίζουσες ακτινοβολίες.

β) Τα «μέλη του πληθυσμού».

Σε όλες τις περιπτώσεις τα όρια αφορούν τις πρόσθετες δόσεις που προκαλούνται από τεχνητές πηγές ιοντίζουσών ακτινοβολιών ή από δραστηριότητες που επιφέρουν τεχνητή αύξηση της φυσικής ραδιενέργειας.

Εξαιρείται, δηλαδή, η συνεισφορά των φυσικών πηγών ακτινοβολίας.

Πρέπει να τονιστεί ότι τα όρια δεν διαχωρίζουν τις εκθέσεις σε «ακίνδυνες» και «επικίνδυνες», αλλά σε επιτρεπτές και μη, υπό δεδομένες συνθήκες. Για αυτό επιτρέπεται αφενός η περιορισμένη υπέρβασή τους σε περιπτώσεις ανάγκης και υπό αυστηρές συνθήκες ελέγχου, ενώ αφετέρου δε θεωρείται επαρκές να τηρούνται απλώς, εφόσον η περαιτέρω μείωσή τους είναι λογικά εφικτή (ALARA - As Low As Reasonably Achievable). Σημαντικό είναι επίσης να τονιστεί ότι τα όρια βασίζονται στην εκτίμηση επιπέδων κινδύνου τα οποία είναι αποδεκτά σε πολλά άλλα επαγγέλματα.

Τα όρια που προτείνει η Διεθνής Επιτροπή Ακτινοπροστασίας (ICRP 1991 [1]) και τα οποία έγιναν αποδε-

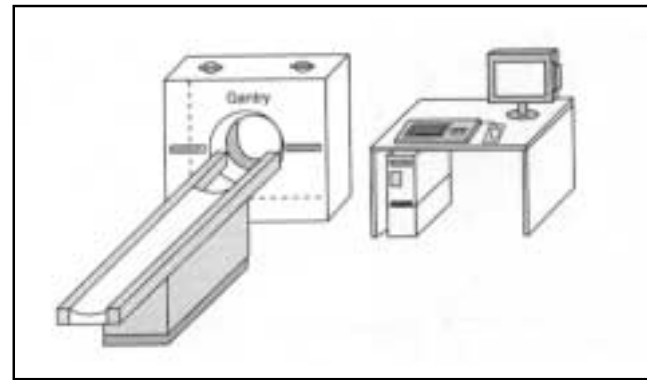
κτά και από την Ευρωπαϊκή Ένωση (Οδηγία 96/29 [3]) και τη χώρα μας (ΦΕΚ 216/Β/2001 [4]) φαίνονται στον παρακάτω Πίνακα 3.

Πίνακας 3. Όρια δόσεων (mSv/έτος)⁴ (ICRP 60)

	Εργαζομένων	Πληθυσμού
Ενεργός Δόση	20 mSv ανά έτος κατά μέσο όρο σε καθορισμένη περίοδο 5 ετών ⁵	1 mSv ανά έτος ⁶
Ετήσια Ισοδύναμη Δόση Φακών των Οφθαλμών	150 mSv	15 mSv
Δέρμα ⁷	500 mSv	50 mSv
Χέρια και Πόδια	500 mSv	-

Επίπεδα δόσεων αναφοράς

Η ICRP Rep. 60 με σκοπό τον περιορισμό των δόσεων εργαζομένων και πληθυσμού τόνισε ότι επειδή οι περισσότερες διαδικασίες που περιλαμβάνουν έκθεση σε ακτινοβολία **για ιατρικούς λόγους** είναι για το άμεσο όφελος του εκτιθέμενου ατόμου, έχει δοθεί λιγότερο ενδιαφέρον στη βελτιστοποίηση των ιατρικών εκθέσεων σε σχέση με άλλες εφαρμογές της ακτινοβολίας, με αποτέλεσμα να παρατηρούνται σημαντικές διαφορές στη δόση ανάμεσα στις ίδιες διαδικασίες. Έτσι καθίσταται αναγκαία η χρήση *περιοριστικών επιπέδων δόσης (dose constraints)* ή *επιπέδων διερεύνησης (investigation levels)* από αντίστοιχους επιστημονικούς ή νομικούς εκπροσώπους, για ορισμένες κοινές ακτινοδιαγνωστικές διαδικασίες. Τα επίπεδα αυτά δόσεων θα πρέπει να εφαρμόζονται με **ελαστικότητα** ώστε να επιτρέπουν υψηλότερες δόσεις όταν υπάρχει ισχυρή κλινική αιτιολογία [1, 5, 6].

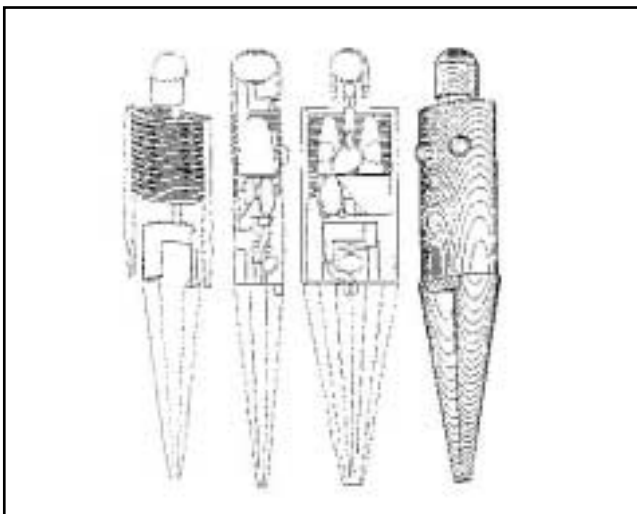

4. Τα όρια εφαρμόζονται στο άθροισμα των σχετικών δόσεων από εξωτερική έκθεση στην καθορισμένη περίοδο και την 50-ετών δεσμευμένη δόση από προσλήψεις ραδιενεργών ουσιών στην περίοδο αυτή.

5. Με την περαιτέρω προϋπόθεση ότι η ενεργός δόση δεν πρέπει να υπερβεί τα 50 mSv σε ένα μεμονωμένο έτος. Πρόσθετοι περιορισμοί επιβάλλονται στην επαγγελματική έκθεση των εγκύων.

6. Σε ειδικές καταστάσεις θα μπορούσε να επιτραπεί υψηλότερη τιμή για ένα μεμονωμένο έτος, υπό την προϋπόθεση ότι η μέση τιμή στα 5 έτη δεν θα υπερβαίνει το 1 mSv ανά έτος.

7. Ο περιορισμός στην ενεργό δόση παρέχει ικανοποιητική προστασία στο δέρμα για τα στοχαστικά αποτελέσματα. Απαιτείται όμως ένα επιπλέον όριο για τοπικές εκθέσεις για την πρόληψη μη στοχαστικών βλαβών.

Μαθηματικό ομοίωμα που χρησιμοποιείται για δοσιμετρικούς υπολογισμούς

Στις ICRP Rep. 60 & 73, ο όρος «περιοριστικά επίπεδα δόσεων» χρησιμοποιείται μόνο για τους επαγγελματικά εκτιθέμενους σε ακτινοβολία ενώ για τους ασθενείς προτείνονται τα **διαγνωστικά επίπεδα δόσεων αναφοράς (Dose Reference Levels - DRLs)** που ποσοτικοποιούν το επίπεδο δόσης που αναμένεται να δεχτεί ο ασθενής σε μια ακτινοδιαγνωστική εξέταση υπό συνθήκες κανονικής λειτουργίας και επαρκών τεχνικών. Ορίζονται ως επίπεδα **δόσης αναφοράς** για εξετάσεις ομάδων ασθενών τυπικού μεγέθους ή τυπικών ομοιωμάτων για ευρέως οριζόμενους τύπους εξοπλισμού. Τα επίπεδα αυτά δεν πρέπει να υπερβαίνονται κατά τις τυπικές διαδικασίες όταν εφαρμόζεται ορθή και κανονική πρακτική όσον αφορά τη διαγνωστική και τις τεχνικές επιδόσεις.

Η Οδηγία 97/43 [7] της Ευρατόμ η οποία συμπληρώνει την Οδηγία 84/466 για την προστασία των ατόμων που υποβάλλονται σε ιατρική εξέταση ή θεραπεία, στο πλαίσιο της βελτιστοποίησης εισάγει την εφαρμογή των DRLs για διαγνωστικές εξετάσεις στην ακτινολογία και την πυρηνική ιατρική [8]. Η Οδηγία 97/43 ζητά από τα κράτη-μέλη να προάγουν τον καθορισμό και τη χρήση τέτοιων ορίων και να μεριμνήσουν ώστε να παρέχονται οδηγίες και να καταρτίζονται προγράμματα για τη διασφάλιση της ποιότητας. Τα DRLs συντελούν στη βελτίωση της ακτινοπροστασίας βοηθώντας να αποφεύγονται οι περιττά υψηλές δόσεις στον ασθενή. Το σύστημα για τη χρήση των DRLs περιλαμβάνει τον υπολογισμό των δόσεων που δέχεται ο ασθενής ως μέρος του τακτικού προγράμματος διασφάλισης ποιότητας. Για κάθε τύπο ακτινοδιαγνωστικής εξέτασης-διαδικασίας μπορεί να καθοριστεί DRL, με μετρήσεις γινομένου δόσης-εμβαδού ή μετρήσεις δόσης εισόδου δέρματος [9].

Υπάρχουν δυο διαφορετικές μέθοδοι για την εφαρμογή των DRLs: η χρήση ομοιώματος ή η χρήση ασθενών (in vivo μέτρηση). Η χρήση ομοιώματος προϋποθέτει τον καθορισμό DRLs για το συγκεκριμένο ομοίωμα διατίθεται για όλες τις ακτινολογικές εγκαταστάσεις ή υπάρχουν συντελεστές μετατροπής από το ομοίωμα στους ασθενείς. Οι μετρήσεις δόσεων ασθε-

νών επειδή πρέπει να αναφέρονται σε ασθενή τυπικού μεγέθους (ύψους 1,70 m, βάρους 70 kg) μπορούν να συμπεριλαμβάνουν το μέσο όρο αποτελεσμάτων των δόσεων αριθμού ασθενών διαφόρου μεγέθους, με την προϋπόθεση ότι ο αριθμός αυτός είναι μεγαλύτερος από 10 [9]. Για τη χρήση δε εναρμονισμένων DRLs, πρέπει να υπολογίζονται διορθωτικοί συντελεστές.

Αν οι μετρηθείσες δόσεις σε ένα δείγμα ασθενών τυπικού μεγέθους ή σε ένα τυπικό ομοίωμα για την τυπική διαδικασία υπερβαίνουν συστηματικά τα σχετικά DRLs, πρέπει να διεξάγεται τοπική αναθεώρηση των διαδικασιών και του εξοπλισμού. Οι αναθεωρήσεις αυτές σε σχέση με τα DRLs θα προκαλέσουν στις περισσότερες περιπτώσεις, μείωση των δόσεων στο άνω άκρο της καμπύλης που αντιπροσωπεύει τον αριθμό των εξετάσεων και των δόσεών τους. Θεωρώντας συμβατικά τον καθορισμό των DRLs στο **75ο εκατοστημόριο** της καμπύλης κατανομής δόσεων στις ακτινοδιαγνωστικές εξετάσεις, η τιμή αυτή θα πρέπει να μειώνεται με το χρόνο στα πλαίσια της βελτιστοποίησης. □

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- [1.] ICRP (1991). 1990 Recommendations of the International Commission on Radiation Protection, ICRP Publication 60, Annals of the ICRP. Pergamon Press, Oxford.
- [2.] ICRP (1977). Recommendations of the International Commission on Radiation Protection, ICRP Publication 26, Annals of the ICRP. Pergamon Press, Oxford.
- [3.] Οδηγία 96/29 Ευρατόμ του Συμβουλίου 31/5/96 για τον καθορισμό των βασικών κανόνων ασφάλειας για την προστασία της υγείας των εργαζομένων και του πληθυσμού από τους κινδύνους που προκύπτουν από ιοντίζουσες ακτινοβολίες, L159. Ευρωπαϊκή Ένωση 1996
- [4.] Εφημερίδα της Ελληνικής Κυβερνήσεως ΦΕΚ 216, 5 Μαρτίου 2001, Τεύχος Β'. Έγκριση Κανονισμών Ακτινοπροστασίας.
- [5.] ICRP (1996). Radiological Protection and Safety in Medicine, ICRP Publication 73, Annals of the ICRP Vol.26, No.2. Pergamon Press, Oxford.
- [6.] Drexler G. Diagnostic reference levels in the 1990 and 1996 Recommendations of the ICRP. Radiat Prot Dosim 1988; 80(1-3) : 7-10.
- [7.] Οδηγία 97/43 Ευρατόμ του Συμβουλίου 30/7/97 περί της προστασίας της υγείας από τους κινδύνους κατά την έκθεση στην ιοντίζουσα ακτινοβολία για ιατρικούς λόγους και κατάργησης της οδηγίας 84/466/Ευρατόμ, L180. Ευρωπαϊκή Ένωση 1997.
- [8.] Οδηγία 84/466 Ευρατόμ του Συμβουλίου της 3/9/1984 για τον καθορισμό των θεμελιωδών μέτρων σχετικά με την προστασία από τις ακτινοβολίες όσον υποβάλλονται σε ιατρικές εξετάσεις και θεραπευτική αγωγή, L265. Ευρωπαϊκή Ένωση 1984.
- [9.] Ευρατόμ. Ακτινοπροστασία 109. Οδηγός για τα διαγνωστικά επίπεδα δόσεων αναφοράς (DRLs) της έκθεσης για ιατρικούς λόγους. Γενική Διεύθυνση, Περιβάλλον, Πυρηνική Ασφάλεια και Προστασία των Πολιτών. Ευρωπαϊκή Ένωση 2000.

Ο απουσιασμός των εργαζομένων για λόγους υγείας

της Κατερίνας Μιχαλιού*

Ο όρος **απουσιασμός (absenteeism)** χρησιμοποιείται γενικά για να δηλώσει την απουσία ενός εργαζόμενου από την εργασία του. Μπορεί να αναφέρεται σε περιπτώσεις απουσίας για λόγους όπως η κανονική άδεια, η απεργία, η αργία, η καθυστέρηση προσέλευσης στην εργασία ή η βλάβη στην υγεία. Ειδικότερα ο απουσιασμός για λόγους υγείας αφορά στην απουσία **λόγω πρόκλησης εργατικού ατυχήματος, ανάπτυξης επαγγελματικής ασθένειας ή κοινής νόσου**. Σύμφωνα με τη βιβλιογραφία, τα 3/4 των περιπτώσεων αφορούν σε απουσιασμό για λόγους υγείας (19).

Το γεγονός αυτό ανάγει το ζήτημα του απουσιασμού, από γενικό ζήτημα κατοχύρωσης του δικαιώματος της απουσίας των εργαζομένων για την κάλυψη ορισμένων αναγκών (άδεια διακοπών, μητρότητας, εκπαιδευτική άδεια κ.λπ.), σε ζήτημα που αφορά στην υγεία και την ασφάλειά τους. Συγκεκριμένα, ο απουσιασμός για λόγους υγείας μπορεί να αποτελέσει ένα **δείκτη**:

- της γενικής νοσηρότητας του συγκεκριμένου κάθε φορά πληθυσμού εργαζομένων,

- του βαθμού επιβάρυνσης της υγείας και ασφάλειας των εργαζομένων (ΥΑΕ) από τους γενικούς και ειδικούς κινδύνους του χώρου στον οποίο εργάζονται.

Η προσέγγιση του θέματος του απουσιασμού για λόγους υγείας, η διερεύνηση των αιτιών που οδηγούν σε αυτόν και η αντιμετώπισή του αποτελούν, όπως και όλα τα ζητήματα ΥΑΕ, θέμα διαπάλης ανάμεσα σε δύο αντικρουόμενες θέσεις. Στην

ουσία, η διαπάλη αυτή αφορά στα κριτήρια και στον τρόπο με τον οποίο αντιμετωπίζεται το θέμα της προστασίας της ΥΑΕ από κάθε πλευρά (20), δηλ. από τους **εργοδότες** και τους **εργαζόμενους**.

Το κριτήριο με το οποίο οι **εργοδότες** προσεγγίζουν το ζήτημα είναι το **οικονομικό κόστος** που προκαλεί η απουσία των εργαζομένων. Δηλαδή, την απώλεια κερδών που προκαλείται από την απώλεια εργατοωρών και τη διαταραχή της παραγωγικής διαδικασίας. Για τους εργοδότες, η βλάβη στην υγεία των εργαζομένων που οδηγεί στον απουσιασμό, αποτελεί ένα επιπλέον κόστος για την πληρωμή νομοθετημένων αποζημιώσεων, υπερωριακής και προσωρινής απασχόλησης άλλων εργαζομένων, απω-

λειών στην παραγωγικότητα της εργασίας και στην ανταγωνιστικότητα της επιχείρησης (5).

Η θεώρηση σύμφωνα με το κριτήριο του «ανεπιθύμητου κόστους» δεν εστιάζει στην **εργοδοτική ευθύνη** σε ότι αφορά τη βλάβη που μπορεί να προκληθεί στην υγεία και ασφάλεια των εργαζομένων από την έκθεσή τους στους επαγγελματικούς κινδύνους. Επιπλέον, επιχειρείται η **συμπίεση του κόστους που τελικά προκαλεί ο απουσιασμός**. Τα παραπάνω επιτυγχάνονται με τη μεταφορά της ευθύνης της απουσίας στους ίδιους εργαζόμενους και την αντιμετώπιση του απουσιασμού ως αυτόνομο «φυσικό φαινόμενο» - πρόβλημα του χώρου εργασίας το οποίο υπάρχει ανεξάρτητα από τις αιτίες που το προκαλούν.

Ειδικότερα, οι εργοδότες υποστηρίζουν ότι ο απουσιασμός εμφανίζεται αυξημένος στις περισσότερες ευρωπαϊκές χώρες λόγω της κακής χρήσης (κατάχρησης) των ασφαλιστικών αποζημιώσεων-παροχών που δικαιούνται οι εργαζόμενοι όταν ασθενήσουν και απουσιάσουν, όπως επίσης και λόγω της ανεπάρκειας των συστημάτων υγείας που δε φροντίζουν να αποκαταστήσουν γρήγορα την υγεία τους (5). Η θέση αυτή προσπαθεί να συσκοτίσει την αιτιώδη σχέση ανάμεσα στον απουσιασμό και την έκθεση των εργαζομένων σε επαγγελματικούς κινδύνους και διεμβολίζει όχι μόνο το δικαίωμα τους να αποζημιώνονται όταν ασθενήσουν, άλλα και το ίδιο το δικαίωμα στην απουσία από την εργασία όταν προκύψει αυτή η ανάγκη.

Ενίσχυση της θέσης για ατομική ευθύνη των εργαζομένων σε ότι αφορά στον απουσιασμό, προσφέρουν διάφορες σχετικές θεωρητικές προσεγγίσεις. Συγκεκριμένα, ορισμένες από αυτές αποδίδουν τον αυξημένο ή μειωμένο απουσιασμό στις **ατομικές αντιλήψεις και στάσεις** των εργαζομένων. Δηλαδή στο πόσο εύκολα ή δύσκολα επιτρέπει κανείς στον εαυτό του να απουσιάσει ή να καλύψει συναδέλφους που λείπουν αδικαιολόγητα (7). Επίσης, αναφέρονται στις **ατομικές συμπεριφορές και δυνατότητές τους**, όπως η ικανότητα προσαρμογής σε νέες συνθήκες, οι μηχανισμοί διαχείρισης του άγχους κ.α. (14). Επιπλέον εξηγούν τον απουσιασμό «ως το αποτέλεσμα της διάστασης που υφίσταται ανάμεσα στις απαιτήσεις της εργασίας και στις ικανότητες και δυνατότητες του εργαζόμενου» (5). Δηλαδή, θεωρείται ότι οι απαιτήσεις της εργασίας, όπως η εντατικοποίηση ή η χρήση καρκινογόνων ουσιών και άλλων βλαπτικών παραγόντων που συνυπάρχουν με την παραγωγική διαδικασία, είναι δοσμένες συνθήκες στις οποίες καλείται ο εργαζόμενος να αντεπεξέλθει. Αν οι ατομικές του ικανότητες και προσπάθειες υστερούν, κινδυνεύει να νοσήσει ή να τραυματιστεί. **Πρόκειται για τη λογική της προσαρμογής του ανθρώπου στις απαιτήσεις της θέσης εργασίας (τις απαιτήσεις των εργοδοτών στην ουσία) και όχι της προσαρμογής του εργασιακού περιβάλλοντος στις ικανότητες και τις σύγχρονες ανάγκες των εργαζομένων.**

Επιπλέον, όπως αναφέρθηκε, επιχειρείται η αντιμετώ-

*Η κα Κατερίνα Μιχαλιού είναι Νοσηλεύτρια Επαγγελματικής Υγείας, Msc στη Δημόσια Υγεία.

πιση του απουσιασμού ως αυθύπαρκτο πρόβλημα-φαινόμενο του χώρου εργασίας, ανεξάρτητο από τις αιτίες που το προκαλούν. Στην Ελλάδα άλλωστε είναι γνωστή η κατάσταση της απόκρυψης των επαγγελματικών ασθενειών, αφού σχεδόν στο σύνολό τους αποδίδονται με το χαρακτηρισμό «κοινή νόσος». Πρόκειται για προσπάθεια συγκάλυψης της επίδρασης των συνθηκών εργασίας στην υγεία και τη σωματική ακεραιότητα των εργαζομένων.

Η προσέγγιση αυτή αντανακλάται και στις λύσεις που προτείνονται από τους εργοδότες για την αντιμετώπιση του ζητήματος. Οι λύσεις αυτές στοχεύουν στον περιορισμό του απουσιασμού (την αριθμητική μείωσή του), χωρίς την αντιμετώπιση των πραγματικών αιτιών που οδηγούν σε αυτόν. Συγκεκριμένα, προτείνουν μέτρα **διοικητικού περιεχομένου**, όπως θέσπιση οικονομικών κινήτρων και αντικινήτρων για αυτούς που θα απουσιάσουν (πρόστιμο ή ανταμοιβή), μείωση των ασφαλιστικών παροχών ώστε να αποφεύγονται οι απουσίες, καθιέρωση αυστηρής υποχρέωσης να προσκομίζεται ιατρικό πιστοποιητικό κ.α. (5).

Με την εφαρμογή των παραπάνω μέτρων η οικονομική επιβάρυνση της απουσίας μεταφέρεται στον εργαζόμενο. Επιπλέον, οι εργοδότες δεν πιέζονται να λάβουν μέτρα βελτίωσης των συνθηκών εργασίας, γεγονός που θα οδηγούσε σε ένα επιπλέον κόστος γι' αυτούς.

Στη διαμάχη όμως σε ότι αφορά στο θέμα του απουσιασμού, υπάρχει και η άλλη πλευρά, αυτή των **δυνάμεων της εργασίας**, που προσεγγίζει το θέμα του απουσιασμού στις πραγματικές του διαστάσεις και στη βάση των πραγματικών αιτιών του, με την αντίστοιχη επιστημονική τεκμηρίωση.

Αρχικά, για τις δυνάμεις της εργασίας η βλάβη στην υγεία που οδηγεί στον απουσιασμό αφορά στη **διαταραχή της βιολογικής, ψυχικής, πνευματικής, και κοινωνικής ευεξίας του ανθρώπου** και όχι απλά στην παρουσία νόσου και οι παράγοντες που επηρεάζουν γενικά την κατάσταση της υγείας αφορούν **το σύνολο των κοινωνικοοικονομικών σχέσεων του ατόμου** (20).

Οι συνέπειες που προκύπτουν στη ζωή των εργαζομένων λόγω της απουσίας τους είναι σοβαρές. Εκτός από τις ίδιες τις επιπτώσεις στην υγεία τους, που είναι και οι σημαντικότερες, ο πόνος, η ταλαιπωρία, το κόστος της θεραπείας, η απώλεια του εισοδήματος και η εργασιακή ανασφάλεια λόγω αναπηρίας ή μακράς ασθένειας, καταγράφονται ως σημαντικές απώλειες σε πολλαπλούς

τομείς της ζωής (5). Η απουσία που ακολουθεί τη βλάβη στην υγεία μπορεί να οφείλεται σε κινδύνους του χώρου εργασίας, όπως οι **μηχανικοί, φυσικοί, χημικοί ή βιολογικοί κίνδυνοι** που προκαλούν βιολογική και σωματική βλάβη ή σε άλλους παράγοντες του εργασιακού και ευρύτερου περιβάλλοντος (18). Στη βιβλιογραφία αναφέρεται ότι

αυξημένος απουσιασμός παρουσιάζεται ανάμεσα στους **χειρώνακτες** εργαζόμενους σε σχέση με τους υπαλλήλους (4). Η αυξητική αυτή τάση μπορεί να εξηγηθεί από την έκθεση των χειρώνακτών σε περισσότερους και ποιοτικά πιο σοβαρούς επαγγελματικούς κινδύνους (χημικές ουσίες, θόρυβος, άρση φορτίων, μηχανικός εξοπλισμός κ.α.). Όσο πιο υποβαθμισμένη είναι η ποιότητα των συνθηκών εργασίας, τόσο αυξάνει και ο απουσιασμός (4). Ακόμη, αναφέρεται ότι η απομονωμένη θέση εργασίας στην παραγωγική αλυσίδα, η μονότονα επαναλαμβανόμενη εργασία (17) και η εργασία σε μεγάλες επιχειρήσεις με πολυπληθή τμήματα εργαζομένων (1), προκαλούν αύξηση του απουσιασμού. Επιπλέον, από μελέτες αναδεικνύεται ότι οι εργαζόμενοι δεν απουσιάζουν από την εργασία μόνο στην περίπτωση παρουσίας παθολογικών συμπτωμάτων ή ασθένειας. Φαίνεται ότι η απουσία από την εργασία πολλές φορές λειτουργεί **ως μηχανισμός απώθησης και άμυνας του εργαζόμενου απέναντι σε ψυχοπρεστικές καταστάσεις που αντιμετωπίζει στην εργασία** (17). Συγκεκριμένα, παρατηρείται ότι η ανάπτυξη επαγγελματικού στρες (7), η έλλειψη ελέγχου και ικανοποίησης από το περιεχόμενο της εργασίας (11), η έλλειψη κοινωνικής στήριξης από τους συναδέλφους (17) και η ύπαρξη αυστηρής και αυταρχικά ιεραρχικής διοίκησης (16), οδηγούν γρήγορα σε απουσιασμό των εργαζομένων, οι οποίοι προσπαθούν να προστατεύσουν την υγεία τους με αυτό τον τρόπο. Τα παραπάνω αναδεικνύουν την επίδραση που έχουν στην υγεία του εργαζόμενου ανθρώπου **οι σχέσεις παραγωγής** και ειδικότερα ο αλλοτριωμένος χαρακτήρας της εργασίας του στον καπιταλισμό. Από την εργασία αυτή λείπει το δημιουργικό της περιεχόμενο και δεν ευνοείται η ανάπτυξη σχέσεων αλληλεγγύης ανάμεσα στους εργαζόμενους, παράγοντες που μαζί με άλλους, οδηγούν στη διαταραχή της υγείας.

Επίσης, η υπερωριακή απασχόληση, η εργασία σε εναλλασσόμενες βάρδιες, η νυχτερινή εργασία (12) κ.α., εκτός από τη σωματική και ψυχική εξάντληση των εργαζομένων οδηγούν στην ανάπτυξη μίας σοβαρής αντίφασης. Της αντίφασης **ανάμεσα στις ανάγκες και υποχρε-**

ώσεις του εργαζόμενου εκτός εργασίας (κοινωνικές) και το χρόνο εργασίας που δεν επιτρέπει την εκπλήρωση αυτών των υποχρεώσεων-αναγκών (5). Το γεγονός αυτό αναγκάζει τους εργαζόμενους να απουσιάζουν από την εργασία όχι μόνο για να αντεπεξέλθουν σε αυτές τις υποχρεώσεις, αλλά και γιατί δημιουργούνται οικογενειακά και κοινωνικά προβλήματα.

Τέλος, καταγράφεται ότι η ύπαρξη πολιτικής και υπηρεσιών ΥΑΕ στους χώρους εργασίας, βοηθούν στη μείωση των εργατικών ατυχημάτων και επαγγελματικών ασθενειών, που ακολούθως οδηγούν σε περιορισμό του απουσιασμού (7).

Όπως αναφέρθηκε και προηγουμένως, η κατάσταση της υγείας του ανθρώπου επηρεάζεται καθοριστικά από

το σύνολο των κοινωνικών και οικονομικών του σχέσεων. Κατ' αυτόν τον τρόπο μπορεί να εξηγηθεί ο αυξημένος απουσιασμός που παρουσιάζουν **οι εργαζόμενοι που ανήκουν στην εργατική τάξη** (13), στοιχείο που φανερώνει το υποβαθμισμένο

επίπεδο της υγείας τους, τις χειρότερες συνθήκες διαβίωσης και εκπαίδευσης. Δηλαδή την ταξικότητα στο χαρακτήρα της υγείας και της σχέσης της με την εργασία.

Επίσης, αυξημένο απουσιασμό παρουσιάζουν οι **νέοτεροι σε ηλικία** εργαζόμενοι (πολλές απουσίες μικρής διάρκειας, αντιθέτως οι ηλικιωμένοι παρουσιάζουν λίγες απουσίες μεγάλης διάρκειας) και οι **γυναίκες** (4). Το εύρημα αυτό, προβάλλει με ένταση τη δυσμενέστερη θέση που κατέχουν οι νέοι και οι γυναίκες στην αγορά εργασίας και την επίδραση αυτής στην υγεία τους (ευέλικτα ωράρια, υποαπασχόληση κ.α.). Επιπλέον, οι πολλαπλές υποχρεώσεις των γυναικών, οδηγούν συχνά στην απουσία τους λόγω της ανάγκης εκπλήρωσης υποχρεώσεων αλλά και λόγω εξάντλησης (6).

Είναι ακόμη αξιοσημείωτο **ότι η εργασιακή ανασφάλεια και η ανεργία** σε κάθε ηλικία του εργαζόμενου πληθυσμού, λειτουργεί ως πολιορκητικός κριός στην απεμπόληση δικαιωμάτων. Συγκεκριμένα, σε μελέτες αναφέρεται ότι η αύξηση της ανεργίας και της εργασιακής ανασφάλειας, όπως και η περαιτέρω επιδείνωση του βιοτικού επιπέδου των εργαζομένων, επιδρούν στη μείωση αναλογικά του απουσιασμού τους (6,9,16), διότι οι εργαζόμενοι υπό τον φόβο της απώλειας της εργασίας αναγκάζονται να εργάζονται ακόμη και αν νοσούν.

Επίδραση στο μέγεθος του απουσιασμού μπορούν να έχουν και οι αναδιαρθρώσεις που υλοποιούνται από τις κυβερνήσεις πολλών ευρωπαϊκών χωρών στο **ασφαλιστικό σύστημα και στο σύστημα υγείας** (5). Ειδικότερα, η μεταφορά του βάρους των αποζημιώσεων από το κράτος στους εργοδότες και εργαζόμενους, η μείωση των παροχών των ασφαλιστικών ταμείων, η αναμονή για την έναρξη πληρωμής (π.χ. στην Ελλάδα οι 3 πρώτες μέρες απου-

σίας δεν πληρώνονται και η τελική αποζημίωση είναι το 50-70% του ημερομισθίου) (5), μπορεί να οδηγήσουν τους εργαζόμενους σε διακοπή των αδειών τους ή ακόμη και σε αποφυγή αναζήτησης υγειονομικής βοήθειας. Αντιθέτως, η αύξηση των ορίων συνταξιοδότησης που επιβάλλει σε ηλικιωμένους ανθρώπους να συνεχίσουν να εργάζονται, η κακή ποιότητα και η δυσκολία στην πρόσβαση στις υπηρεσίες υγείας (ιδιωτικοποίηση), ο προσανατολισμός των υγειονομικών υπηρεσιών στη θεραπεία των νόσων και όχι στην πρόληψη των αιτιών που οδηγούν στην ασθένεια, μπορεί να επηρεάσουν αυξητικά τον απουσιασμό. Τα παραπάνω επιβαρύνουν επιπλέον τον εργαζόμενο με μεγάλο οικονομικό κόστος για την αποκατάσταση της υγείας του και την επανένταξή του στην εργασία.

Τέλος, ο απουσιασμός μπορεί να επηρεαστεί και από άλλους παράγοντες που γενικά συμβάλλουν στη διαμόρφωση της υγείας, όπως οι γεωγραφικοί παράγοντες, η εποχή του έτους, το κλίμα, η κατανάλωση αλκοόλ και εξαρτησιογόνων ουσιών, το κάπνισμα κ.α (2,10).

Εν κατακλείδι, ο προσδιορισμός της υγείας των εργαζομένων ως η κατάσταση που προκύπτει από τις υλικές και τις κοινωνικές τους σχέσεις, οδηγεί στον εντοπισμό των παραγόντων του σύγχρονου τρόπου παραγωγής και ζωής που μπορεί να επηρεάσουν την υγεία τους. Σε αυτό το πλαίσιο, σε αντίθεση με τη θέση των εργοδοτών, μπορούν να προταθούν μέτρα πρόληψης και αντιμετώπισης των επαγγελματικών και άλλων κινδύνων που οδηγούν σε βλάβη της υγείας των εργαζομένων και κατ' επέκταση στην απουσία τους από την εργασία. Τα μέτρα αυτά αφορούν στη βελτίωση των συνθηκών εργασίας, την παροχή υπηρεσιών ΥΑΕ σε όλες τις επιχειρήσεις, τον περιοδικό προληπτικό έλεγχο της υγείας των εργαζομένων, την ανάπτυξη προγραμμάτων δημόσιας υγείας, επανένταξης στην εργασία κ.α. Η πραγματική αντιμετώπιση όμως του ζητήματος πρέπει να απαντά στη **βασική ανάγκη των εργαζομένων**: όχι μόνο να μην επηρεάζεται αρνητικά η υγεία και ασφάλειά τους από την εργασία, αλλά η ίδια η εργασία να έχει τέτοιο περιεχόμενο, δομή και σκοπό που να βοηθά στη διαμόρφωση ολόπλευρα αναπτυγμένων, δημιουργικών ανθρώπων, οι οποίοι με συλλογικό τρόπο προσφέρουν στη βελτίωση των συνθηκών της ζωής τους και της κοινωνίας τους γενικότερα.

Η χρησιμότητα της παρακολούθησης του απουσιασμού

Η σχέση ανάμεσα στη βλάβη της υγείας και τον απουσιασμό, όπως και οι τάσεις αύξησης ή μείωσης του απουσιασμού υπό την επίδραση κάποιων παραγόντων, εμφανίζονται παγκοσμίως σε όλους τους εργαζόμενους πληθυσμούς (4). Ο απουσιασμός μπορεί να **λειτουργήσει ως δείκτης της επίδρασης των συνθηκών εργασίας στους εργαζόμενους**. Οι υπηρεσίες ΥΑΕ στις επιχειρήσεις καταγράφοντας και παρακολουθώντας τον, μπορούν να αποκτήσουν ένα εργαλείο για την εκτίμηση του επαγγελματικού κινδύνου (7), εφόσον ο αυξημένος απουσιασμός σε ένα τμήμα ή ομάδα αντανάκλα αυξημένη επικινδυνότητα σε αυτό το χώρο. Επιπλέον, οι ειδικοί της **δημόσιας υγείας** προτείνουν τη χρήση του απουσιασμού, που βεβαιώνεται με πιστοποιητικό, ως προγνωστικό δείκτη θνησιμότητας ισάξιο ή και καλύτερο από άλλους παγκοσμίως καθιερωμένους (11).

Παρακολούθηση και ανάλυση του απουσιασμού

Η χρήση του απουσιασμού ως δείκτη στην εκτίμηση του επαγγελματικού κινδύνου έχει ορισμένες αδυναμίες και δυσκολίες. Το πρώτο πρόβλημα που αναδεικνύεται είναι η εκτεταμένη **έλλειψη στοιχείων** απουσιασμού στις ευρωπαϊκές τουλάχιστον επιχειρήσεις και κυρίως στις ΜΜΕ και τους ελεύθερους επαγγελματίες (5). Η ανεπάρκεια αυτή είναι πολύ πιο έντονη στις ελληνικές επιχειρήσεις του ιδιωτικού και δημόσιου τομέα, αφού σ' αυτές δεν υφίσταται παρακολούθηση και καταγραφή ούτε των εργατικών ατυχημάτων και των επαγγελματικών ασθενειών. Έτσι, στη χώρα μας, τα προβλήματα καταγραφής των εργατικών ατυχημάτων και επαγγελματικών ασθενειών (έλλειψη στοιχείων, καταγραφή από πολλαπλούς φορείς, χρήση περιορισμένων δεικτών κ.α.) αναδεικνύονται και στην καταγραφή του απουσιασμού.

Επιπλέον, η διεθνής βιβλιογραφία αποκαλύπτει γενικότερα προβλήματα στη μελέτη αυτής της θεματολογίας. Η παρακολούθηση και ανάλυση του απουσιασμού παρουσιάζει μεγάλη **διαφοροποίηση**, με αποτέλεσμα η σύγκριση των στοιχείων ανάμεσα στις επιχειρήσεις ή τις χώρες να είναι από ανακριβής έως αδύνατη.

Παρακάτω αναφέρονται περιληπτικά ορισμένες μέθοδοι που χρησιμοποιούνται για την παρακολούθηση και την ανάλυση του απουσιασμού και οι αδυναμίες και τα προβλήματα που προκύπτουν στη μελέτη της θεματολογίας.

1. Διαφοροποιήσεις στη συλλογή των στοιχείων και στην παράμετρο του χρόνου

α) Χρονική κατηγοριοποίηση του απουσιασμού

Ο απουσιασμός διακρίνεται συνήθως σε δύο κατηγορίες: **(α)** τον **προσωρινό** -βραχυπρόθεσμο απουσιασμό ή ανικανότητα, **(β)** το **μόνιμο** - μακροχρόνιο απουσιασμό ή ανικανότητα. Ενδεικτικά, από τη μελέτη των Grundemann και van Vuuren (5), ως προσωρινή απουσία - για κάποιες χώρες της Ε.Ε. - αναφέρεται η απουσία κάτω από 52 εβδομάδες, ενώ ο μακροχρόνιος απουσιασμός αναφέρεται σε διάστημα μεγαλύτερο από αυτό. Το χρονικό διάστημα που αντιστοιχεί σε κάθε μία από αυτές τις κατηγορίες διαφέρει μεταξύ των μελετητών.

β) Πιστοποιημένος ή μη απουσιασμός

Από τα αρχεία απουσιασμού των επιχειρήσεων και των ασφαλιστικών εταιρειών, διαπιστώνεται ότι η καταγραφή μπορεί να απαιτεί ιατρική πιστοποίηση ή και όχι. Μ' αυτόν τον τρόπο, κάθε μελετητής θέτει τα δικά του κριτήρια για την είσοδο ή τον αποκλεισμό στοιχείων από την καταγραφή του, με αποτέλεσμα υποεκτίμηση ή υπερεκτίμηση του απουσιασμού στις διάφορες μελέτες και αδυναμία αξιόπιστης σύγκρισης των στοιχείων μεταξύ τους.

2. Ποσοτικοποίηση του απουσιασμού- Υπολογισμός δεικτών απουσιασμού

Τα δύο βασικά μέτρα που χρησιμοποιούνται για την ποσοτικοποίηση του απουσιασμού είναι: **η συχνότητα και η σοβαρότητα** του απουσιασμού, μαζί με τη μέση διάρκεια του σ' ένα καθορισμένο πληθυσμό. Οι δείκτες απουσιασμού συνήθως υπολογίζονται για διάστημα ενός χρόνου. Στη σχετική βιβλιογραφία παρουσιάζονται πάνω από 40 διαφορετικοί δείκτες συχνότητας και σοβαρότητας,

γεγονός που δυσκολεύει πολύ τη σύγκριση των στοιχείων (15).

Μία κατηγορία δεικτών που μπορούν να χρησιμοποιηθούν είναι αυτοί που προκύπτουν με βάση τους επιδημιολογικούς δείκτες των επαγγελματικών ασθενειών και εργατικών ατυχημάτων (8). Ο υπολογισμός των δεικτών αυτών έχει ως εξής:

$$\text{Επιπολασμός (Prevalence)} = \frac{\text{Αριθμός εργαζομένων που απουσιάζουν σε μία χρονική στιγμή}}{\text{Μέσος αριθμός όλων των εργαζομένων την ίδια στιγμή}} \times 100$$

$$\text{Συχνότητα (Frequency rate)} = \frac{\text{Αριθμός νέων περιπτώσεων απουσιασμού στο προκαθορισμένο χρονικό διάστημα (π.χ.δ.)}}{\text{Συνολικός αριθμός ανθρωποωρών εργασίας στο ίδιο π.χ.δ.}} \times 10^3$$

$$\text{Συχνότητα (Incidence rate)} = \frac{\text{Αριθμός νέων περιπτώσεων απουσιασμού στο π.χ.δ.}}{\text{Συνολικός αριθμός εργαζομένων στον υπό μελέτη πληθυσμό στο π.χ.δ.}} \times 10^3$$

$$\text{Σοβαρότητα (Severity rate)} = \frac{\text{Αριθμός ημερών εργασίας που χάθηκαν λόγω απουσιασμού στο π.χ.δ.}}{\text{Συνολικός αριθμός ανθρωποωρών εργασίας στο ίδιο π.χ.δ.}} \times 10^6$$

$$\text{Μέση διάρκεια απουσιασμού} = \frac{\text{Σύνολο χαμένων ημερών από απουσία}}{\text{Συνολικός αριθμός περιπτώσεων απουσίας}}$$

Ένας απλός δείκτης που προτείνεται από το Γραφείο Εργασίας των ΗΠΑ και υιοθετείται από το Διεθνές Γραφείο Εργασίας (I.L.O.), έχει ως εξής (3):

$$\frac{\text{Αριθμός ημερών απουσίας} \times 100}{\text{Αριθμός ημερών εργασίας}}$$

Όταν το ποσοστό αυτό ξεπερνά το 4% θεωρείται ότι υφίσταται πρόβλημα αυξημένου απουσιασμού στο συγκεκριμένο χώρο εργασίας.

Τα στοιχεία του απουσιασμού μπορούν να βοηθήσουν σε μεγάλο βαθμό στην εκτίμηση και πρόληψη προβλημάτων που αφορούν στη δημόσια υγεία, προσφέροντας δεδομένα για τη μελέτη της **γενικής νοσηρότητας και θνησιμότητας** του πληθυσμού. Για την ταξινόμηση των διαγνώσεων και συμπτωμάτων χρησιμοποιείται συνήθως

η διεθνής ταξινόμηση του Παγκόσμιου Οργανισμού Υγείας (International Classification of Disease-ICD-9 ή 10). Τέλος, η ανάλυση του απουσιασμού μπορεί να εφαρμόζεται σε διάφορα επίπεδα, π.χ. ανά τμήμα εργασίας σε μία επιχείρηση, ανά επιχείρηση, κλάδο παραγωγής, πόλη, νομαρχία, χώρα κ.λπ.

3. Προϋποθέσεις για τη χρήση του απουσιασμού ως δείκτη εκτίμησης των συνθηκών εργασίας

Η μελέτη του απουσιασμού μπορεί βοηθητικά να προσφέρει πολλά στοιχεία στις υπηρεσίες ΥΑΕ και τους εργαζόμενους, ώστε να εκτιμήσουν και να αντιμετωπίσουν τον επαγγελματικό κίνδυνο. Ταυτόχρονα όμως μπορεί να αποτελέσει και **μηχανισμό επιλογής υγιών μόνον εργαζομένων από τους εργοδότες** (5). Δηλαδή, χωρίς την εκπλήρωση βασικών προϋποθέσεων, ο απουσιασμός και τα αποτελέσματα της ανάλυσής του μπορούν να χρησιμοποιηθούν από τους εργοδότες για την απομάκρυνση εργαζομένων που παρουσιάζονται μέσα από τον απουσιασμό ως ασύμφοροι για την επιχείρησή τους (συχνές απουσίες).

Σημαντικές **προϋποθέσεις** για την αξιοποίηση του απουσιασμού για την εκτίμηση, πρόληψη και αντιμετώπιση του επαγγελματικού κινδύνου είναι:

- η προστασία των προσωπικών δεδομένων των εργαζομένων, η χρήση των στοιχείων του απουσιασμού σε ανώνυμη βάση και μόνο για τη βελτίωση των συνθηκών εργασίας,

- η χρήση των στοιχείων του απουσιασμού για την υποστήριξη και διευκόλυνση ομάδων κινδύνου στους χώρους εργασίας, η ενεργός συμμετοχή των εργαζομένων στη διαδικασία αυτή,

- ο προσανατολισμός της μελέτης στην αιτιολογική συσχέτιση των συνθηκών εργασίας με τον απουσιασμό,

- η ανάπτυξη ενός κοινά αποδεκτού συστήματος μοντέλου παρακολούθησης και ανάλυσης του απουσιασμού (όμοιοι δείκτες) και μεθοδολογία.

Ο απουσιασμός όπως και όλα τα θέματα ΥΑΕ, όπως επώθησε, αποτελεί πεδίο πάλης ανάμεσα σε δύο αντετιθέμενες αντιλήψεις. Στην ουσία, η ελάχιστη διασφάλιση της προστασίας της ΥΑΕ από τον επαγγελματικό κίνδυνο απαιτεί την αντιμετώπιση σημαντικών προβλημάτων. Αυτά σχετίζονται αφενός με την **επάρκεια** του υφιστάμενου νομοθετικού πλαισίου και αφετέρου με τους μηχανισμούς του κράτους σε ότι αφορά στη **διασφάλιση των όρων** για την εφαρμογή του, τον **έλεγχο της εφαρμογής του** και την **απόδοση ευθυνών** σε περιπτώσεις παραβιάσεων.

Η ριζική αλλαγή της κατάστασης στον τομέα της ΥΑΕ προς όφελος των εργαζομένων απαιτεί τη ριζική αλλαγή του συσχετισμού δυνάμεων στο συνδικαλιστικό επίπεδο, αλλά και την παραπέρα πάλη των εργαζομένων για την κατάκτηση αυτών των μέσων, που θα τους επιτρέψει να καθορίζουν οι ίδιοι τους όρους και τις συνθήκες εργασίας τους. □

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

1. Aumiller RR. Decentralization reduces absenteeism. JONA, 1986, 16
2. Bass et al. Employee drug use, demographic, characteristics work reactions, and absenteeism. J. Occup. Health Psychol. 1996, 1(1)
3. Frank ED. Absenteeism: cause and cures. Radiol. Manag E, 1998, 20(6)
4. Graca L. Η αντιμετώπιση της συχνής απουσίας από την εργασία. Janus, 1995, 21
5. Grundmann RWM, van Vuuren CV. Preventing absenteeism at the workplace. European Research report, European federation of living and working conditions, Ireland, 1997.
6. Hamers D, et al. Relationship between occupational health care and absenteeism. Occupational Medicine (Lond), 1992, 42(4)
7. Harris A. Attending to sickness absence. Occupational Health Review, 2001, July/August:24-27.
8. I.L.O. Statistics of occupational Injuries. Report III, Geneva, 1998.
9. John G. How methodological diversity has improved our understanding of absenteeism from work. Human Resource Management Review, 2003, 13
10. Jones S. The economic cost of alcohol-related absenteeism and reduced productivity among the working population of New Zealand. Addiction, 1995, 90 (11)
11. Kivimaki M et al. Sickness absence as a global measure of health: evidence from mortality in the Whitehall II prospective cohort study. BMJ 2003, Vol 327.
12. Lakhdar D. Predictors of Absenteeism in the workplace. 2004.
13. Ministerievan Sociale Zaken en Werkgelegenheid. Policy on working conditions and sickness absence. 1994.
14. Nasermoaddeli A, Sekine M, Hamanishi S, Kagamimori S. Association of sense of coherence with sickness absence and reported symptoms of illness in Japanese civil servants. J. Occup. Health, 2003, 45
15. Seccombe I. Measuring and monitoring absence from work. Institute for employment studies, Report 228, 1994.
16. Smith S.E., Reid W.W.: Absenteeism control programs. Results of a national survey of certified occupational nurses. AAOHN Journal, 1991, 39
17. Unden AL. Social support at work and its relationship to absenteeism. Work & Stress, 1996, 10(1)
18. Ελληνικό Ινστιτούτο Υγιεινής και Ασφάλειας της Εργασίας (ΕΛΙΝΥΑΕ): Θέματα Υγείας και Ασφάλειας της Εργασίας για επιχειρήσεις γ' κατηγορίας (Αρθ. 2, Π.Δ. 294/88). Αθήνα, ΕΛΙΝΥΑΕ, 2003.
19. Ζημάλης Ε. Ιατρική της Εργασίας και του Περιβάλλοντος. Αθήνα, Τσιμέντα TITAN A.E., 2002.
20. Κέντρο Μαρξιστικών Ερευνών: Προσεγγίσεις στην κατάσταση της εργατικής τάξης στην Ελλάδα. Αθήνα, Σύγχρονη Εποχή, 2000.

Λόγος και Εικόνα

Οι ταμπάκηδες της Σάμου: Το βυρσοδεψείο του Δημ. Θ. Ταλαμπέκου (Όρμος Ν. Καρλοβάσου 1905-10)

Επιμέλεια: Σπύρος Δοντάς

«Ο Δημήτρης Ταλαμπέκος ίδρυσε το βυρσοδεψείο του το 1890 στον Όρμο Νέου Καρλοβάσου. Το κτίριο της φωτογραφίας (πέτρινο, μονώροφο με μήκος 20 και πλάτος 8 περίπου μέτρα) είναι το πρώτο ταμπάκικο της επιχείρησης και ακολουθεί τα χαρακτηριστικά των βυρσοδεψείων του τελευταίου τέταρτου του 19ου αι. Αργότερα ο Δ.Ταλαμπέκος προχώρησε σε επέκταση του αρχικού κτιρίου με νέες προσθήκες και διώροφο κτίσμα για να στεγάσει την επιχειρηματική δραστηριότητα των παιδιών του. Μαζί μεγάλωσε και η επωνυμία της επιχείρησης, «Βυρσοδεψείον Ο Φοίνιξ Δημ.Θ. Ταλαμπέκου & Υιών».

Στη φωτογραφία απεικονίζεται όλο το εργατικό δυναμικό του βυρσοδεψείου. Δεκατρείς ταμπάκηδες (μερικοί απ' τους οποίους έφηβοι) και τρία παραγιουδάκια. Τα παραγιουδάκια (συνήθως παιδιά βυρσοδεψεργατών) έμπαιναν στο ταμπάκικο από 10-12 ετών (εδώ το μικρότερο με το φτυάρι δεν φαίνεται να ξεπερνά τα 7 χρόνια), πολλές φορές σε βάρος των σχολικών τους υποχρεώσεων. Στην αρχή έκαναν διάφορες βοηθητικές εργασίες (πλυσίματα, κουβαλήματα, μάζεμα περιπτωμάτων σκυλιών, περιστεριών κ.ά., που παλιά τα χρησιμοποιούσαν για συμπληρωματική απασχέτωση των δερμάτων) και χουσμέτια (μικροθελήματα) με ελάχιστη αμοιβή. Σιγά σιγά μάθαιναν καλά τη δουλειά και γίνονταν τεχνίτες ταμπάκηδες σαν τους πατεράδες τους. Ο Δημ.Ταλαμπέκος διακρίνεται καθιστός στη μοναδική καρέκλα δίπλα στο γραφείο με το βασιλικό, το ρολόι και τα βιβλία της επιχείρησης, ενώ γύρω απ' το τραπέζι στέκονται οι γιοί του. Πολλά παιδιά αφεντικών μαθήτευαν στη βυρσοδεψική τέχνη στα

ταμπάκικα των γονιών τους. Η τέχνη του βυρσοδέψη απαιτούσε υψηλή εξειδίκευση. Για κάθε μελλοντικό εργοδότη, η άριστη γνώση της τεχνικής σε κάθε στάδιο της βυρσοδεψίας ήταν απόλυτα απαραίτητη για τη σωστή επίβλεψη και τη διαχείριση των υποθέσεων της επιχείρησης. Στα παλιά χρόνια της καρλοβασιτικής χειρωνακτικής βυρσοδεψίας, οι συνθήκες εργασίας ήταν απάνθρωπες και τ' αφεντικά σκληρά. Οι εργάτες δούλευαν από ήλιο σε ήλιο χωρίς καμία νομοθετημένη προστασία, με χαμηλά και αβέβαια μεροκάματα. Αποκορύφωμα της εκμετάλλευσης ήταν η περίφημη μάγκα, δηλ. η χωρίς αμοιβή απασχόληση στο βυρσοδεψείο τις Κυριακές ή τις άλλες αργίες για τη διεκπεραίωση επείγουσων εργασιών και την έκφραση ευγνωμοσύνης στο εργοστάσιο και τον εργοδότη. Η μάγκα, παρότι απαγορεύτηκε με νόμο για πρώτη φορά το 1903, στην πραγματικότητα δεν καταργήθηκε ποτέ. Οι εργάτες κρατούν τις μαχαίρες βαρέματος, ενώ δύο κρατούν ντουναλέτες. Διακρίνεται καθαρά το ξύλινο υποστήριγμα όπου στερεώνονταν τα καβαλέτα. Ο τελευταίος εργάτης δεξιά κρατά το κοντάρι (ένα διχλωτό αγριόξυλο μήκους 3 μ. για το κρέμασμα και ξεκρέμασμα των δερμάτων). Μπροστά του διακρίνεται το βαρελάκ' με το οποίο μετέφεραν το χάρτζι για το πάστωμα των δερμάτων.» (σελ.162)

(Πηγή: **Σάμος 1862 – 1920**, λεύκωμα με φωτογραφίες και καρτ ποστάλ, Κείμενο: Ντίνος Θ.Κόγιας, Μανόλης Βουρλιώτης, Σχολιασμός φωτογραφιών: Ντίνος Θ.Κόγιας, Εκδόσεις: Επί χάρτου, 1999)

Δράσεις της ActionAid κατά της παιδικής εργασίας

Επιμέλεια: Σπύρος Δοντάς

Τα στοιχεία των διεθνών οργανισμών είναι αμείλικτα: 246 εκατομμύρια παιδιά, δηλαδή 1 στα 6 παιδιά στον κόσμο, εργάζονται σκληρά. 73 εκατομμύρια εργαζόμενα παιδιά είναι κάτω των 10 ετών. 22.000 παιδιά πεθαίνουν κάθε χρόνο από εργατικά ατυχήματα. Το 1/3 των παιδιών που ζουν στην υποσαχάρια Αφρική εργάζεται, ενώ η πλειοψηφία των εργαζομένων παιδιών κάτω των 14 ετών ζει στην Ασία. Ωστόσο, στη Σύμβαση για τα Δικαιώματα του Παιδιού, Άρθρο 32, αναφέρεται: Τα Συμβαλλόμενα Κράτη αναγνωρίζουν το δικαίωμα του παιδιού να προστατεύεται από την οικονομική εκμετάλλευση και από την εκτέλεση οποιασδήποτε εργασίας που ενέχει κινδύνους ή που μπορεί να εκθέσει σε κίνδυνο την εκπαίδευσή του ή να βλάψει την υγεία του ή τη σωματική, πνευματική, ψυχική, ηθική ή κοινωνική ανάπτυξή του.

Η απόσταση διακηρύξεων και πραγματικότητας είναι εξοργιστική. Η ActionAid είναι ένας διεθνής οργανισμός που έχει από καιρό θέσει ως στόχο την εξαφάνιση του φαινομένου της παιδικής εργασίας. Ήδη από το 1991 είναι σύμβουλος του Οργανισμού Ηνωμένων Εθνών για θέματα που σχετίζονται με την ανάπτυξη. Βασική της θέση είναι ότι δεν υφίστανται ανθρώπινα δικαιώματα δίχως εξάλειψη της φτώχειας, δικαιοσύνη, αλληλοσεβασμό και αλληλεγγύη. Η ActionAid Ελλάς εκδίδει ένα περιοδικό, το άξιον λόγου (βλ. στη φωτο το τεύχος Νοεμβρίου 2004) για τους υποστηρικτές και τους φίλους της. Το τεύχος του Νοεμβρίου είναι αφιερωμένο στην παιδική εργασία. Περιέχονται μαρτυρίες παιδιών από διάφορα μέρη του κόσμου, αποσπάσματα ενημερωτικών εκθέσεων κοινοτήτων που υποστηρίζονται από 5.096 Έλληνες αναδόχους, χρήσιμες πληροφορίες για τα παιδιά του δρόμου και πολλά άλλα.

Για όσους επιθυμούν να ενημερωθούν για τη δράση της ActionAid Ελλάς:

ActionAid Ελλάς, Φαλήρου 52, 117 41 Αθήνα
Τηλ.: 801 11 22 84 66, Φαξ: 210 92 12 376
E-mail: info@actionaid.gr, www.actionaid.gr

Συμμετοχή του ΕΛΙΝΥΑΕ σε επίσκεψη μελέτης με θέμα «επαγγελματική κατάρτιση και διασφάλιση ποιότητας στη Δανία»

Επιμέλεια: Νίκος Βαγιόκας

Στα πλαίσια των επισκέψεων μελέτης (study visits) που διοργανώνονται από το Ευρωπαϊκό Κέντρο για την Ανάπτυξη της Επαγγελματικής Κατάρτισης (CEDEFOP, www.cedefop.eu.int), ο διευθυντής του Κέντρου Επαγγελματικής Κατάρτισης του ΕΛΙΝΥΑΕ, κ. Ν. Βαγιόκας συμμετείχε σε επίσκεψη μελέτης που πραγματοποιήθηκε στη Δανία με θέμα "Vocational Education and Training & Quality Assurance in Denmark". Κατά τη διάρκεια της επίσκεψης αναλύθηκαν τα συστήματα διαχείρισης της ποιότητας των υπηρεσιών στον τομέα της Επαγγελματικής Κατάρτισης από δεκατέσσερις (14) εκπροσώπους κρατών μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Πραγματοποιήθηκαν

επισκέψεις σε κέντρα επαγγελματικής κατάρτισης της Δανίας και παρουσιάστηκε το σύστημα λειτουργίας τους και η σημασία της διασφάλισης της ποιότητας των διαδικασιών της επαγγελματικής κατάρτισης. Ιδιαίτερη έμφαση δόθηκε στη δημιουργία ενός προγράμματος μαθημάτων/διαλέξεων που έχουν ως στόχο την ανάπτυξη των

προσωπικών ικανοτήτων και των επαγγελματικών δεξιοτήτων. Τα τελικά κείμενα των εκθέσεων/αναφορών όλων των επισκέψεων μελετών που διοργανώνονται από το CEDEFOP διατίθενται από την ιστοσελίδα του προς κάθε ενδιαφερόμενο.

Συνάντηση της Τεχνικής Επιτροπής 108 του Διεθνούς Οργανισμού Τυποποίησης (ISO/TC 108)

Από τη Δευτέρα 11 μέχρι και την Πέμπτη 14 Οκτωβρίου το ΕΛ.ΙΝ.Υ.Α.Ε. φιλοξένησε στην αίθουσα σεμιναρίων του στην Αθήνα τις εργασίες της Τεχνικής Επιτροπής 108 του Διεθνούς Οργανισμού Τυποποίησης (ISO/TC 108).

Το αντικείμενο της Τεχνικής Επιτροπής είναι οι μηχανικές δονήσεις και η κρούση καθώς και η έκθεση σ' αυτές (Mechanical vibration and shock / human exposure to mechanical vibration and shock).

Τα θέματα με τα οποία ασχολήθηκαν οι ομάδες εργα-

Επιμέλεια: Κωνσταντίνα Λώμη

σίας του ISO ήταν: δονήσεις μεταδιδόμενες μέσω των χεριών, βιοδυναμική προτυποποίηση, αισθητικές διαταραχές εξαιτίας της έκθεσης σε δονήσεις, εφαρμογή του ISO 2631-1 στα βαγόνια των σιδηροδρόμων και μέθοδοι εκτίμησης αγγειακών διαταραχών.

Τα θέματα με τα οποία ασχολήθηκαν οι ομάδες εργασίας του CEN, που συνεδρίαζαν επίσης, ήταν: δονήσεις ολοκλήρου του σώματος, δονήσεις άνω άκρου, αντικραδασμικά γάντια και συναφή υλικά, όργανα μέτρησης δονήσεων, δονήσεις σε καθιστή θέση.

Διακήρυξη του Bilbao για τη βελτίωση των προτύπων υγείας και ασφάλειας των κατασκευαστικών έργων - Βραβεία καλής πρακτικής 2004

Επιμέλεια: Κωνσταντίνα Καψάλη

Τη Δευτέρα 22 Νοεμβρίου 2004 στο Μπιλμπάο της Ισπανίας έγινε η τελετή λήξης της Ευρωπαϊκής Εβδομάδας 2004 που φέτος ήταν αφιερωμένη στον κλάδο των κατασκευών. Διοργανώθηκε από τον Ευρωπαϊκό Οργανισμό για την Ασφάλεια και την Υγεία στην Εργασία και την ολλανδική προεδρία της ΕΕ. Η ολλανδική προεδρία με έξι από τα κορυφαία όργανα της εκπροσώπησης του κλάδου κατασκευών (Ομοσπονδία Ευρωπαϊκών Οικοδομικών Επιχειρήσεων, Ομοσπονδία Οικοδομών και Εργατών Ξύλου, Ευρωπαϊκή Συνομοσπονδία Οικοδομών, Ευρωπαϊκή Ομοσπονδία Σωματείων Παροχής Συμβουλών στον τομέα της Μηχανικής, Συμβούλιο Ευρωπαίων Αρχιτεκτόνων, Ευρωπαϊκό Συμβούλιο Πολιτικών Μηχανικών) υπέγραψαν μια ιστορικής σημασίας δήλωση με την οποία δεσμεύονται για τη λήψη ειδικών μέτρων, με σκοπό τη βελτίωση των προτύπων υγείας και ασφάλειας του τομέα.

Το πλήρες κείμενο της διακήρυξης του Μπιλμπάο οι

ενδιαφερόμενοι μπορούν να το βρουν στη διεύθυνση:

http://agency.osha.eu.int/links/ew2004/bilbao_declaration.pdf

Στην τελετή λήξης, επίσης, απονεμήθηκαν τα βραβεία καλής πρακτικής 2004. Ο διευθυντής του Ευρωπαϊκού Οργανισμού Hans-Horst Konkolewsky δήλωσε: ο διαγωνισμός βραβείων καλής πρακτικής που διοργανώσαμε, αποδεικνύει ότι το σύνθημα «οικοδομώντας την ασφάλεια» είναι υλοποιήσιμο και ανταποδοτικό, τόσο σε ανθρώπινους όσο και σε οικονομικούς όρους. Θα ήθελα να συγχαρώ και να ευχαριστήσω τους νικητές των βραβείων, καθώς και όλους τους υπόλοιπους συμμετέχοντες σ' αυτό το διαγωνισμό, για τις καινοτόμους συνεισφορές στην μείωση των ατυχημάτων και των ασθενειών στο σημαντικό αυτό τομέα. Ένα από τα πλεονεκτήματα όλων αυτών των προγραμμάτων είναι ότι μεταφέρονται εύκολα σε άλλες χώρες, δίδοντας τη δυνατότητα στον ευρωπαϊκό

κλάδο των κατασκευών να σημειώσει μεγαλύτερη πρόοδο, στη βελτίωση της υγείας και της ασφάλειας».

Ένας από τους νικητές των βραβείων ήταν και η Δανική Ραδιοτηλεόραση (DR -DR BYEN) όπου στη διάρκεια της κατασκευής του νέου κτιρίου της εφαρμόστηκε ένα αποτελεσματικό σύστημα διαχείρισης της ασφάλειας και της υγείας με αποτέλεσμα να διατηρηθούν πολύ χαμηλά τα ποσοστά των ατυχημάτων. Μετά από περίπου 800.000 ώρες εργασίας στο εργοτάξιο, η συχνότητα των ατυχημάτων βρέθηκε κάτω από το μέσο όρο του κλάδου των κατασκευών στη Δανία, με 19 μόνο μικροατυχήματα σε διάστημα δύο ετών. Οι υπόλοιποι νικητές είναι:

- Doka Schalungstechnik GmbH, Αυστρία (**Σύστημα ικριωμάτων**),

- Rakennusteollisuus RT Uudenmaan piiri, Φινλανδία (**Σύστημα παρακολούθησης για την υγεία και την ασφάλεια στα εργοτάξια**),

- Nederlandse Frees Maatschappij BV (Freesmij), Κάτω Χώρες (**Σύστημα εξαγωγής για τη μείωση της έκθεσης στην επικίνδυνη σκόνη κρυσταλλικού πυριτίου**

κατά την αφαίρεση του οδοστρώματος),

- NCC Construction Sverige AB, Σουηδία (**Δημοσίευση μιας σειράς υλικού, προώθησης σε θέματα υγείας και ασφάλειας, που περιλαμβάνει μόνο εικόνες για τη διάδοση των σχετικών πληροφοριών στο κλάδο των κατασκευών. Η μη ύπαρξη κειμένου του έδωσε την ονομασία «Το Σιωπηλό Βιβλίο = The Silent Book»**

Οι υπόλοιποι νικητές που πήραν βραβείο μετ' επιπέδου είναι:

- The management and Workers, A.Frauenrath Bauunternehmen GmbH, Γερμανία

- UAB Constructus, Λιθουανία

- ZS Brno, a.s. Τσεχική Δημοκρατία

- Arcers Ltd, Λετονία

- The Remal Sp. Zo.o. Repair Company, Πολωνία

- Felton Construction Ltd & Interbrew UK Ltd, Ηνωμένο Βασίλειο

- Instituto das Estradas de Portugal, Πορτογαλία

Επικαιρότητα

Διείσδυση του φυσικού αερίου στην αγορά ενέργειας: τεχνικά προβλήματα, προοπτικές, ασφάλεια

Στις 4/11/2004 διοργανώθηκε από το Τεχνικό Επιμελητήριο Ελλάδας ημερίδα για το φυσικό αέριο. Συζητήθηκαν πολλά σχετικά θέματα όπως οι εξελίξεις στο **θεσμικό πλαίσιο** και η μέχρι σήμερα **εφαρμογή** του, ζητήματα που αφορούν στην **ασφάλεια των εγκαταστάσεων**, τις εφαρμογές του φυσικού αερίου, τις **τεχνικές ευθύνες** και την απαραίτητη εκπαίδευση των διπλωματούχων μηχανικών και των εμπλεκόμενων τεχνικών, το **πλαίσιο ελέγχου** των εγκαταστάσεων από τους αρμόδιους φορείς κ.α.

Χαιρετισμό απηύθυναν ο πρόεδρος του **ΤΕΕ** και εκπρόσωποι του **Υπ. Ανάπτυξης, Κομμάτων**, της **ΡΑΕ**, της **ΔΕΠΑ**, των **ΕΠΑ** Αττικής, Θεσ/κης και Θεσσαλίας. Μετά την εισήγηση της οργανωτικής επιτροπής της ημερίδας παρουσιάστηκαν τα ακόλουθα θέματα:

- Ο **Τεχνικός Κανονισμός: Εσωτερικές Εγκαταστάσεις Φυσικού Αερίου με πίεση λειτουργίας έως και 1 bar**, **κός Κ. Πασπαλάς**, ΜΗ, ΑΠΘ.

- **Προβλήματα Αρχιτεκτονικού Σχεδιασμού από την εφαρμογή του Φυσικού Αερίου για οικιακή χρήση**, **κός Ι. Κυριακόπουλος**, ΠΜ, Μέλος της **ΜΕ ΓΟΚ ΤΕΕ**.

- Η συμβολή της **ΕΚΟ Φυσικό Αέριο ΑΕ** στη διείσδυση του Φυσικού Αερίου και οι Υπηρεσίες που προσφέρει στους υποψήφιους Καταναλωτές, **κός Α. Πιπέρης**, ΜΜ, Διευθυντής Τεχνικών Υπηρεσιών **ΕΚΟ**.

- **Νομοθετικό Πλαίσιο Εσωτερικών Εγκαταστάσεων Φυσικού Αερίου – Δυσλειτουργίες**, **κός Ι. Δαρδαμάνης**, ΜΜ.

- Διαδικασίες ενεργοποίησης και κανονισμός εσωτερικών εγκαταστάσεων φυσικού αερίου με πίεση λειτουργίας έως 25mbar, **κός Δ. Καλοειδής**, Προϊστάμενος Τεχνικής Υποστήριξης Καταναλωτών, Φυσικό Αέριο Αττικής.

- **Τεχνική Ενημέρωση στο πεδίο ελέγχου διαφυγής αερίου με αυτόνομους ελεγκτές**, **κός Π. Κουμπαρέλος**,

ΗΜ.

- **Κατασκευαστική επάρκεια σωληνώσεων Φυσικού Αερίου**, **κός Α. Ευθυμιάδης**, Δρ. ΜΗ

- Το **ΤΕΕ** στην κατάρτιση και εξειδίκευση των τεχνικών, **κός Χρ. Σινάνης**, ΜΗ.

- Πλαίσιο Εκπαίδευσης, κατάρτισης, πιστοποίησης και αδειοδότησης τεχνικού προσωπικού Φυσικού Αερίου, **κός Α. Κόκοτος**, ΧΜ, **κός Μ. Σφυρόερας**, Προϊστάμενος Τεχνικής Υποστήριξης Ουγατρικών **ΔΕΠΑ**.

- **Τεχνογνωσία Φυσικού Αερίου**, **κός Δ. Παπανίκας**, ΜΜ, Καθηγητής Πανεπιστημίου Πατρών, **κός Δ. Μάργαρης**, ΜΜ, Επικ. Καθ/τής Πανεπιστημίου Πατρών.

- Ο ρόλος του υδραυλικού στις εγκαταστάσεις Φυσικού Αερίου, **κός Α. Παπακονδύλης**, Πρόεδρος Ομοσπονδίας Βιοτεχνών Υδραυλικών Ελλάδας.

- Εκπαιδευτικά σεμινάρια κατάρτισης συντηρητών καυστήρων αερίου, **κός Π. Βουρλιώτης**, Δρ. ΜΜ, Τεχνικός Δι/τής της **Ε.Μ.Π.Υ.** του Εργαστηρίου Ατμοκινητήρων & Λεβήτων **Ε.Μ.Π.**

- **Θεσμικό Νομοθετικό Πλαίσιο – Πιστοποίηση**, **κός Η. Χορμιογλου**, ΜΜ, Πρόεδρος **ΣΜΗΒΕΔΑΣ**.

- Πλαίσιο για την ολοκληρωμένη διαχείριση επικινδυνότητας εγκαταστάσεων Φυσικού Αερίου, **κός Γερ. Παπαδόπουλος**, ΜΜ, Αντιπρόεδρος **ΠΣΔΜ-Η**, Μέλος **ΔΣ ΕΛΙΝΥΑΕ**, **κός Ε. Γεωργιάδου**, ΧΜ, Κέντρο Ασφάλειας της Εργασίας **ΕΛΙΝΥΑΕ**.

- Πιστοποίηση συσκευών αερίου - Σήμανση "CE", **κός Π. Βουρλιώτης**, Δρ. ΜΜ, Τεχνικός Διευθυντής της **Ε.Μ.Π.Υ.**

του Εργαστηρίου Ατμοκινητήρων & Λεβήτων ΕΜΠ.

➤ Εμπειρία από την Επιθεώρηση - Πιστοποίηση εγκαταστάσεων Φυσικού Αερίου μεγάλων πελατών της ΔΕΠΑ, **κος Γ. Γιανναράς**, ΜΜ, Επιθεωρητής Ελληνικού Νηογνώμονα Α.Ε.

➤ Επικινδυνότητα συστήματος μεταφοράς Φυσικού Αερίου: Αποστάσεις ασφαλείας Φυσικού Αερίου από σωληναγωγούς σε περίπτωση διάρρηξης, **κος Φ. Ρήγας**, ΠΜ, Αναπλ. Καθ/τής ΕΜΠ, **κος Σ. Σκλαβούνος**, ΧΜ.

➤ Διάρθρωση Δικτύων Φυσικού Αερίου, **κος Λ. Ζάμπας**, Δ/ντής Έργων Φ.Α ΑΣΠΡΟΦΟΣ, **κος Κ. Σταμάτης**, Συντονιστής Έργων Φ.Α χαμηλής πίεσης ΑΣΠΡΟΦΟΣ.

➤ Το Φυσικό Αέριο στην κίνηση οχημάτων, **κος Ι. Χωματάς**, ΜΜ, **κος Β. Πετρόπουλος**.

➤ Η μικρή Συμπαγωγή στον τριτογενή τομέα στην Ελλάδα-Ο ρόλος του Φυσικού Αερίου, **κος Κ. Θεοφύλακτος**, Πρόεδρος του Ελληνικού Συνδέσμου Συμπαγωγής Ηλεκτρισμού & Θερμότητας (ΕΣΣΗΘ).

➤ Εισαγωγή στην Τεχνολογία κλιματισμού με χρήση του Φυσικού Αερίου, **κος Β. Ηλιάδης**, ΧΜ, **κος Τ. Καλαϊτζίδης**, ΜΜ.

➤ Μικρές κλίμακας συμπαγωγή Ηλεκτρισμού και

θερμότητας στη Βιομηχανία, **κος Π. Σαρρής**.

➤ Φυσικό Αέριο για βιομηχανική χρήση, **κος Σ. Χ. Μπικός**, Δρ. ΧΜ, Τμημ. Marketing και Υποστήριξης Πωλήσεων ΔΕΠΑ Α.Ε, **κος Θ. Θεοδοσίου**, ΧΜ, Προϊστάμενος Τμημ. Marketing και Υποστήριξης Πωλήσεων ΔΕΠΑ Α.Ε.

➤ Ενεργειακά και Περιβαλλοντικά αποτελέσματα της επεξεργασίας των μετρήσεων καυσαερίων από βιομηχανικούς ατμοπαραγωγούς στην ευρύτερη περιοχή Θεσσαλονίκης, **κος Ι. Γρηγοριάδης**, ΜΜ, Οργανισμός Ρυθμιστικού Σχεδίου και Προστασίας Περιβάλλοντος Θεσ/νίκης.

Πραγματοποιήθηκαν επίσης σημαντικές παρεμβάσεις κατά τη διάρκεια της συζήτησης από εκπροσώπους φορέων και άλλους παρευρισκόμενους.

Πραγματοποιήθηκαν επίσης σημαντικές παρεμβάσεις κατά τη διάρκεια της συζήτησης από εκπροσώπους φορέων και άλλους παρευρισκόμενους.

Οι εισηγήσεις είναι διαθέσιμες στη βιβλιοθήκη του ΕΛΙΝΥΑΕ, στη βιβλιοθήκη και την ιστοσελίδα του ΤΕΕ (<http://portal.tee.gr>).

Παράνομες μεταποιητικές δραστηριότητες στον αστικό ιστό

Το Τεχνικό Επιμελητήριο Ελλάδας διοργάνωσε στις **9 Νοεμβρίου 2004** ημερίδα με θέμα: «Παράνομες Μεταποιητικές Δραστηριότητες στον αστικό ιστό». Οι παράνομες δραστηριότητες στο δευτερογενή τομέα της χώρας μας απασχολούν σημαντικό αριθμό εργαζομένων (δεκάδες χιλιάδες) και συνεισφέρουν στα δημόσια έσοδα, παράλληλα όμως δημιουργούν σοβαρά **περιβαλλοντικά και χωροταξικά προβλήματα** και ιδιαίτερα προβλήματα που αφορούν στην **υγεία και ασφάλεια** των εργαζομένων και των περιοίκων. Σημαντικά είναι επίσης τα ζητήματα που σχετίζονται με τις **συνθήκες εργασίας** γενικότερα στις δραστηριότητες αυτές (π.χ. «μαύρη εργασία»). Σκοπός της ημερίδας ήταν η διερεύνηση και ανάδειξη των σχετικών ζητημάτων, καθώς και των μέτρων που πρέπει να ληφθούν για την αντιμετώπιση του προβλήματος.

Τις εργασίες της ημερίδας χαιρέτισαν ο Υπ. Ανάπτυξης, ο πρόεδρος του ΤΕΕ και εκπρόσωποι κομμάτων. Στη συνέχεια παρουσιάστηκε η εισήγηση της οργανωτικής επιτροπής της ημερίδας και τα ακόλουθα θέματα:

➤ «Ανάγκη για ένα εξειδικευμένο, αποτελεσματικό και ολοκληρωμένο σχέδιο δράσης», **κος Π. Θωμόγλου**, Πρόεδρος Βιομηχανικού Τμήματος ΕΒΕΑ.

➤ «Η έλλειψη τύπου ενοχλεί την ανάπτυξη», **κος Ν. Λακιώτης**, Πρόεδρος Βιομηχανικού Τμήματος ΕΒΕΠ.

➤ «Οι Μικρομεσαίες Μεταποιητικές Επιχειρήσεις στην Αττική», **κος Δ. Χαρίσης**, Πρόεδρος ΒΕΑ.

➤ «Οι ΜΜΕ της Θεσσαλονίκης – Προβλήματα – Προοπτικές για Ανάπτυξη & Αναβάθμιση της Ποιότητας Ζωής», **κος Σ. Μαγόπουλος**, Πρόεδρος ΒΕΘ.

➤ «Συνθήκες εργασίας στις Παράνομες Μεταποιητικές Δραστηριότητες», **κος Δ. Πολίτης**, Μέλος ΔΣ της ΓΣΕΕ.

➤ «Βυρσοδεψεία Αττικής», **κος Ν. Στρατής**, Πρόεδρος Συνδέσμου Βυρσοδεψιών Ελλάδος.

➤ «Επιμεταλλώσεις – Ο ρόλος τους στη βιομηχανική παραγωγή και τα αίτια της παράνομης εξάπλωσής τους», **κος Ε. Καρυστινός**, Πρόεδρος Συνδέσμου Επιμεταλλωτών

Αθηνών – Πειραιώς.

➤ «Άσκηση του επαγγέλματος Εμπορίας-Μεταποίησης-Μεταφόρτωσης-Επεξεργασίας παλαιών μεταλλικών υλικών», **κος Κ. Λάγιος**, Πρόεδρος Σωματίου Επαγγελματιών Ανακυκλώσιμων Υλικών.

➤ «Παράνομες Μεταποιητικές Επιχειρήσεις στο Νομό Αττικής», **κος Ν. Μπένου-Καπέλη**, Εντεταλμένη Νομαρχιακή Σύμβουλος Αθηνών.

➤ «Η παρουσία των μεταποιητικών δραστηριοτήτων στον αστικό ιστό, υπό το πρίσμα μιας υπηρεσίας περιβάλλοντος», **κος Α. Ζαρκανέλας**, Δρ Βιολόγος, Διευθυντής Θεύθυνσης Προστασίας Περιβάλλοντος Νομαρχίας Θεσ/νίκης.

➤ «Παράνομες Μεταποιητικές Δραστηριότητες: πλαίσιο για μια συνδυασμένη αντιμετώπιση των συνεπειών στο εργασιακό και στο ευρύτερο περιβάλλον» **κος Χαρ. Ζιώγας**, ΠΜ, Περιβαλλοντολόγος, Μέλος ΜΕ Οικολογίας & Περιβάλλοντος του ΤΕΕ και **κος Γερ. Παπαδόπουλος**, ΜΜ, Αντιπρόεδρος ΠΣΔΜΗ, Μέλος του ΔΣ ΕΛΙΝΥΑΕ.

➤ «Προτάσεις για ένα ολοκληρωμένο πλαίσιο δράσης», **κος Π. Μάντης**, Τμηματάρχης Δ/σης Ορυκτού Πλούτου & Βιομηχανίας Νομ. Αυτοδ. Αν. Αττικής.

➤ «Η νομολογία του Συμβουλίου Επικρατείας σχετικά με τις παράνομες δραστηριότητες βιομηχανιών, βιοτεχνιών και επαγγελματιών εργαστηρίων στον αστικό ιστό», **κος Αγγ. Χαροκόπου**, Δικηγόρος.

➤ «Διάχυτη εκβιομηχάνιση και άτυπες/παράνομες δραστηριότητες στις ελληνικές πόλεις και περιοχές: ιστορικές καταβολές και σύγχρονες τάσεις», **κος Στ. Γκιάλης**, Δρ. Οικονομικής Γεωγραφίας.

Η ημερίδα έκλεισε με συζήτηση από του παρευρισκόμενους για τα θέματα που αναπτύχθηκαν.

Οι εισηγήσεις είναι διαθέσιμες στη βιβλιοθήκη του ΕΛΙΝΥΑΕ καθώς και στη βιβλιοθήκη και την ιστοσελίδα του ΤΕΕ (<http://portal.tee.gr>).

Υ.Α οικ. 47368/2522/04, (ΦΕΚ 1303/Β/25-8-04): Τροποποίηση του π.δ 104/99 (113/Α) σε συμμόρφωση προς τις διατάξεις της οδηγίας 2001/7/ΕΚ της Επιτροπής για την τρίτη προσαρμογή στην τεχνική πρόοδο της οδηγίας 94/55/ΕΚ του Συμβουλίου σχετικά με την προσέγγιση των νομοθεσιών των κρατών μελών όσον αφορά την οδική μεταφορά επικίνδυνων εμπορευμάτων.

Τα παραρτήματα Α: Γενικές διατάξεις και διατάξεις που αφορούν επικίνδυνες ουσίες και είδη και Β: Διατάξεις που αφορούν στον εξοπλισμό μεταφοράς και τις διαδικασίες μεταφοράς, της απόφασης αυτής αντικαθιστούν τα παραρτήματα Α και Β του π.δ 104/99 (113/Α), με ισχύ από την ημέρα της δημοσίευσής της στην Εφη-

μερίδα της Κυβερνήσεως.

Τα παραρτήματα Α και Β της οδηγίας είναι χωρισμένα σε εννέα μέρη. Το παράρτημα Α αποτελείται από τα μέρη 1 έως 7 και το παράρτημα Β από τα μέρη 8 και 9. Το κάθε μέρος είναι χωρισμένο σε κεφάλαια και κάθε κεφάλαιο σε τμήματα και υποτμήματα. Μέσα σε κάθε μέρος περιλαμβάνεται ο αριθμός του μέρους μαζί με τους αριθμούς των κεφαλαίων, τμημάτων και υποτμημάτων. π.χ το μέρος 4, κεφάλαιο 2, τμήμα 1, ονομάζεται «4.2.1».

Όπου στα παραρτήματα της απόφασης αυτής αναφέρονται οδηγίες της ΕΟΚ, της ΕΚ ή της ΕΕ νοούνται αντίστοιχα τα π.δ και οι κ.υ.α., όπως ισχύουν, με τα οποία εναρμονίστηκαν οι οδηγίες αυτές.

Ημερίδα για τα επικίνδυνα φορτία

Ο Πανελλήνιος Σύλλογος Συμβούλων Ασφαλούς Μεταφοράς Επικίνδυνων Εμπορευμάτων σε συνεργασία με το Τεχνικό Επιμελητήριο Ελλάδος, το Σύνδεσμο Εταιριών Εμπορίας Πετρελαιοειδών Ελλάδος, το Σύνδεσμο Ελληνικών Χημικών Βιομηχανιών, το Εμπορικό & Βιομηχανικό Επιμελητήριο Αθηνών και την Πανελλαδική Ομοσπονδία Ιδιοκτητών Βυτιοφόρων Αυτοκινήτων ΔΧ Μεταφοράς Υγρών Καυσίμων & Ασφάλτου, οργανώνουν ημερίδα με τίτλο «**Ασφάλεια Μεταφορών Επικίνδυνων Εμπορευμάτων στην Ελλάδα**» την **Τρίτη 18 Ιανουαρίου**, στο ΕΒΕΑ, Ακαδημίας 7, Αθήνα. Η ημερίδα θα πραγματευτεί τα κρισιμότερα θέματα της ασφαλούς μεταφοράς επικίνδυνων εμπορευμάτων (ΑΜΕΕ) στην Ελλάδα μέσα από τρεις άξονες:

- Διαμόρφωση εθνικής στρατηγικής για την ΑΜΕΕ
- Εμπειρίες από ήδη εφαρμοζόμενα προγράμματα ΑΜΕΕ
- Νέες υποδομές (δρόμοι, λιμάνια, σήραγγες, γέφυρες) και ΑΜΕΕ.

Στόχος η ενεργοποίηση των θεσμών, η συνεργασία των αρμόδιων φορέων και η εύλογη εφαρμογή των σχετικών μέτρων.

Η ημερίδα τελεί υπό την αιγίδα του **Υπουργείου Μεταφορών και Επικοινωνιών**.

Πληροφορίες: τηλέφωνο 210 92132569 (κα Λυμπεροπούλου), τηλεομοιότυπο 210 9213260,

ηλεκτρονικό ταχυδρομείο: info@pssamee.gr, ιστοσελίδα: www.pssamee.gr.

1. 25-27 January 2005 - OHS 2005 International Conference on Occupational Health Services. Organized by the Finnish Institute of Occupational Health and the Finnish Ministry of Social Affairs and Health in conjunction with the World Health Organization, International Labour Office and the International Labour Office and the International Commission on Occupational Health Helsinki, Finland Themes: Current status of occupational health services, evidence base in occupational health service practice, Health and economic impact, Vulnerable groups and high-risk sectors,

human resources in occupational health services
Information: OSH2005 Secretariat, Finnish Institute of Occupational Health, Ms Taina Paakkonen, Topeliuksenkatu 41 a A, 00250 Helsinki, Finland
Phone: (+358) 94747 2910
Fax: (+358) 9 2413 804
E-mail: taina.paakkonen@ttl.fi
Internet: www.ttl.fi/OHS2005
2. 12 February 2005 - Health: an unhealthy obsession? The Museum of London, London EC2, UK
Information: Tony Gilland, Science and Society Director, Institute of Ideas, **London**

Tel.: +44 (0) 20 7269 9229
Email: tonygilland@instituteofideas.com
Internet: www.instituteofideas.com
3. 8-12 February 2005 - Fourth International Conference on Work in the cold - technical solutions
Hotel Rantasipi Pohjanhovi, Rovaniemi, Finland
Information: Annika Bärlund, NIVA, Finnish Institute of Occupational Health, Topeliuksenkatu 41 a A, FIN 00250 Helsinki, Finland.
Tel.: +358 30 474 2333
Fax: +358 30 474 2497
Email: annika.barlund@ttl.fi
Internet: www.niva.org

4. **3-4 March 2005 - CCOHS Forum 2005 - New Strategies for Recognizing and Preventing Occupational Disease. First pan-Canadian tripartite Forum on occupational disease. Organized by the Canadian Centre for Occupational Health and Safety (CCOHS) Ontario, Canada**
Information: CCOHS Forum 2005, 135 Hunter Street East, Hamilton, Ontario L8N 1M5, Canada
Tel: +1 800 668 4284
Fax: +1 905 572 2206
Email: clientservices@ccoohs.ca
Internet: <http://forum05.ccohs.ca>
5. **7-11 March 2005 - Third International Course on Leaders of Interdisciplinary Research Projects** Gentofte Hotel, Gentofte, Copenhagen, Denmark
Information: Gunilla Rasi, NIVA, Topeliuksenkatu 41 a A, FIN-00250 Helsinki, FINLAND
Tel.: +358 30 474 2498
Fax: +358 30 474 2497
Email: gunilla.rasi@ttl.fi
Internet: www.niva.org
6. **8-11 March 2005 - International Beryllium Research Conference 2005** Montreal, Quebec
Note: Organized by the IRSST (Institut de recherche en santé et en

- sécurité du travail).
Theme: Prevention, detection, diagnosis and treatment of beryllium sensitization and Chronic Beryllium Disease.
Information: IRSST, Beryllium 2005 Conference, 505 boul. De Maisonneuve Ouest - 15e étage, Montréal, Québec H3A 3C2, Canada.
Phone: (+1) 514 288 1551.
Fax: (+1) 514 288 7636.
E-mail: Beryllium2005@irsst.qc.ca.
Internet: www.irsst.qc.ca/en/home.html.
7. **9-11 March 2005 - Fourth International Conference on Work Environment and Cardiovascular Diseases** Newport Beach, California, USA
Information: ICOH
Tel: +1 949 824-8641
Fax: +1 949 824-2345
Email: ICOH@uci.edu
Internet: www.coeh.uci.edu/ICOH
8. **24-25 Ιουνίου 2005 - Νέες εξελίξεις στην Βιοϊατρική Έρευνα (New Trends in Biomedical Research)** Ιωάννινα, Αίθουσα Συνεδρίων Πανεπιστημίου Ιωαννίνων
Διοργάνωση: The German – Greek Academy for Biomedical Research (GGABR) Εργαστήριο Μικροβιολο-

- γίας, Ιατρική Σχολή, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων
Τηλ.: +3026510 97592, 97589, 99427, 99428
Fax: 30 26510 97855
E-mail: crapadop@cc.uoi.gr
Ιστοσελίδα:
<http://www.uoi.gr/conferences/GGA/BR>
9. **27-28 Ιανουαρίου 2005 – 1ο Συμπόσιο Έρευνας και Τεχνολογίας στην Ελλάδα – Αθήνα**
Διοργάνωση: Ένωση Ελλήνων Ερευνητών
Πληροφορίες: Δρ. Γεράσιμος Παπαδόπουλος, Πρόεδρος Ένωσης Ελλήνων Ερευνητών
Τηλ.: 210 3490165
Fax : 210 3490165
e-mail: g.papad@gein.noa.gr
10. **3-6 Φεβρουαρίου 2005 - 5η Διεθνή Έκθεση και Συνέδριο για την τεχνολογία του περιβάλλοντος – Αθήνα (Εκθεσιακό και Συνεδριακό Κέντρο Αττικής HELEXPO)**
Διοργάνωση: Τεχνικό Επιμελητήριο Ελλάδας
Πληροφορίες: Κ/Ξ ERASMUS – HELEXPO
Τηλ.: 210 7257693,
Fax: 210 7257532
e-mail: info@erasmus.gr
Internet: <http://www.helexpo.gr>

Βιβλιοπαρουσίαση

Τίτλος: Τοξικολογία
Συγγραφέας: Αντ. Κουτσελίνης, Καθηγητής Ιατροδικαστικής και Τοξικολογίας Πανεπιστημίου Αθηνών
Εκδοτικός Οίκος: Επιστημονικές Εκδόσεις «Γρ.Παρισιάνος», Μαρία Γρ. Παρισιάνου
 Τόμοι Α και Β
Σελίδες: 846 (άθροισμα σελίδων και των δυο τόμων)
Έκδοση: 1997

Η τοξικολογία είναι η βιολογική επιστήμη που ασχολείται με τα δηλητήρια, δηλαδή τις ενώσεις που προκαλούν στον οργανισμό διαταραχές, αλλοιώσεις ή και οριστική κατάλυση των λειτουργιών του. Παραδόξως ελάχιστοι μη ειδικοί τη συνδέουν με τη μελέτη προβλημάτων που προκαλούνται από τους χώρους εργασίας. Το έργο που παρουσιάζεται είναι ένα κλασικό πανεπιστημιακό

σύγγραμμα το οποίο όμως διαθέτει το πλεονέκτημα να αφιερώνει σημαντικό κομμάτι της ύλης του σε προβλήματα που προκύπτουν άμεσα από τις συνθήκες εργασίας. Ειδικό κεφάλαιο αναφέρεται στις επαγγελματικές παθήσεις, ιδιαίτερα του αναπνευστικού αλλά και τις δερματοπάθειες ή τις λοιμώξεις. Ενδιαφέρον, όμως, είναι ότι και στη συστηματική εξέταση των επιπτώσεων στην υγεία διαφόρων κατηγοριών ενώσεων π.χ. μετάλλων ή οργανικών διαλυτών, πάντοτε εξετάζεται και η συνιστώσα της επαγγελματικής έκθεσης.

Το κείμενο του βιβλίου ακολουθεί το συνήθη τρόπο παρουσίασης της ύλης: γενική περιγραφή, αίτια δηλητηριάσεων, τοξική δόση, τοξικοκινητική, τοξικότητα - μηχανισμός δράσης, κλινική εικόνα, πρόληψη, θεραπεία. Ο πλούτος των μεταφερομένων πληροφοριών είναι μεγάλος και η ευφυής χρήση του βιβλίου είναι δυνατόν να βοηθήσει το γιατρό εργασίας να διαγνώσει σοβαρές περιπτώσεις επαγγελματικής έκθεσης σε χημικούς βλαπτικούς παράγοντες. Το έργο, όμως, συνιστάται θερμά σε όλους τους επαγγελματίες της υγείας, ώστε να συνειδητοποιήσουν το εύρος των κινδύνων.

Επιμέλεια: Σπύρος Δοντάς

Ασφάλεια στα εργοτάξια

Της: Μαρίας Σ. Δόση – Σιββά

ΕΛ.ΙΝ.Υ.Α.Ε. 2004

ISBN: 960-7678-48-6

112 σελ.

Τα εργοτάξια είναι χώροι όπου οι συνθήκες μεταβάλλονται συνεχώς. Σε σχέση με χώρους εργασίας όπως είναι οι βιομηχανίες και οι βιοτεχνίες όπου οι συνθήκες παραμένουν σταθερές, διακρίνονται από ιδιαιτερότητες οι οποίες αυξάνουν τόσο την πιθανότητα και όσο και τη σοβαρότητα των ατυχημάτων.

Σε σύγκριση με άλλους χώρους εργασίας, τα εργατικά ατυχήματα στα εργοτάξια είναι λιγότερα ανά έτος, άλλα τα περισσότερα είναι σοβαρά ή και θανατηφόρα. Οι εργαζόμενοι στους χώρους αυτούς δεν διαθέτουν, κατά μεγάλη πλειοψηφία, εκπαίδευση και ειδίκευση. Η εργασία είναι για πολλούς περιστασιακή και εκτελείται κάτω από απρόβλεπτες μεταβολές των καιρικών συνθηκών. Απαιτεί σωματική δύναμη και ακρίβεια, ιδιαίτερα όταν εκτελείται σε μεγάλα ύψη ή υπόγειους χώρους (αυξημένοι κίνδυνοι) και πολλές φορές αλλάζει την τελευταία στιγμή. Συχνά εκτελείται παράλληλη εργασία πολλών συνεργείων με έλλειψη συνεργασίας και συντονισμού σε ό,τι αφορά τη λήψη και τήρηση των μέτρων ασφάλειας. Πολλές φορές επιζητείται και η επιβεβαίωση των οικοδόμων μέσα από την εκδήλωση ενδιαφέροντος για επικίνδυνη εργασία.

Τεχνικά Έργα: Βασικοί Κίνδυνοι & Μέτρα Πρόληψης

Σύνταξη: Αντώνης Ταργουτζίδης, Νίκος Βαγιόκας

ΕΛ.ΙΝ.Υ.Α.Ε. 2004

ISBN: 960-7678-49-4

16 σελ.

Ένας στους τρεις εργαζόμενους που χάνουν τη ζωή τους κατά την εργασία είναι στις κατασκευές. Η πιθανότητα εργατικού ατυχήματος στα τεχνικά έργα είναι διπλάσια από το μέσο όρο για όλους τους άλλους κλάδους. Ο κλάδος είναι σαφώς ο πιο επικίνδυνος για το εργατικό δυναμικό, τόσο στη χώρα μας όσο και γενικότερα στην ΕΕ.

Σύμφωνα με τον Οργανισμό για την Ασφάλεια και την Υγεία στην Εργασία οι κυριότερες αιτίες ατυχημάτων των εργαζόμενων στις κατασκευές είναι:

- Πτώσεις ανθρώπων από ύψος
- Πτώσεις αντικειμένων
- Διαχείριση φορτίων
- Μηχανήματα τεχνικών έργων

Σύμφωνα με το Ίδρυμα για τις Συνθήκες Διαβίωσης και Εργασίας οι κυριότερες απειλές για την υγεία των εργαζόμενων στις κατασκευές είναι:

- Μυική καταπόνηση (Μυοσκελετικά προβλήματα)
- Θόρυβος (Επαγγελματική βαρηκοΐα)
- Δονήσεις (Σύνδρομο δονήσεων χειρός – βραχίονα)
- Χημικές ουσίες (Δερματίτιδα)

ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΥΓΙΕΙΝΗΣ ΚΑΙ ΑΣΦΑΛΕΙΑΣ ΤΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

ΛΙΟΣΙΩΝ 143 ΚΑΙ ΘΕΙΡΣΙΟΥ 6, 104 45 ΑΘΗΝΑ

ΕΝΤΥΠΟ ΚΛΕΙΣΤΟ, ΑΡ. ΑΔΕΙΑΣ 1564/2000 ΚΕΜΠΑ, ΚΩΔ: 5623